

Sociálně nepříznivé situace vedoucí k využití sociální služby azylových domů pro matky s dětmi

Bc. Lucie Vykopalová

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie VYKOPALOVÁ**

Osobní číslo: **H09488**

Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Sociálně nepříznivé situace vedoucí k využití sociální služby azylových domů pro matky s dětmi**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury. Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti sociální práce, sociální pomoci a sociálních služeb pro matky s dětmi.

Stanovení výzkumného problému, stanovení výzkumných otázek, určení předmětu a objektu výzkumu, určení strategie a druhu výzkumu, výzkumných metod a technik.

Realizace výzkumu.

Zpracování a interpretace dat, vyhodnocení výsledků výzkumu a přijetí odpovídajícího závěru.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KAHOUN, v., KOZLOVÁ, L., TÓTHOVÁ, V. Sociální práce. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-138-2.

KREBS, V., et al. Sociální politika. Praha : Wolters Kluwer, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.

MATOUŠEK, O., et al. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-331-4.

MATOUŠEK, O., et al. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

Zákon č.108/2006 Sb., o soc. službách, ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **21. ledna 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2011**

Ve Zlíně dne 21. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25.2.2011

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3).*

3). *Odpovídá-li autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Diplomová práce pojednává o sociálně nepříznivých situacích vedoucích k využití sociální služby azylový dům pro matky s dětmi. Teoretická část obsahuje informace pro získání orientace o jednotlivých sociálně nepříznivých situacích matek samoživitelek v kontextu současné moderní společnosti a možnostech podpory a pomoci matkám samoživitelkám v těchto situacích. Praktická část je zaměřena na identifikaci sociálně nepříznivých situací, které vedou matky samoživitelky k podání žádosti o ubytování do azylového domu pro matky s dětmi PETRKLÍČ.

Klíčová slova:

Sociálně nepříznivé situace, azylový dům pro matky s dětmi, sociální služby, sociální práce, samoživitelka, problémy současné společnosti.

ABSTRACT

The thesis deals with adverse social situations which lead to take the advantage of social services at asylum for mothers with children. Theoretical part includes information for acquiring the knowledge about particular adverse social situations of single parent in context with contemporary society and opportunities to support and help single parent in these situations. Practical part focuses on identifications of adverse social situations which lead single parent to make a request for lodging at PETRKLIC asylum for mothers with children.

Keywords:

Adverse social situations, asylum for mothers with children, social services, social work, single parent, problems of contemporary society.

Hrdinství není jenom něco mimořádného udělat, ale také něco mimořádného vydržet, zpracovat a v dobré obrátit.

Zdeněk Matějček

Děkuji vedoucí mé diplomové práce Mgr. Soni Vávrové, PhD. za odborné vedení a inspirativní připomínky. Dále děkuji ředitelce azylového domu pro ženy a matky s dětmi PETRKLÍČ pí. Kamile Nekolové, DiS. za vstřícný přístup a vytvoření kvalitního zázemí pro realizaci výzkumu.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 OBRAZ MATKY SAMOŽIVITELKY V HISTORII.....	13
1.1 OD STŘEDOVĚKU PO PRVNÍ REPUBLIKU	13
1.2 OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY	15
1.3 OBDOBÍ DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY 1938-1945	16
1.4 OBDOBÍ POVÁLEČNÉHO ROZMACHU A SOCIALISMU.....	16
2 OBRAZ MATKY SAMOŽIVITELKY V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI.....	19
2.1 PODNADPIS.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3 SOCIÁLNĚ NEPŘÍZNIVÉ SITUACE	22
3.1 ZTRÁTA BYDLENÍ	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3.1.1 Příčiny	Chyba! Záložka není definována.
3.1.2 Možnosti cenově dostupného bydlení.....	Chyba! Záložka není definována.
3.2 EKONOMICKÉ ZABEZPEČENÍ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3.2.1 Finanční gramotnost.....	Chyba! Záložka není definována.
3.2.2 Zadluženost	Chyba! Záložka není definována.
3.2.3 Systém sociální pomoci.....	Chyba! Záložka není definována.
3.3 NEZAMĚSTNANOST.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3.4 ROZVRAT RODINNÝCH VZTAHŮ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3.5 NÁSILÍ V RODINĚ	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3.5.1 Druhy pomoci poskytovaných obětem domácího násilí.....	Chyba! Záložka není definována.
3.5.2 Kde nalézt pomoc (organizace a instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí).....	Chyba! Záložka není definována.
3.6 PÉČE O DÍTĚ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3.7 PROLÍNÁNÍ PROBLÉMŮ	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
4 PODPORA PŘI ŘEŠENÍ SNS V RÁMCI SOCIÁLNÍ SLUŽBY AZYLOVÝ DŮM PRO MATKY S DĚTMI.....	32
4.1 METODY PRÁCE S UŽIVATELEM SOCIÁLNÍ SLUŽBY	32
4.1.1 Poradenství.....	33
4.1.2 Aktivizace uživatele při volnočasových a dalších aktivitách v zařízení.....	35
4.1.3 Sociální anamnéza.....	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
5 METODIKA	38
5.1 METODY VÝZKUMU.....	38
5.1.1 Obsahová analýza textu.....	39
5.1.2 Biografický výzkum.....	41
6 PODMÍNKY VÝZKUMU	44
6.1 AZYLOVÝ DŮM PRO MATKY S DĚTMI PETRKLÍČ, O.P.S.	44
6.2 ŽADATELÉ O SLUŽBU A PROCES VÝBĚRU	46
6.2.1 Kontakt zájemce o službu a možnosti podání žádosti.....	46
6.2.2 Cílová skupina ADMD PETRKLÍČ	48
6.2.3 Proces přijetí žadatelky k pobytu	49

6.3	CÍLOVÁ SKUPINA RESPONDENTŮ	51
6.4	POPIS PRŮBĚHU REALIZACE VÝZKUMU	52
6.4.1	Obsahová analýza dokumentů.....	52
6.4.2	Biografický výzkum.....	53
7	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	55
7.1	UKAZATELE SOCIÁLNÍ REALITY U ZÁJEMCŮ O SOC. SLUŽBU	55
7.2	IDENTIFIKACE SOCIÁLNĚ NEPŘÍZNIVÝCH SITUACÍ U ŽADATELEK O SOCIÁLNÍ SLUŽBU ADMD PETRKLÍČ.....	59
7.3	BIOGRAFIE	65
7.3.1	Paní Petra	65
7.3.2	Paní Květa	70
7.3.3	Paní Běta	73
7.4	SHRNUTÍ.....	75
	ZÁVĚR	78
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	81
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	84
	SEZNAM OBRÁZKŮ	85
	SEZNAM TABULEK.....	86
	SEZNAM PŘÍLOH.....	87

ÚVOD

Sociální služba azylový dům pro matky s dětmi je v České republice službou poměrně mladou. Vzhledem k tomu, že je zaměřena na úzký okruh cílové skupiny matek samoživitelek, je její fungování specifické. Informovanost široké veřejnosti o možnostech využití této služby se zvyšuje pomalu, ale i tak přináší azylovým domům pro matky s dětmi stále větší množství žadatelek o ubytování zde. Azylové domy pro matky s dětmi jsou sociální službou, které poskytují matce s dětmi zázemí ve chvíli, kdy se dostala do tak nepříznivé situace, že by nebyla schopna vychovávat své dítě (Matoušek, 2008).

V současné společnosti není výjimkou být matkou, která o dítě pečuje sama, například už jen vzhledem k vysokému podílu rozvedených manželství. Definici pojmu matka samoživitelka můžeme najít v §350 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, který říká, že osamělými se rozumějí neprovdané, ovdovělé nebo rozvedené. Pro účely mé práce do této skupiny zahrnu i matky, které jsou vdané, ale nežijí s partnerem ve společné domácnosti, neboť i ony jsou ve stejné situaci jako ostatní osamělé matky samoživitelky. Matka samoživitelka se často nachází ve velmi nevýhodné pozici ze socio-ekonomického hlediska. V České republice je stále průměrný plat ženy nižší, než průměrný plat muže a stále se děje, že žena pečující o dítě je tímto znevýhodněna před svobodnou bezdětnou ženou při výběrovém řízení do zaměstnání. Matka samoživitelka zastává ve své roli mnoho funkcí, je pro své děti matkou i otcem tam, kde rodina nemůže být kompletní. Zabezpečuje a řídí chod domácnosti, vytváří zázemí a stará se o výchovu a výživu svých dětí, jejich volný čas a vzdělání, zdraví, dává jim lásku, ale také je třeba, aby zabezpečila ekonomickou stránku fungování domácnosti. Tam, kde rodinné soužití funguje, se v ideálním případě dělí tato vydaná energie mezi dvě dospělé ekonomicky aktivní osoby. Matka samoživitelka je „na všechno“ sama. Vzhledem k množství povinností, se kterými jsou často spojeny i existenční starosti, se může lehce a nepozorovaně stát, že některá z oblastí společenského a rodinného fungování začne selhávat. Je to přirozené už jen proto, že je člověk člověkem. Tak, jako nachlazení může vést k zápalu plic, tak i zprvu nepatrné selhávání některé z oblastí sociálního fungování, může vést ke vzniku sociálně nepříznivé situaci. Neléčená sociálně nepříznivá situace pak může být přímým ohrožením matky s dítětem.

Fenomén matky samoživitelky v historii byl a i v současnosti je spjat do značné míry s ochranou života a práv dítěte.

Sociálně nepříznivé situace, na které se zaměřuji, jsou tedy takového rozměru, že vedou matku samoživitelku k využití sociální služby azylových domů pro matky s dětmi, které zajišťují podmínky pro výchovu a péči o dítě a zároveň matkám samoživitelkám pomáhají řešit sociálně nepříznivé situace, do nichž se vlivem svého tíživého postavení dostaly.

Teoretická část se po stručném historickém exkurzu zabývá obrazem sociální reality matek samoživitelek v současné společnosti. Dále se věnuje stručnému popisu jednotlivých sociálně nepříznivých situací, jako je krize interpersonálních vztahů, násilí v rodině, krize ekonomie rodiny, bytová tíseň a sociálně právní ochrana dětí. Rozbor současného stavu sociální reality osamocené rodičovství matek samoživitelek se stal základním pilířem pro vytvoření uceleného náhledu na sociálně nepříznivé situace vyskytující se u matek samoživitelek a možnosti podpory a pomoci matkám samoživitelkám. Identifikaci těchto sociálně nepříznivých situací, která je hlavním cílem mé diplomové práce, jsem realizovala v azylovém domě pro matky s dětmi PETRKLÍČ a je uvedena v empirické části.

Výzkum jsem prováděla pomocí analýzy kontaktů spojených s žádostmi o ubytování v azylovém domě pro matky s dětmi a pro hlubší porozumění vzniku sociálně nepříznivých situací jsem pomocí biografického výzkumu zmapovala sociální realitu u třech uživatelek tohoto zařízení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBRAZ MATKY SAMOŽIVITELKY V HISTORII V SYSTÉMU SOCIÁLNÍ POMOCI

Nepříznivé situace provázejí člověka od nepaměti. Prvním systémem, který poskytoval podporu potřebným, byla rodina. Sociální pomoc těm lidem, kteří nebyli schopni vyřešit svou situaci svépomocí nebo za podpory vlastní rodiny, v historickém kontextu probíhá zejména pomocí přímé péče o potřebného.

1.1 Od středověku po první republiku

Životní situace matky samoživitelky nebývala v českých zemích v historickém kontextu ve středověku ani novověku příliš příznivá. Rodina v tradičním modelu spolu se svými hodnotami byla základem všeho, státu i církve. Mínění společnosti o matkách samoživitelkách se začalo měnit až s příchodem moderní společnosti.

Křesťanství, které bylo a je hlavním náboženstvím v českých zemích, hlásá: miluj bližního svého jako sama sebe. Prvky organizované pomoci vznikaly ve středověku pod záštitou církevních organizací. Již Tomáš Akvinský se snažil aktivizovat sociální politiku a sociální citění společnosti, kterou podporuje v poskytování almužen chudým a doporučením pro vznik špitálů pro potřebné. Hlásá také, že králové by měli přispívat chudým, vdovám a sirotkům, zastávat se poutníků i cizinců, protože si to přeje Bůh (Matoušek, 2007). Již ve výročí Tomáše Akvinského můžeme pozorovat v sociálním záběru zájem o matky samoživitelky a práva dětí. Důležitým faktorem pro posuzování matky samoživitelky tehdejší společností však bylo to, zda se žena stala svobodnou matkou nebo ovdověla. Tak, jak křesťanství hlásá lásku k bližnímu, určuje i etické a morální zásady a jakási pravidla spořádaného křesťanského života. Považuje za jediné správné manželské spojení to, které bylo uzavřeno před Bohem. Ženy, které otěhotněly, a dítě se narodilo dříve, než uzavřely manželský svazek, byly považovány za nemravné a společností morálně odsuzovány. Do další kategorie spadaly matky samoživitelky, na které bylo pohlíženo s větším pochopením, byly to ženy, jež ovdověly. Vdovy měly větší šanci se znovu provdat a solidarita a pochopení společnosti vedlo k lepšímu vyrovnání se s touto nepříznivou situací.

Vznik sociálně nepříznivých situací v rodinách byl často spjat s epidemiemi, hladomory nebo válkami. Na pomoc při neuspokojivém sociálním postavení početných skupin obyvatelstva ovlivněných těmito událostmi, se ve středověku zaměřovala hlavně církev,

kteřá zakládala ústavy při kostelech a kláštorech. Tato zařízení byla smíšeného rázu, kdy vznikaly „*řádové nemocnice a útulky pro chudé, zmrzačení, staré, sirotky, lidi postižené nemocí nebo úmrtím hlavy rodiny, vysokým počtem dětí nebo živelní pohromou*“ (Kodymová, In Matoušek, 2007, s. 111). Při bohoslužbách se také vybíralo na chudé, kterým se pomoc poskytovala formou almužen.

Přestože z pohledu dnešní společnosti byli lidé ve středověku minimálně svobodní, na většinu obyvatel byly kladeny vysoké nároky vztahující se k povinnosti obdělávat půdu, příslušnost ke společenskému stavu byla nezaměnitelná, hierarchie společnosti jasně daná a spojená s množstvím jasně definovaných očekávání, mohl si být člověk ve většině situací jistý, že se o něj postará rodina (Matoušek, Šustová, In Matoušek, 2007).

V době osvícenství, v době rekatolizace a posilování moci církve a habsburské monarchie, byla péče o potřebné zaměřena zejména na chudé. Od poloviny 18. století pak procházela v socio-ekonomické sféře tehdejší společnost řadou změn, kdy mimo budování zařízení léčebných vznikají také zařízení azylového typu. Výrazným počinem císaře Josefa II. bylo koncem 18. století založení nalezince ve Vídni a posléze v Praze. V tomto nalezinci byly ubytovávány děti osiřelé, svobodné matky a ženy měly možnost sem umístit také děti nemanželské, které pak měly šanci být umístěny do pěstounských rodin. V období rakousko-uherské monarchie postupně přecházel podíl nákladů na péči o chudinu na jednotlivé správní jednotky v zemi, kdy na ně v rámci sociální politiky přecházela finanční povinnost hradit mimo náklady spojené s ošetřováním nemocných a choromyslných také náklady za porody chudých nemanželských matek v zemských porodnicích nebo pobyty nemanželských dětí v nalezincích do šesti let věku (Kodymová, In Matoušek, 2007).

V průběhu 19. století v důsledku odklonu od manuální práce a industrializace dochází k nárůstu chudoby, žebráctví i tuláctví. Situace vyžadovala legislativní ukotvení chudinské péče a tak v polovině 19. století vzniká institut domovského práva v rámci prozatímního obecního zřízení č. 170/1849 ř.z. a Obecního zákona č. 18/1862 ř.z. Tento institut přináší obcím povinnosti vůči svým obyvatelům včetně matek samoživitelek, ale i dobročinným ústavům. Domovské právo, které vznikalo narozením, legitimací nemanželského dítěte, provdáním nebo pouhým dlouhodobým a dobrovolným pobytem v obci, bylo právo člověka na pobyt v obci a jeho zaopatření v chudobě ze strany obce (Matoušek, Koldinská, In Matoušek, 2007).

1.2 Období první republiky

Sociální legislativa vzniklá za Rakouska-Uherska byla přejata jako základ sociální legislativy pro období meziválečného Československa, došlo k tzv. recepci rakouskouherského práva, jak uvádí Matoušek, Koldinská (In Matoušek, 2007).

V období první republiky se sociální péče začíná stávat organizovanou, stále však byla poskytována až jako poslední možnost řešení sociálně nepříznivé situace, většinou spojené s chudobou. Stále nejdůležitější roli při podpoře potřebného jedince hraje rodina, která je také primárním zdrojem pomoci pro matky samoživitelky i v tomto období. V období první republiky se české země se české země potýkaly s následky první světové války, která výrazně ovlivnila obraz matky samoživitelky. Došlo k nárůstu počtu osamělých pozůstalých matek, které se jimi staly, když ztratily muže v bojích první světové války. Mezi těmi, kteří přežili a vrátili se domů, byla také značná část zraněných mužů s trvalými následky, což ovlivňovalo jejich ekonomickou aktivitu, jejich zaměstnatelnou a snížená schopnost práce pak výši rodinných příjmů. K nárůstu chudoby a vzniku sociálně nepříznivých situací u osamělých matek nebo žen, které byly nuceny postarat se mimo děti i o svého muže, válečného veterána, přispěla také nutnost transformace „válečného“ průmyslu na průmysl „mírový“, což vyžadovalo značné investice státu.

Díky dobré finanční politice, kterou silně podporoval T.G.Masaryk, se ekonomické poměry státu stabilizovaly a postupně se zlepšovaly. Ve třicátých letech 20. století pak i do Československa dorazily důsledky celosvětové ekonomické krize a „podle údajů z roku 1937 zasáhla velký počet rodin. Hauser (2007) pak uvádí, že během třicátých let byla krize příčinou vzniku mechanismů a institucí, které umožnily regulovat ekonomické pohyby.

Zhoršení životních podmínek a vzrůstající nezaměstnanost měla za následek nový nárůst nemocnosti a úmrtnosti. Současně vzrostl i výskyt sociálně-patologických jevů jako alkoholismus, prostituce, trestná činnost mladistvých a rodinné rozvraty,“ (Kodymová, In Matoušek, 2007, s. 118).

Důsledky války a ekonomické krize vedly k intenzivnímu rozvoji sociální politiky československého státu a rozvoji sociální péče nejenom o chudé a oběti války, jejímž cílem bylo zlepšit sociální poměry širokých vrstev. Legislativní rámec zajišťovalo nově vzniklé ministerstvo sociální péče. Mezi prvními organizacemi vzniklými a podporujícími práva matek a dětí byla Ochrana matek a dětí, která poskytovala poradenskou činnost týkající se péče o dítě. Následky sociálně nepříznivých situací řešil i nalezinec vybudovaný

za Josefa II., který se za období první republiky přejmenoval na Zemský ústav pro péči o dítě a poskytoval útočiště právě nemanželským dětem.

Jak uvádí Kodymová (In Matoušek, 2007) oblast péče o matky s dětmi spadala zejména do oblasti soukromoprávní, tedy té, která nebyla garantována státem. Služby organizované charitními organizacemi se rozrůstaly, sdružovaly několik set sociálně zdravotních ústavů a organizovaly pomoc chudým rodinám (ACHO, 2011). Do oblasti zájmu na právech matky a dítěte spadaly tyto úseky:

- Ochrana zájmů žen,
- Ochrana matek s dětmi,
- Sociálně zdravotní poradenství a hygienická a zdravotní péče Červeného kříže, aj.

Sociální pomoc začíná být rozšiřována i o finanční pomoc mimo přímé sociální péče prostřednictvím sociálního pojištění.

1.3 Období druhé světové války 1938-1945

Období druhé světové války, jak je všeobecně známo, s sebou přineslo mnoho existenční nejistoty pro desetitisíce lidí. Rodiny byly posílány do sběrných a koncentračních táborů, jednotliví členové rodin bývali rozděleni, muži od žen, děti od matek. Druhá světová válka přinesla mnoho zkázy a důsledkem byla totální destrukce sociálního systému a rodiny. Fungování nestátní sociální péče a charitních organizací bylo v době druhé světové války omezeno na minimum. Přestože činnost organizací byla tlakem okolností značně omezena, objevily se nové oblasti potřeby pomoci, tj. pomoc uprchlíkům, matkám a také dětem, které přišli ve válce o rodiče. „V roce 1942 byla založena výnosem ministra Moravce *Sociální pomoc v Protektorátu Čechy a Morava. Jejím úkolem bylo soustředit českou dobrovolnou sociální péči a prostředky k ní potřebné. Stávající dobročinné organizace zůstaly zachovány, byla však vybudována rozsáhlá síť pověřenců a jejich spolupracovníků,*“ (Zelinka, 2011). Koncem 2. světové války se koncentrace dobročinných organizací a dobrovolné sociální péče a prostředků zvyšovala, zaměřena byla zejména na oběti války.

1.4 Období poválečného rozmachu a socialismu

V poválečném období ve velmi krátkém období zažily pomáhající organizace věnující se podpoře rodiny a oblast sociální péče rozmach. Jak uvádí Kodymová (In Matoušek, 2007),

ihned po roce 1945 došlo k první vlně znárodňování majetku osob podporujících fašismus, němečtí obyvatelé byli odsunuti do pohraničí. Došlo k prvním změnám v sociální politice, kdy se snížila sociální a příjmová diferenciaci a byly položeny základy relativně rovnostářské společnosti.

V roce 1948 byl zrušen institut domovského práva a veškerá péče o sociálně znevýhodněné přešla na stát, toto se nazývalo institutem československého občanství, který byl ukotven v zákoně č. 147/1948 Sb. V roce 1949 vešel v platnost zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném upravujícím rovné postavení mužů i žen, ve kterém se mj. v § 30 odst. 3 zmiňuje, že manželství rodičů nemůže být rozvedeno, mají-li z manželství nezletilé děti, ošetřuje otcovství a v páté části tohoto zákona §70-76 ošetřuje vyživovací povinnost „předků“ na děti narozené v nemanželském svazku. Postavení matky samoživitelky tak doznává pokroku, osamělé matky jsou společností tolerovány a legislativa upravuje jejich práva tak, aby došlo ke zlepšení jejich sociální situace. Na tento zákon navazuje zákon č. 94/1963 Sb, o rodině.

Přestože literatura uvádí, že v období socialismu dochází k regresi sociálních služeb a péče o sociálně znevýhodnění, myslím, že pozice matky samoživitelky se společensky nesnižuje. Rodina je stále považována za nejzákladnější jednotku a její udržování je podporováno i státem formou sociální pomoci, stát pomáhá také mladým rodinám např. možnostmi využití novomanželských půjček. Ženy v období socialismu masivně nastupují do zaměstnání, což podporuje vznik firemních školek a jeslí. Existence těchto firemních školek a jeslí výrazně usnadňuje osamělým matkám ekonomickou aktivitu, tj. možnost pracovat a vydělávat.

Jak uvádí Kalinová (2007), ke zlepšení situace matek, zvýšení ochrany jejich i dětí, přispělo v 60. letech 20. století zejména to, že hospodářský rozmach byl doprovázen sociálním smírem. Zaměstnanci si vynutili prostřednictvím kolektivního vyjednávání přiměřený podíl na zvýšení ekonomiky, zaměstnanost rostla včetně růstu zaměstnanosti žen, zvyšovala se úroveň terciárního vzdělávání a všeobecně docházelo k uspokojování vyšších hmotných potřeb obyvatelstva. Tento trend byl zjevný ve vyspělých evropských zemích.

Naopak klesá výskyt nestátních organizací zabývajících se ochranou práv matky a dítěte nebo pomocí osamělým matkám. V Ostravě pak roku 1966 vzniká první a na dlouhou dobu jediné zařízení v republice, které poskytuje bydlení osamělým matkám s dětmi a zastává

podobnou funkci jako azylové domy pro matky s dětmi v současnosti. Dovolují si říct, že je předchůdcem zařízení typu azylový dům pro matky s dětmi v ČR. Další zařízení tohoto typu vznikají až na přelomu 80. a 90. let 20. století a reagují na změny ve společnosti vyvolané změnou politického režimu. Ve vyspělých zemích západního světa se začíná projevovat krize rodiny již na počátku 60. let 20. století, kdy se prodlužuje věk uzavření sňatku, klesá počet dětí narozených v manželství, stoupá rozvodovost a roste počet netradičních partnerství (Matoušek, 2008). Z důvodu izolace českého státu od vyspělých států západních zemí v době socialismu, se u nás tato krize rodiny začne náhle projevovat počátkem let devadesátých.

2 OBRAZ MATKY SAMOŽIVITELKY V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI

Uvolnění poměrů po roce 1989 znamenalo dramatický nárůst nestátních neziskových organizací a občanských sdružení zabývajících se pomocí sociálně znevýhodněným skupinám obyvatelstva. Po roce 1990 dochází k transformaci sociální politiky rekonstrukcí celého sociálního systému, sociální služby prošly marketizací a komercializací. Jak uvádí Kozlová (2003) působnost sociálních služeb měla velký záběr činností od zajištění základních životních potřeb po specializované odborné služby, kdy se realizace těchto služeb chopil občanský sektor pod vedením profesionálních pracovníků v sociálních službách.

Jak jsme si mohli povšimnout, koncept sociální politiky státu byl v historii zaměřen spíše na přímou pomoc a přímou péči o sociálně ohrožené rodiny, v současné sociální politice našeho státu však můžeme pozorovat spíše pomoc znevýhodněným rodinám finanční podporou. Finanční podpora jedincům ze sociálně znevýhodněných rodin včetně matek samoživitelek je však dle mého krátkodobou kompenzací již vzniklého problému, který nevede k prevenci jeho opětovného vzniku do budoucna, vyřeší jeho důsledky na krátkou dobu. Sociální politika pak dala legislativní základy fungování sociálních služeb, standardizovala jejich funkci a zabývá se také jejich kvalitou. Tento přístup pomoci státu pak kompenzují neziskové organizace a další zařízení z občanského sektoru právě ve formě sociálních služeb a podobných organizací, která pracují s uživatelem služby pomocí přímé péče o jedince ze sociálně znevýhodněných rodin. Obraz matky samoživitelky je v současné době spojován s řadou sociálních problémů a výskytem sociálně nepříznivých situací, které mají přímou návaznost na stav současné společnosti a sociálního systému.

Jaká je obecná situace matek samoživitelek v současné společnosti? Kovařík (In Kodymová, Koláčková, 2005) shrnuje pojem osamělého rodiče v kontextu sociální práce jako rodiče, který nežije s partnerem a není tolik podstatné, zda je svobodný, rozvedený, ovdovělý nebo je to rodič, který sice není formálně rozvedený, ale s partnerem nežije.

Pokud chceme nahlédnout na problém matek samoživitelek, nebo chcete-li osamělých rodičů, globálně, můžeme uvést, že většina osamělých rodičů se do této pozice dostává nedobrovolně. Rodina se stává stále křehčím svazkem a roste podíl rozvodů vzhledem k počtu uzavřených sňatků a díky vysokému procentu rozvrácených rodin dochází k výskytu problému osamělých rodičů ve společnosti. Pohled společnosti na osamělého

rodiče je shovívavý, neboť díky častému výskytu domácností vedených jedním rodičem, je akceptuje. Giddens (1999) uvádí, že většina osamělých rodičů jsou pak ženy, neboť při rozhodování o svěření dětí do péče bývají stále upřednostňovány matky dětí. Kodymová, Koláčková (2005) pak uvádějí, že procento rodin, kde je osamělý rodič muž, je asi 10%. Giddens (1999) také rozděluje matky samoživitelky do dvou rovin:

- Ženy po rozvodu,
- Ovdovělé matky (více než polovina žije ve vlastním domě nebo bytě),
- Svobodné matky (nejčastěji žijící v nájemních bytech).

Ze socio-ekonomického pohledu patří matky samoživitelky k nejchudším skupinám v současné společnosti a i přestože společnost vůči osamělým rodičům dosáhla většího pochopení, mohou se setkávat s předsudky okolí zejména z pohledu starší generace.

V současné době se sice výjimečně, ale přesto objevuje nový fenomén dobrovolného osamělého rodičovství. Přestože byl před několika lety výsadou rozvinutých zemí, je možno jeho výskyt pozorovat i u nás. Mezi jeho hlavní znaky patří dobrovolnost, matka je většinou ve věku střední dospělosti, a její socio-ekonomický status, který je vysoký. Termín osamělého rodičovství v tomto případě možná není na místě, neboť tyto matky si ve své pozici nepřipadají osaměle a ani se osamělými nestávají, své dítě vychovávají samostatně. V tomto případě bych raději použila výstižnější pojem samostatného rodičovství nebo „osamocené rodičovství“, jak o něm hovoří Kodymová, Koláčková (2005). V době, kdy se rozhodne pro tento způsob rodičovství, mívají tyto ženy vytvořeno zázemí pro sebe i dítě, mají kvalitní zaměstnání, jsou samostatné a nepřejí si dítě vychovávat v tradičním manželském svazku.

Většina matek samoživitelek, jak již bylo zmíněno, si však tuto svou pozici dobrovolně nevybírání. Jejich socio-ekonomický status je naopak od „dobrovolných matek samoživitelek“ na nízké úrovni. *„Znevýhodnění, které plyne ze starosti o rodinu především vzhledem k možnostem uplatnění žen na trhu práce a budování jejich profesní kariéry,“* (Keller, 2005) se stává sociálním problémem. Matka se tak dostává do sociálně nepříznivé situace, která ovlivňuje její možnosti budoucího rozvoje i aktuální fungování. Sociálně nepříznivé situace, které se stávají sociálním problémem, jsou vázány právě na nízký socio-ekonomický status, tj. nízké příjmy, omezené možnosti, zadluženost, atd. Na konkrétní sociálně nepříznivé situace, které mohou potkat osamělou matku, se podíváme v následující kapitole.

Do rizik osamoceneného rodičovství kromě nízkého socio-ekonomického statusu s sebou přináší mnohdy podceňovaný společenský problém, který se vyskytuje také v podobě psychické zátěže. Matějček (In Kodymová, Koláčková, 2005) mezi hlavní dvě funkce rodiny řadí zajištění citového zázemí pro všechny členy rodina a přípravu dětí pro život společnosti, což může být v případě jednoho rodiče v rodině značně zatěžujícím úkolem. Osamocený rodič je pod tlakem nedostatku času, neboť všechny rodinné funkce, které se jindy dělí mezi otce a matku, zastává sám. V toku povinností o zajištění běžného provozu domácnosti a finančního zajištění pak může hrozit riziko odsunutí zájmu o trávení volného času s dítětem.

Ohrožení sociálního fungování matek samoživitelek je vysoké, na rozdíl od rizika selhávání některé části sociální reality v úplných rodinách. Rodiny matek samoživitelek jsou mnohem „častěji ohroženy nezaměstnaností, nedostatečným přístupem k přiměřenému bydlení, sociální izolací, chudobou či sociálním vyloučením,“ (Kodymová, Koláčková, 2005). O těchto a dalších sociálně nepříznivých situacích, do kterých se může matka samoživitelka dostat, pojednává další kapitola.

3 SOCIÁLNĚ NEPŘÍZNIVÉ SITUACE

V České republice se v současnosti rodí až třetina dětí mimo manželský svazek a jak uvádí Matoušek, Pazlarová (2010) polovina z nich jsou osamělé matky. Rodinné zázemí matky pečující o dítě sama je mnohem náchylnější na porušení rovnováhy vzhledem k výskytu mnohých stresorů plynoucích z povinností, které jindy zajišťuje harmonicky kooperující pár nebo širší rodina. Jak již bylo zmíněno, ohrožení nedostatkem času provázející osamocené rodiče může přinést komplikace týkající se selhávání některých ze dvou hlavních funkcí rodiny:

- výchovy a péče o dítě,
- ekonomicko zabezpečovací funkce.

Osamocené rodičovství přináší matce samoživitelce vysokou míru stresu, které může vést k zanedbání některé z funkcí rodin s dětmi nebo selhávání jejích složek. Takové zanedbání je často spojeno se vznikem sociálně nepříznivé situace v kontextu osamocené rodičovství. Vznik sociálně nepříznivých situací pak téměř vždy ovlivňuje péči o dítě, neboť jeho vlivem může snadno dojít k některé ze složek této péče.

Pro lepší orientaci jsem vytvořila schéma jednotlivých fragmentů funkcí rodiny s dětmi, jejichž selhávání vede ke vzniku sociálně nepříznivých situací, jak je představují autoři Kodymová, Koláčková (2005); Bechyňová, Konvičková (2008); Matoušek, Pazlarová (2010):

Obrázek 1: Grafické znázornění složek hlavních funkcí rodiny s dětmi.

Krize jednotlivých fragmentů rodinných funkcí v závislosti na jejich vzniku pak mohou být tyto:

- krize vývojové, tranzitorní neboli normativní, které souvisí s během života a jednotlivými vývojovými cykly a jsou označovány za „normální“;
- krize nenormativní a paranormativní, které jsou pak vyvolány specifickými událostmi, jejich výskyt je nepravidelný a neočekávaný;
- krize „kumulované“;
- endogenní krize v rodinách, které bývají spjaty s výskytem sociálně patologických jevů ve vzorci rodinného fungování . (Špatenková, 2004).

Jak na krizovou situaci reaguje člověk v krizi, uvádí Baštecká, že zvládat krizi se „učí člověk zvládnutím“ (2007, s. 72). Každá zátěž, kterou projde, ho vybaví informací o tom, jaká strategie uspěla a co lze použít příště. Narazí-li na situaci, kdy na požadavky prostředí jeho dosavadní způsoby, jak zvládat zátěž, nestačí, nastává krize, jedna z nejmocnějších příležitostí k učení. V krizi se člověk obvykle snaží vyrovnat se situací pokusem a omylem; dělá „chyby“. Omyl v sobě někdy skrývá netradiční způsob, jak situaci zvládnout.“

V okamžiku, kdy na krizovou situaci matka samoživitelka sama nestačí, vyhledává pomoc. Pomoc nabízená matkám samoživitelkám je v současné době poskytována v širokém repertoáru od laické dobrovolné pomoci po profesionální systémy pomoci od psychologické po materiální. Všechny tyto druhy pomoci reagují na potřeby matky a hodnoty společnosti, které se vytvářejí a naplňují ve společenstvích jednotlivé kultury v politickém a socio-ekonomickém rámci. Vlivem zvyšování kvality poskytovaných profesionalizovaných služeb reagují tyto u matek samoživitelek na individuální konfiguraci okolností a překážky ke zvládnutí svého životního úkolu a pomáhají vyhledávat zdroje další účelné pomoci pro zvládnutí situace (Šrajer, Musil, 2008).

Baštecká (2005) uvádí, že pomoc začíná posouzením potřeb a zdrojů, kdy neúspěch pomoci lze často přičítat konfliktu hodnot mezi pomáhajícím a příjemcem pomoci. Hodnoty pak určují svébytné volby člověka, které pak vedou k neporozumění tomu, co druhý opravdu potřebuje.

3.1 Krize rodinných vztahů

Status matky samoživitelky ve své podstatě v sobě již ve svém názvu zahrnuje sociálně nepříznivou situaci. Do této situace se matka dostává na základě krize rodinných (partnerských) vztahů, která končí rozpadem manželství nebo partnerství. Z Národní zprávy o rodině (2004) víme, že v neúplné rodinné domácnosti žije každé páté nezletilé dítě.

Oblast krize rodinných vztahů se neváže pouze na vztahy partnerské. Nesmíme zapomínat také na krizi vztahů široké rodiny. Množství mladých matek samoživitelek s prvním dítětem narozeným mimo partnerský vztah, zůstává žít u svých rodičů. Mimo společensky vysoce ceněnou tzv. funkcionální solidaritu, které toto soužití přináší (tj. vzájemná pomoc a podpora v rámci rodiny), s sebou soužití několika generací nese i problémy v podobě mezigeneračních sporů, což vede ke ztrátě podpory rodiny. Toto soužití je pak ohroženo a stává se, že krize rodinných vztahů dojde do takového stadia, kdy již společné soužití není možné, ovlivňuje psychický stav matky a kvalitu prostředí pro výchovu dítěte a matka vyhledává pomoc. Matku, v případě, že nemá vytvořeno dobré zázemí v podobě dobrého socio-ekonomického statusu, toto odloučení ovlivňuje a přispívá ke vzniku sociálně nepříznivé situace.

Nejvyšší frekvenci výskytu krize rodinných vztahů pak najdeme právě v rozpadu partnerských vztahů. Rodiny matek samoživitelek, jak uvádí Národní zpráva o rodině (2004), nemusejí být vždy dysfunkční. Podmínky pro plnění rodinných funkcí jsou zde však narušeny vlivem dysfunkčnosti partnerského vztahu před rozpadem.

Mimo to, že matky rozpadem vztahu ztrácejí oporu v podobě partnera přispívajícího k socio-ekonomické stabilitě rodiny a plnění rodičovských povinností, ztrácejí také děti otce. Dle Radimecké (In Matoušek, Kolářková, Kodymová, 2005) chybějícím otcem v rodině přicházejí děti (nezávisle na pohlaví dětí) o potřebný vzor mužské role, kdy nepřítomnost otce způsobuje výchovné problémy ve větší míře, než je běžné, což následně ovlivňuje i zvýšený výskyt delikvence mládeže vyrůstající v rodinách matek samoživitelek. Vysoký podíl na výskytu delikvence mládeže a dalších sociálně patologických jevů v rodině pak dle mého názoru má špatná ekonomická situace rodin matek samoživitelek.

Dalším rizikovým faktorem v krizi rodinných vztahů při rozpadu manželství nebo partnerství je syndrom zavrženého rodiče, který se projevuje absolutní podporou jedné

strany v rodinném sporu a vzniká postupným nátlakem na odmítání strany druhé.

3.1.1 Možnosti pomoci při krizi rodinných vztahů

Při krizi rodinných vztahů jsou nejčastěji vyhledávány dva typy poradenství:

- psychologické,
- právní.

Psychologické poradenství je poskytováno nejčastěji psychology a poradci v rámci poraden pro manželské a mezilidské vztahy. Poradenství poskytované v manželských a rodinných poradnách je poradenstvím bezplatným, které je financováno obcí nebo městem, ve kterém se nachází (Novák, Průchová, 2005).

V rámci psychologického poradenství je možno vyhledat také pomoc erudovaných psychologů, kteří se zaměřují na řešení interpersonálních vztahů. Matka, která chce této možnosti pomoci využít, pak musí počítat s tím, že tato pomoc není zdarma a je třeba si ji uhradit.

Právní poradenství je pak poskytováno advokáty, je poskytováno za úplatu. Pro získání informací pro orientaci v právní oblasti pak mohou posloužit poradenská zařízení dobročinných organizací, např. typu Občanská poradna provozovaná pod oblastními Charitami. Tyto organizace pak poskytují své služby zdarma. Je však třeba mít na zřeteli, že tato forma poradenství není právním poradenstvím a neposkytují ji advokáti, ale vesměs sociální a poradenští pracovníci, kteří mohou uživateli této služby pomoci v orientaci v legislativě nebo možnostech řešení (např. poradit jak podat žádost o rozvod, jak zformulovat žádost o svěřeni dětí do péče, aj.)

3.2 Násilí v rodině

Násilí v rodině je úzce spojeno s krizí rodinných vztahů a je aktuálním společenským tématem. Násilné chování není spojeno se socio-ekonomickým statusem rodiny a ani se nevztahuje pouze k partnerským vztahům. Násilí v rodině se může objevit kdekoli, u kterýchkoli členů rodiny a v jakékoli sociální vrstvě nebo třídě (Buskotte, 2008).

Nejčastěji se vyskytujícím druhem násilí je násilí na ženách ze strany partnera, nazývá se domácím násilím. Kahoun (In Kahoun, Kozlová, Tóthová, 2003) uvádí, že velké množství týraných žen prošlo ústavním zařízením nebo žijí v nevyhovujícím rodinné prostředí. Násilí v rodině jako sociálně nepříznivá situace, které svou mírou závažnosti dosahuje až významu patologického, je tak často spjato s jinou sociálně nepříznivou situací (např. ovlivňuje rodinné klima pro výchovu dětí a vytváří nevhodné prostředí pro péči o děti).

Hlavním znakem domácího násilí je to, že probíhá skrytě, mimo jakoukoli sociální kontrolu a eskaluje, tzn., že není pravděpodobné jeho vymizení, ale bude se stupňovat až do té míry, kdy povede k ohrožení zdraví a života členů rodiny (matek i dětí). Z těchto znaků je zřejmé, že domácí násilí a s ním spojené ataky se dějí zpravidla opakovaně a dlouhodobě ze strany agresora směrem k oběti.

Násilí v rodině nemusí mít podobu jen fyzických útoků, jejichž následky jsou viditelné a usvědčitelné. Domácí násilí může mít podobu také psychického týrání nebo silné ekonomické kontroly ze strany agresora. Hrušková, Kozlová (In Kahoun, Kozlová, Tóthová, 2003) zmiňují, že násilí v rodině se může projevovat i v podobě sexuálního násilí. Přestože se široká veřejnost často mylně domnívá, že znásilnění je aktem, který provede neznámá patologická osobnost, je znásilnění trestným činem za všech okolností. To znamená, že i znásilnění manželem je trestné, neboť pohlavní styk v manželství není povinný.

Novou formou násilí je pak často skloňovaný stalking, který se však méně vztahuje ke vzniku sociálně nepříznivých situací u matek samoživitelek.

Odkrytí sociálního problému domácího násilí vyvolalo velkou odezvu ve společnosti, která na něj reagovala vytvořením široké sítě sociální pomoci týraným ženám a matkám v České republice od 90. let 20. století.

3.2.1 Druhy pomoci poskytovaných obětem domácího násilí

Pomoc, která je poskytována obětem domácího násilí, zajišťuje široká základna neziskových organizací a občanských sdružení, ze státní sféry jsou to pak intervenční centra. Všechny služby poradenského typu poskytované obětem domácího násilí jsou pro ně poskytované zdarma.

Poradenství obětem domácího násilí je poskytováno nejen fyzicky v některém ze zařízení, ale byla zřízena také řada internetových poraden a schránek důvěry nebo telefonických

linek bezpečí (nejznámější je v současnosti DONA linka).

Intervenční centra fungují v České republice od ledna roku 2007, kdy byla jejich činnost upravena zákonem č. 135/2006 Sb., zákon na ochranu před domácím násilím. Intervenční centra poskytující poskytují ženám krátkodobou intervenční pomoc, kterou převádějí dle potřeby do dlouhodobější péče návazných organizací podle potřeby a přání ohrožených.

Další formou pomoci a ochrany matek je institut vykázaní, který je ošetřen legislativním rámcem a zajišťuje jej Policie ČR. Matky jej mohou využít kdykoli zavoláním na linku 158 s oznámením akutního případu agrese (pokud mají možnost dostat se k telefonu). Po prošetření incidentu pak může agresora vykázat z místa společného bydliště až na dobu 10 dní, které pak má žena na hledání možností dalšího řešení její situace.

Nejznámějšími organizacemi mimo intervenční centra, které se zabývají pomocí obětem domácího násilí jsou Bílý kruh bezpečí a ROSA.

Specifickou formu pomoci obětem domácího násilí poskytují sociální služby azylových domů pro ženy nebo matky s dětmi, které jsou schopny poskytnout matce přístřeší nebo úkryt při odchodu od agresora. Mimo samotnou pobytovou službu i ve formě utajeného pobytu jsou azylové domy pro matky s dětmi schopny zajistit matce odborné poradenství nebo pomoc se zajištěním psychologické, právní aj. odborné pomoci.

3.3 Krize ekonomie rodiny

Rostoucí podíl rozpadlých rodin s dětmi přispívá ke vzniku nových (nízko)příjmově vymezených rodin. Osamocení rodiče zažívají často materiální problémy z důvodu nižších rodinných příjmů, ale jak uvádí Kodymová, Koláčková (2005), jejich materiální problémy souvisí také s vyšším počtem dětí a méně odpovědným životním stylem.

Rodinné příjmy ovlivňují kvalitu života rodiny ať už v zabezpečování základních každodenních potřeb, jako jsou strava, bydlení, vzdělávání apod. Čím jsou příjmy nižší, tím je i kvalita života rodiny nižší vzhledem k ekonomicko-zabezpečovací funkci rodiny. Matky samoživitelky jsou často velmi finančně znevýhodněny v době rodičovské dovolené, kdy výše jejich příjmů je regulovaná výší rodičovského příspěvku. Vzhledem k absenci systému jeslí, tak matky samoživitelky mají omezené možnosti přivýdělků nebo dřívějším nástupem do zaměstnání. S nízkými příjmy rodiny pak souvisí i to, že otcové děti v mnoha případech neplní svou vyživovací povinnost a díky stavu současné justice se tak

jejich pohledávky stávají na dlouhou dobu trvání sporu nedobytnými. Neplacení výživného otcem dítěte pak může mít pro matku až kritické existenční důsledky. V případě finančního nedostatku pak mají matky samoživitelky možnost využití pomoci v systému sociální pomoci státu pomocí dávek hmotné nouze.

„Riziko chudoby se u osamocených rodičů častěji týká matek, než otců, kteří jsou obecně ekonomicky lépe zabezpečeni. Problém netkví jen v materiální oblasti, i hmotná nouze však mívá další sociální dopady, z nichž za nejzávažnější lze považovat sníženou dostupnost vzdělání“ (Kodymová, Koláčková, 2005, s. 46).

Dalšími kritickými faktory, které ovlivňují ekonomickou stránku rodinného fungování je nezaměstnanost matek samoživitelek a jejich postavení na trhu práce, neboť pracovní dráha osamělých matek je často klikatá vzhledem jejich snížené flexibilitě (možnost práce na směny, dojíždění, nemoc dětí, aj.).

Sociální poradenství, které je zaměřeno na poskytnutí základních informací o možnostech prevence hmotné nouze a o možnostech jejího řešení je základní činností v systému pomoci v hmotné nouzi, který je vymezen zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, a zabezpečují jej obecní nebo městské úřady s rozšířenou působností.

Ekonomickou stránku rodinného fungování u matek samoživitelek však neovlivňují jen nízké příjmy. Je to i úroveň finanční gramotnosti, tedy schopnosti hospodařit s finančními prostředky, u matek samoživitelek. Úroveň finanční gramotnosti je úzce propojena s žebříčkem hodnot. U těch matek, které žijí konzumním způsobem života, je uspokojování vlastních potřeb na vyšší pozici, než uspokojení základních povinností (např. placení nájmu a plnění podmínek pro udržení bydlení). Nízká úroveň finanční gramotnosti matky samoživitelky spojená s neplněním sociálních povinností může také vést k využívání půjček a následné zadluženosti domácnosti. Ekonomická krize rodiny pak může vést až ke ztrátě bydlení a využití sociální služby azylový dům pro matky s dětmi.

3.3.1 Možnosti řešení

Jako možnost řešení krize ekonomie rodiny matek samoživitelek vidím v jejich zvyšování finanční gramotnosti. V současné době za podpory Evropských sociálních fondů vzniká v rámci sociálních služeb i občanského sektoru řada vzdělávacích kurzů či seminářů podporujících zvyšování finanční gramotnosti obyvatelstva. Podpora ekonomie rodiny

pomocí dávek sociální pomoci je z mého pohledu záplatou při řešení aktuálního problému, matce krátkodobě pomůže, nikdy však nepovede k prevenci vzniku tohoto problému, kterou může být právě soustavná příprava pomoci zvyšování finanční gramotnosti.

3.4 Ztráta bydlení

Příčiny ztráty bydlení mohou být různé od již výše zmíněných rodinných krizí, násilí v rodině, ztrátou bydlení zapříčiněnou nízkým socio-ekonomickým statusem a zejména neplněním svých ekonomických povinností. To znamená v případě samostatného nájemního bydlení u matek samoživitelek zejména nehrazení u důvodu nehospodárného zacházení s finančními prostředky a finančního plánování nebo nepřiměřeně vysokým nákladům na bydlení. Snaha vyvarovat se ztrátě bydlení pak může vést ke sdílení společného prostoru k životu s bývalým partnerem nebo manželem. Lux (2002) uvádí, že mezi lety 1991 a 1999 vzrostl výrazně počet domácností v „nuceném soužití“ partnerů, které zapříčiňují právě omezené možnosti získání cenově přijatelného bydlení pro matku samoživitelku. Důsledkem tohoto nuceného soužití je zvýšené riziko vzniku sociálně patologických jevů ovlivněných narušenými interpersonálními vztahy v rodině.

3.4.1 Možnosti cenově dostupného bydlení

Lux (2002) uvádí, že vlastníkem sociálního bydlení mohou být i jiné organizace mimo státní sféru, obce nebo neziskové organizace, v České republice však tento model vlastnictví bytů pro sociálně slabé vrstvy obyvatel převažuje.

Matky samoživitelky mají možnost využití bydlení pro rodiny s nízkými příjmy v podobě nájmu městského nebo obecního bytu, které bývají často pro obyvatele s trvalým bydlištěm v konkrétní obci, cenově výhodnější než běžné pronájmy bytů. V současné době vzniká také síť sociálního bydlení v podobě bytů pro příjmově vymezené osoby, které není vázáno na trvalý pobyt v obci.

Pod záštitou soukromých organizací nebo firem mohou být poskytovány k nájmu také tyto firemní byty za zvýhodněnou cenu, např. pro zaměstnance nemocnic nebo jiných velkých podniků s rozvinutou infrastrukturou.

Další možností rychlého řešení bytové tísně pak může být využití pobytové sociální služby azylový dům pro matky s dětmi, který poskytuje matkám samoživitelkám možnost ubytování na přechodnou dobu maximálně 1 roku doporučenou ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

3.5 Zanedbání péče o dítě

Všechny sociálně nepříznivé situace, které se vyskytují u matek samoživitelek, mají souvislost s péčí o dítě, jíž mohou ovlivnit.

Pughe a Philpot (In Matoušek, Pazlarová, 2010) mezi základními znaky dobrého rodičovství vymezují lásku, péči, bezpečí a stále a ochraňující prostředí, které jsou úhelným kamenem zdravého vývoje dítěte. Působením sociálně nepříznivých situací dochází k ohrožení dobrého rodičovství a péče o dítě, neboť přítomnost sociálně nepříznivých situací ovlivňuje dobré klima rodiny. Již v deklaraci práv dítěte je uvedeno, že každé dítě má právo na láskyplné a bezpečné prostředí pro svůj rozvoj.

Působení problémů na rodinné fungování nebo zaměření matky na jejich řešení může vést k odklonu pozornosti od řádné výchovy a péči o dítě. Selhávání některé z funkcí výchovy může ovlivnit právo dítěte na jeho zdravý rozvoj a tak je třeba, aby na ochranu práv dítěte někdo dbal a hájil je. Institut sociálně-právní ochrany dětí je vykonáván oddělením sociálně právní ochrany dětí nebo sociálních odborů pod městskými či obecními úřady s rozšířenou působností.

3.5.1 Prolínání problémů

Jak je zřejmé problematika sociálně nepříznivých situací vznikajících u matek samoživitelek nebo (potencionálních matek samoživitelek) je obsáhlá a zahrnuje mnoho problémů, které se vzájemně prolínají a často přecházejí z generace na generaci.

Matoušek (2005) jako riziko vzniku „*rodin v opakujících se krizích*“, tedy rodin majících problémy dlouhodobě přesahující výměnu generací, vidí v tom, že tyto rodiny se zhusta dostávají do kontaktu s pomáhajícími institucemi a je tedy zvyklá pomoc očekávat

a přijímat, dochází k pasivitě při řešení problému rodiny, který se stává chronickým.

3.5.2 Azylový dům pro matky s dětmi záchranným kruhem?

Azylový dům pro matky s dětmi je sociální službou, která je posledním místem záchrany matky samoživitelky v její tíživé životní situaci v důsledku působení různých sociálně nepříznivých situací. Je však řešením pro matky samoživitelky? Řekla bych, že záleží na každé z matek, které této službě využijí, na jejich osobnostním potenciálu a schopnosti uchopit nabízenou šanci ke změně za pačesy. Azylové domy pak poskytují široké rozmezí pomoci matkám samoživitelkám v jejich tíživé situaci od poskytnutí ubytování, přes pomoc se zajištěním stravy nebo poradenstvím týkajících se všech druhů sociálně nepříznivých situací vyplývajících ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a zařízení azylových domů poskytujících své služby kvalitně, se však nezaměřuje jen na poskytování služeb stanovených zákonem.

4 PODPORA PŘI ŘEŠENÍ SNS V RÁMCI SOCIÁLNÍ SLUŽBY AZYLOVÝ DŮM PRO MATKY S DĚTMI

Sociální služba azylový dům pro matky s dětmi je specifická svou povahou. Je to služba pobytová, jejímž primárním cílem je poskytnutí ubytování matce s dětmi v tíživé životní situaci. Tato služba je poskytována za úhradu, která je společně se základními službami definována v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou č. 505/2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

První zařízení, které poskytovalo ubytování matkám s dětmi, vzniklo roku 1966 v Ostravě. Další azylové domy pro matky s dětmi vznikaly v České republice až na konci 90. let (např. roku 1988 azylový dům pro matky s dětmi Orlická v Ústí nad Labem) v návaznosti na změnu politické situace, která s sebou nesla také spoustu sociálních změn, jako bylo otevření trhu, větší fluktuace na trhu práce a vznik nových pracovních míst, zvýšená rozvodovost vzhledem k počtu sňatků, roste počet nesezdaných soužití, podíl narozených dětí mimo manželství a osamělých matek. Málokdo věděl a měl zkušenosti s tím, jak by tato služba měla být poskytována a její poskytování v České republice bylo na počátku svého vývoje, poskytovatelé často postupovali metodou „pokus-omyl“. Od této doby prošla sociální služba azylový dům pro matky s dětmi rychlým vývojem, vzniklo mnoho nových zařízení. Poskytování této sociální služby bylo ukotveno také legislativně (viz. výše) a kvalita poskytovaných sociálních služeb ošetřena Standardy kvality sociálních služeb.

4.1 Metody práce s uživatelem sociální služby

Mezi základní služby poskytované azylovým domem podle zákona č. 108/2006 Sb. patří kromě poskytnutí ubytování, pomoci s při zajištění stravy také pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Pomoc při uplatňování práv je v azylových domech pro matky s dětmi realizována zejména prostřednictvím poradenské činnosti a individuálního plánování s uživatelem služby. Osobně si však myslím, že naplňování základních kritérií služby stanovených v tomto zákoně není dostatečná s ohledem na aktivizaci uživatele služby směrem k ekonomické a sociální prospěšnosti. Aby podpora a pomoc klientovy poskytovaná touto sociální službou působily v co největším rozsahu, doporučovala bych, aby bylo v zařízení vytvořeno také několik

konceptů volnočasových činností pro matky ubytované v azylovém domě. Tyto činnosti podporují aktivizaci uživatelky a jejich cílem je přispět k rychlejšímu začlenění žen do společenského života, rozvoji finanční gramotnosti, upevnění pracovních návyků a uplatnění na trhu práce. Ze zkušenosti mohu říci, že správně zvolené a vytvořené volnočasové aktivity slouží také k upevnění a rozvoji vztahu matka-dítě a v neposlední řadě k relaxaci. Volnočasové aktivity by měly být pro ubytované uživatelky dobrovolné, povinnost účastnit se je pouze u individuálního plánování, neboť již při podpisu smlouvy o poskytnutí sociální služby, se uživatelka zavazuje k aktivní spolupráci při řešení své sociálně nepříznivé situace, která se zaznamenává právě do individuálních plánů. Práce s uživatelem soc. služby by měla být komplexní a propojena několika okruhy pomoci a podpory uživatele při řešení jeho SNS. Znamená to, že by se poskytovatelé sociální služby azylový dům pro matky s dětmi dle mého neměli zkontrolovat pouze povinností vyplývajících ze zákona, ale mohou si dovolit dát uživateli služby více, neboť co zákon nezakazuje, je povoleno. V následující podkapitole se tedy zaměřuji na možnosti rozšířeného poskytování služeb ADMD svým uživatelům, které plynou ze zkušeností dobré praxe v ADMD PETRKLÍČ.

4.1.1 Poradenství

V rámci soc. služby bývá zpravidla poskytováno poradenství zahrnující oblast péče o dítě a domácnost, oblast finančního plánování a hospodaření, bydlení, pracovně-právní vztahy, aj. dle individuálních potřeb každé z uživatelky vztahujících se k řešení jejich SNS.

Oblast péče o dítě a domácnost – individuální poradenství zahrnující jak teoretické nastínění možností řešení, tak praktické ukázky a vedení uživatelky v této oblasti. Každé z uživatelky, která požádá o tento druh podpory, je na základě dohody vytvořen koncept pomoci a nabídnuty možnosti dalšího rozvoje např. ve využití volnočasových aktivit zaměřených na rozvoj vztahu matka-dítě nebo vedení domácnosti. Sociální pracovníce v případě potřeby ochotně poskytují matce také asistenci při výkonu některých činností – např. péče o novorozence, kdy matku názorně vedou k rozvoji péče až do fáze, kdy je schopna se samostatně o dítě postarat. Zahrnuje tedy širokou oblast od hygienických návyků, úklidu, zajištění a přípravy stravy, denního režimu, poradenství ve výchově po doporučení dalších zařízení odborné pomoci nebo organizací orientovaných na rodiny s dětmi.

Oblast finančního plánování a hospodaření – v sobě zahrnuje pomoc uživatelkám, které mají potíže s rozložením finančních prostředků na živobytí za měsíc, jsou zadlužené nebo mají nízké příjmy. S uživatelkami jsou probírány postupy finančního plánování teoreticky a také jsou vedeny názorně s ohledem na jejich aktivizaci. V případě zájmu je s uživatelkou vytvořen rozpočet výdajů a příjmů za konkrétní kalendářní měsíc dopředu, kde jsou s uživatelkou rozepsány jednotlivé položky dopodrobna tak, aby se zjistil výsledek hospodaření. V případě, že je při tvorbě rozpočtu zjištěn minusový výsledek hospodaření, plánují se s uživatelkou další možné postupy získání finančních prostředků nebo možností ušetření financí. V případě přidruženého problému zadluženosti uživatelky, jsou zkoumány možnosti zajištění splátkových kalendářů na minimální možné částky, které je uživatelka schopna splácet - tj. možnosti úspory ve výdajích a prevence exekuce na majetek. V případě, že smluvené postupy hospodaření selhávají, má uživatelka možnost si požádat o uložení finančního obnosu do kanceláře soc. pracovník. Tento obnos je následně dle domluvy uživatele postupně vydáván (např. týdně) a uživatelka se učí hospodařit s nižším obnosem. Je tak omezeno riziko absence finančních prostředků před získáním dalších. Riziko spatřuji v situaci, kdy uživatele musejí být vydány finanční prostředky kdykoli a v jakémkoli množství z uložené částky na její žádost, i když zrovna nekoresponduje s vytvořeným plánem. I přes snahy sociálních pracovník s uživatelkami hovořit o potřebě jednotlivých výdajů, které uživatelky chtějí uskutečnit, zůstává na jejich rozhodnutí, jak s finančními prostředky ve skutečnosti naloží.

Tato intervenční oblast je dle mého názoru jedním nejvíce rozporuplným okruhem, neboť finanční gramotnost samotných žadatelek a následně uživatelek ADMD je mnohdy na nízké úrovni a oblast pomoci bez jejich aktivního podílu je velmi omezená. Často cílová skupina v praxi nedostatek financí řeší jednorázovou pomocí v podobě dávek hmotné nouze, daru z charitních sbírek nebo další půjčky. Pomoc v této podobě pak vyřeší samotný, již vzniklý, problém, nikoli však příčinu a situace se opakuje.

Bydlení – poradenství v oblasti bydlení je pojímáno jako podpora při hledání dalšího ubytování po ukončení pobytu v ADMD. Hlavními kritérii pro výběr následného ubytování je cenová dostupnost. Uživatelkám je tak poskytována pomoc při orientaci v požadavcích na ubytování a různých možnostech získání bydlení. Je nabízena pomoc při hledání inzerce v tisku, na internetových portálech, při psaní žádostí o městské byty nebo byty pro příjmově vymezené osoby. Opět, tak jako u všech intervenčních oblastí v poradenském procesu platí, že míra nabízené podpory je závislá na požadavku, schopnostech

a možnostech každé z žen. Některé pak bude postačovat využití přístupu na internet, u jiné pak bude zřetelná potřeba vedení před započítím rozhovoru s inzerentem nabídky. Poradenství v oblasti bydlení v sobě zahrnuje nejen podporu při získávání ubytování, ale také následnou pomoc při zařizování bytu nebo vyřizování potřebných záležitostí na úřadech.

Pracovně-právní vztahy – tato intervenční oblast je využívána zejména matkami, které nejsou na mateřské nebo rodičovské dovolené. Podpora je poskytována a využívána zejména uživatelkami, které usilují o získání zaměstnání. Sociální pracovnice seznamují uživatelky s postupy při tvorbě životopisu, průběhu přijímacích pohovorů,...

4.1.2 Aktivizace uživatele při volnočasových a dalších aktivitách v zařízení

Realizace volnočasových aktivit v jednotlivých zařízeních ADMD je vázána na možnosti každé této služby a vychází z potřeb cílové skupiny. Volnočasové aktivity mohou být různorodé a účast uživatelek na ní by měla být dobrovolná a založená zejména na osobní motivaci a zájmu se jí zúčastnit. Volnočasové aktivity nabízené v ADMD mohou být rozličné od různých výtvarných aktivit, přes rukodělné, pohybové nebo vzdělávací s cílem rozvoje dovedností nebo schopností uživatele služby. Dalšími cíli kromě získání nebo rozvoje dovedností může být upevnění vztahu matka-dítě, rozproudění vnitřní motivace uživatelky pro řešení své SNS nebo pouhá relaxace a smysluplné trávení volného času.

Některé azylové domy pro matky s dětmi realizují pomoc uživatelům prostřednictvím skupinové práce nebo skupinových terapií, některá zařízení spolupracují s psychology a podporují uživatelky také formou individuálních konzultací. V současné době se rozmáhá nový trend sociální práce s rodinou, který se často využívá u cílové skupiny matek s dětmi, a je jím metoda VTI (videotrénink interakcí).

Aktivizace uživatele sociální služby je vždy výsledkem komplexního přístupu sociálních pracovníků nebo pracovníků v sociálních službách v rámci sociální práce v jednotlivých zařízeních ADMD a závisí mimo aktivity pracovníků tohoto zařízení ve velké míře na motivaci uživatelky pro změnu své SNS.

4.1.3 Sociální anamnéza

Orientaci v případě uživatelky může sociálním pracovnícím ulehčit komplexní dokument obsahující informace o sociální realitě uživatelky, tedy dokument ve formě kasuistiky nebo sociální anamnézy. Některé azylové domy vytvářejí časové osy sociálně nepříznivých

situací uživatelky s ohledem na ukotvení termínu pro jejich vyřešení do budoucna. Na základě informací poskytnutých uživatelkou je na samém počátku, nebo v průběhu jejího pobytu v ADMD dopisován souhrn informací o uživatelce a dětech. Cílem je poskytnout souhrn stručných informací o jednotlivých intervenčních oblastech uživatelky pro řešení sociálně nepříznivé situace a výkon sociálně-právní ochrany dětí. V ADMD PETRKLÍČ, který byl základnou pro realizaci výzkumu, byla první kasuistika uživatelky byla vytvořena až v polovině roku 2010 a postupně prochází drobnými úpravami od doplnění seznamu lékařů po evidenci neopodstatněné školní absence nezletilých dětí. Sociální pracovnice ji hodnotí velmi kladně, i přes navýšení práce s její administrací. Vzhledem k charakteru informací uváděných v tomto dokumentu však doporučuji jeho přejmenování na sociální anamnézu uživatele služby, neboť obsahuje informace vztahující se pouze k aktuální sociálně nepříznivé situaci a sociální realitě.

Identifikací sociálně nepříznivých situací, které řeší žadatelky o pobyt v ADMD PETRKLÍČ a díky kterým se stanou uživatelkami této sociální služby, se zabývám v praktické části mé diplomové práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODIKA

Hlavním cílem výzkumné části mé diplomové práce je identifikace sociálně nepříznivých situací u matek samoživitelek, které vedou k využití sociální služby azylových domů pro matky s dětmi. Pojem matka samoživitelka pro účely mé práce označuje osamělou nebo neprovdanou matku, která jako jediná přináší příjmy do rodiny a s nimi hospodaří. Za sociálně nepříznivé situace považuji pro účely mé práce všechny ty, které vedou k ohrožení sociálního fungování se zřetelem na využití vlastního potenciálu a plnění požadavků sociálního prostředí, jak jej vidí Matoušek (2008).

Díličními cíli je mimo poskytnutí souhrnu informací o sociálně nepříznivých situacích a v teoretické části mé práce také poskytnout stručný souhrn informací o možnostech pomoci a podpory při řešení jednotlivých sociálně nepříznivých situací rodinám a matkám s dětmi včetně poskytnutí pomoci v zařízení soc. služby ADMD. Všechny informace jsou úzce propojeny s výzkumnou částí diplomové práce v návaznosti na jejich identifikaci. Díličím cílem identifikace sociálně nepříznivých situací je vytvoření přehledu o odkrytých indikátorech sociální reality u žadatelek o pobyt. Dále orientace v sociální realitě žadatelek o ubytování v ADMD PETRKLÍČ. V rámci prováděného výzkumu charakterizují také proces přijímání zájemců o službu v organizaci PETRKLÍČ, jež je badatelskou základnou pro realizaci výzkumu.

Účelem mé práce není pouhá statistická reprezentativnost, i přestože výzkum obsahuje statistická data, ale prozkoumání a porozumění části sociální reality vztahující se k sociálně nepříznivé situaci cílové skupiny a její následná interpretace. Vzhledem k mému záměru jsem zvolila v návaznosti na kvantitativní část i kvalitativní způsob výzkumu, který umožňuje adekvátní výklad a ponoření se do problému.

5.1 Metody výzkumu

Pro účely svého výzkumu jsem zvolila dvě výzkumné metody. V prvním případě se jednalo o obsahovou analýzu dokumentů spojených s přijetím uživatelky k pobytu. Tento druh dokumentů jsem zvolila na základě shody jejich obsahu s mými požadavky na získání informací cílové skupině – tedy zájemců o ubytování v ADMD. Předmětem mého výzkumu tedy byla analýza kontaktů zájemců o službu, dále analýza podaných písemných a webových žádostí o ubytování v ADMD a analýza záznamu přijímacího pohovoru žadatelky se sociální pracovnící. Dle výsledků výzkumu realizovaného studiem dokumentů

spojených s přijetím užívatelky do ADMD jsem navázala realizací hlavní výzkumné metody pomocí biografického výzkumu již ubytovaných uživatelky v ADMD. Zjistila jsem totiž, že informace vyplývající z obsahové analýzy výše uvedených dokumentů spojených s přijetím zájemce o službu poskytují informace plytké a obecné, potřeba porozumění problému tak nebyla saturována. Zájemci o ubytování se ve všech případech nacházeli v sociálně nepříznivé situaci také často spojené se ztrátou bydlení jako primárním aktuálním problémem a důsledkem působení sociálně nepříznivé situace, ale již neposkytovali informace o sociálně nepříznivé situaci, jež k ní vedla. Za účelem získání podrobnějších informací, byla vybrána výzkumná metoda biografického výzkumu, která navazuje na předchozí získané informace z obsahové analýzy textu, rozšiřuje je a umožňuje pojetí problematiky do větší hloubky. Použití dvou těchto výzkumných metod podporuje validitu výzkumu.

Výzkumná otázka zní:

Jaké jsou sociálně nepříznivé situace, které vedou k ubytování v ADMD?

5.1.1 Obsahová analýza textu

Pro obsahovou analýzu textu z materiálu obsahujícího informace o zájemcích o sociální službu azylový dům pro matky s dětmi byla vybrána evidence kontaktů zájemců o sociální službu, žádosti o ubytování do ADMD a záznamy rozhovorů s žadatelkami při přijímacím pohovoru. Je to metoda kvantitativního výzkumu. Vzhledem k tomu, že tento výzkum neumožňuje statistické zevšeobecňování, lze hovořit o „*explorativním použití obsahové analýzy*“, (Gavora, 2000, s.120).

Pro účely výzkumu jsem zvolila metodu nekvantitativní obsahové analýzy textu, jak ji vidí Gavora (2000). U všech uskutečněných obsahových analýz textu jsem jako významovou jednotkou zvolila tvrzení žadatelek (soubory více slov) o jejich současně trvající sociálně nepříznivé situaci. Jednotlivé významové jednotky jsem seřadila do kategorií, každá z kategorií v sobě zahrnuje několik subkategorií. Mezi jednotlivými kategoriemi jsem mimo stanovení jejich frekvencí výskytu našla pomocí kvalitativního pohledu také vzájemné vztahy, které jsem znázornila graficky.

Pro vytvoření uceleného přehledu dílčích informací zjištěných analýzou jsem užila informace zjištěných v níže uvedených dokumentech.

Tento přehled je vytvořen ke každému unicitnímu zájemci o službu, aby tak vytvořil souborné shrnutí o těchto zájemcích. Např. informace chybějící v záznamu kontaktu žadatelky o službu jsou doplněny pomocí žádosti o přijetí do azylového domu.

Analýza kontaktů zájemců o službu

Pro obsahovou analýzu kontaktů jsem ze základního souboru evidence kontaktů od roku 2006 po současnost zvolila evidenci žadatelů o službu v místě realizace výzkumu v ADMD PETRKLÍČ v roce 2010. Výběrový soubor evidence kontaktů o ubytování v ADMD za rok 2010 odpovídá mým požadavkům, je obsáhlá (evidence obsahuje nejvíce zaznamenaných kontaktů od počátku provozu soc. služby PETRKLÍČ), zahrnuje soubor informací v uceleném časovém bloku, splňuje podmínku aktuálnosti a poskytuje informace o sociálně nepříznivých situacích uváděných žadatelkami. Evidence kontaktů zájemců o službu obsahuje celkem 173 záznamů. V evidenci jsou uvedeny všechny druhy kontaktů od zájemců, tj. telefonické, poštovní, osobní, e-mailové i webové včetně žádostí anonymních nebo žádostí ve prospěch uživatele jiné sociální služby. Výběrovou jednotkou byla tvrzení žadatelek o službu o své sociálně nepříznivé situaci, která byla interpretována přepisem daného kontaktu do evidence žadatelek. Popis situace je zde uveden ve formě stručného písemného přepisu u uskutečněného kontaktu a při něm zjištěných informací, které do evidence zaznamenává službu konající sociální pracovnice.

Analýza žádostí o ubytování v ADMD

Pro obsahovou analýzu žádostí o ubytování jsem ze základního souboru všech podaných žádostí od počátku provozu zařízení po současnost zvolila podané žádosti o ubytování v ADMD za rok 2010. Podmínkou pro zvolení výběrového souboru byla návaznost na doposud zjištěné informace a aktuálnost žádostí. Žádosti výběrového souboru navazují na evidenci kontaktů zájemců o službu a informace zde uvedené rozšiřují. Žádosti o ubytování poskytují prostor žadatelce pro její samostatné vyjádření a popis sociálně nepříznivé situace. Záznam informací o sociálně nepříznivé situaci žadatelky tak již není stručným popisem zjištěných informací druhou osobou, ale žadatelka o ubytování svou situaci popisuje sama vlastními slovy vč. možností řešení své situace. Tyto žádosti jsou vyplněny zájemcem o službu buď osobně při návštěvě zařízení za (možné) asistence sociální pracovnice, nebo pomocí webového formuláře žádosti o přijetí. Webový formulář je dostupný on-line na webových stránkách organizace <http://www.petrklicuh.cz> v sekci „Žádost o přijetí“. Ze žádostí o ubytování v ADMD byla použita pouze poslední část

tohoto dokumentu obsahující popis sociálně nepříznivé situace uživatelkou. Tento popis byl analyzován výše zmíněnou metodou – nekvantitativní obsahovou analýzou textu. Významovou jednotkou byla tvrzení žadatelek o sociálně nepříznivé situaci. Postup jejich dalšího vyhodnocování jsem zmínila výše a jedná se o jejich zařazení do vytvořených pozorovaných kategorií jevů s identifikovanými stejnými vlastnostmi.

Analýza záznamu přijímacího pohovoru žadatelky se sociální pracovnící

Záznam přijímacího pohovoru žadatelky se sociální pracovnící je posledním místem výskytu informací o sociálně nepříznivé situaci žadatelky o ubytování v ADMD dříve, než se stane uživatelkou této sociální služby. Je součástí dokumentu „Záznam o přijetí“, kdy je s žadatelkou veden přijímací pohovor před samotným nástupem k pobytu. Zápis tohoto rozhovoru je prováděn písemně sociální pracovnící, která se pohovoru účastnila, a je stručnou sociální sondou. Pro obsahovou analýzu byla využita poslední část dokumentu „Záznam o přijetí“, který obsahuje právě tento zápis z rozhovoru. Analýza dokumentu proběhla stejným postupem výše zmíněným.

Po zjištění jednotlivých významových jednotek u každé z dílčích analýz jsem sloučila takto získaná data. Údaje jsem sloučila z důvodu vyhledávání obsahově stejných jednotek za stejným účelem identifikace sociálně nepříznivých situací a z důvodu zjištění četnosti jednotlivých jednotek. Významové jednotky jsem následně zařadila do subkategorií spadajících do kategorií. Kvantifikací významových jednotek a zaznamenaných dat jsem zjišťovala jejich četnosti absolutní i relativní, průměr, dále modus a medián u dat podporujících zodpovězení některých dílčích cílů a chí-kvadrát podporující hlavní cíl výzkumu, tedy identifikaci sociálně nepříznivých situací vedoucích k využití soc. služby ADMD.

Hypotéza: *Nejčastějším důvodem pro podání žádosti o ubytování je bytová tíseň žadatele.*

5.1.2 Biografický výzkum

Pro hlubší porozumění jevům, které se vyskytují ve spojení s důsledky sociálně nepříznivých situací vedoucích k využití sociální služby ADMD jsem zvolila biografický design kvalitativního výzkumu. Tento typ výzkumu vedl k rekonstrukci života uživatelek sociální služby ADMD PETRKLÍČ a byl zaměřen na sociální realitu, identifikaci sociálních poměrů a sociálně nepříznivých situací, které se vyskytovaly v životě účastníka výzkumu. Zvolila jsem v biografickém designu výzkumu typ realistické biografie, jak jej

vidí Švaříček, Šedřová, (2007). Je tedy založen na kódovacích technikách zakotvené teorie, kdy byla použita metoda analyzování dokumentů osobních zápisů pořízené pracovníky ADMD. Pro upřesnění jde o dokument „Průběhu pobytu“ uživatele sociální služby ADMD PETRKLÍČ, který zaznamenává všechny události, činnosti a záznamy rozhovorů uživatelky se soc. pracovníci za dobu pobytu uživatelky v zařízení. Jedná se tedy o komplexní dlouhodobě pořizované záznamy, jejichž délka vždy závisí na době pobytu uživatelky v zařízení (maximální možná délka pobytu 1 rok) a určité dávky potřeby uživatelky sdílet svůj životní příběh, není tedy nijak standardizovaná.

Pro účely výzkumu byly zvoleny 3 uživatelky ubytované v zařízení v roce 2010 s minimální délkou pobytu v ADMD 3 měsíce. Po vymezení těchto kritérií jsem ze zúženého výběru zvolila náhodným výběrem (losem) 3 konkrétní uživatelky a jejich záznamy „Průběhu pobytu“. S každou z těchto uživatelek jsem se v průběhu jejich pobytu v ADMD dostávala do osobní interakce a dokument „Průběh pobytu“ obsahuje i záznamy uskutečněné mou osobou. Měla jsem také možnost dlouhodobě uživatelku pozorovat v jejím počínání a hovořit s ní o jejím životním příběhu, takže je výzkum doplněn i mými osobními vzpomínkami. Vzhledem k nepřetržitému provozu zařízení není možné, aby tyto záznamy pořizovala pouze jedna osoba. Skutečnost, že záznamy pobytu uživatelky jsou pořizovány různými osobami (sociální pracovníci nebo pracovníci v soc. službách) považuji za výhodu. Uživatelka pociťuje ke každému z pracovníků, se kterými interaguje, jinou míru důvěry nebo osobních sympatií a na základě toho poskytuje konkrétním pracovníkům větší nebo menší množství informací o své situaci, životním příběhu.

Mezi dílčími cíly mé diplomové práce se nachází cíl prozkoumat a porozumět sociální realitě vztahující se k sociálně nepříznivé situaci a jejím následkům. Výklad pojmu pro účely mé práce se opírá o Weberův náhled na tuto sociologickou skutečnost, která je podmíněna subjektivním odrazem skutečnosti každého zkoumaného individua, je rozmanitá a je podmíněna odrazy jejich sociálního konání.

V rámci životního příběhu uživatelky sociální služby jsem se zaměřila na sociální realitu a identifikaci sociálně nepříznivých situací vedoucích k využití služby ADMD. Zaměřila jsem se na získání informací z těchto oblastí:

1. Životní události,
2. Klíčové události,
3. Významní lidé.

Důležitost při zjišťování sociálně nepříznivé situace jsem přikládala následujícím okruhům:

1. Struktura rodiny uživatele (současné, původní),
2. Rodinné vztahy a výskyt sociálních patologií v rodině,
3. Péče o dítě: zajištění materiálního zázemí, výchova, citový vztah, zájem o trávení volného času s dítětem, školní docházka a prospěch dětí,
4. Ekonomické poměry: vzdělání, úroveň hospodaření s finančními prostředky, zaměstnanost, příjmy a výdělky (vč. příjmů z dávek sociální pomoci),
5. Zdraví a hygiena (nemoci dlouhodobé nebo infekční, hygiena),
6. Původní bytové podmínky: místo, druh bydlení, prostory a vybavení, výše nájmu, okolní prostředí, frekvence stěhování, apod.

„Průběh pobytu“ uživatelky sociální služby není primárně zaměřen na získání „kasuistických dat“ a není možno očekávat získání veškerých informací o uživatelce počínaje prožitým dětstvím. Často uživatelky nechtějí o své minulosti hovořit, nebo jednoduše některé informace nevědí (např. prožily dětství v dětském domově a nemají informace o původní rodině) či si je nepamatují. Z toho důvodu nebylo možno provést případovou studii a interpretaci výsledků biografického výzkumu jsem na základě použitých metod (studium dokumentů, osobní vzpomínky) shrnula podoby životního příběhu vyprávěného druhou osobou, který *„je esencí toho nejdůležitějšího, co se jedinci přihodilo v určité rovině jeho života, neboť popisuje děje, zkušenosti a pocity“* (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 130).

Vzhledem k citlivosti uvedených údajů a s ohledem na dodržování zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, jsou všechna data umožňující přímou identifikaci uživatelky sociální služby změněna – tj. jména všech zainteresovaných osob (mimo jména soc. pracovníků), názvy měst, firem, atd. jsem vynechala.

6 PODMÍNKY VÝZKUMU

Tato kapitola je zaměřena, jak již název sám vypovídá, na podmínky realizovaného výzkumu. Zahrnuje informace o místě realizace výzkumu, procesu výběru, přijímání žadatelek k pobytu do ADMD a realizaci jednotlivých výzkumných metod.

6.1 Azylový dům pro matky s dětmi PETRKLÍČ, o.p.s.

Pro místo realizace výzkumu jsem zvolila nejmladší zařízení typu azylový dům pro matky s dětmi v regionu Zlínského kraje. Azylový dům pro ženy a matky s dětmi PETRKLÍČ, o.p.s., se nachází v městské části Uherského Hradiště – Veskách. Tento azylový dům v regionu Zlínského kraje jsem zvolila také na základě vysokého množství obdržených žádostí v roce 2010 a viditelnému nárůstu podaných žádostí od vzniku soc. služby v roce 2006 po současnost.

Azylový dům pro ženy a matky s dětmi PETRKLÍČ, o.p.s., je nejmladším zařízením tohoto druhu v regionu Zlínského kraje. Společnost PETRKLÍČ vznikla již roku 2004, ale samotný provoz zařízení byl zahájen roku 2006 po dokončení kompletní rekonstrukce budovy bývalé školy v městské části Uherské Hradiště – Věsky. V roce 2007 obdržel ADMD PETRKLÍČ pověření z Krajského úřadu Zlínského kraje k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a v současnosti úzce spolupracuje s místním oddělením SPOD v Uherském Hradišti a dalšími sociálními službami ve regionu Zlínského kraje.

Zřizovatelem o.p.s. PETRKLÍČ je město Uherské Hradiště, které mj. přispívá do rozpočtu společnosti na provoz této soc. služby.

Financování: Po celý rok 2010 a i v současnosti je provoz služby finančně zabezpečen předně díky individuálnímu projektu Poskytování služeb sociální prevence ve Zlínském kraji, který je spolufinancován Evropskými sociálními fondy prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státním rozpočtem České republiky. Tato možnost financování služby trvá do poloviny roku 2012. Následující možnosti financování sociálních služeb ve Zlínském kraji z ESF doposud nejsou známy, neboť aktuálně MPSV revidovalo výzvu vyhlášenou v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost k předkládání individuálních projektu a jakékoli přípravy na zahájení návazného projektu byly zastaveny. Jaký způsob financování sociálních služeb bude zvolen pro zajištění provozu bez existenčních starostí vzhledem k úsporným opatřením vlády? Budoucnost pro sociální služby s sebou nese nejistotu. Za hlavní riziko považují vyhlídky snížených příjmů

sociálních služeb, které mohou přispívat k poklesu kvality poskytované služby z důvodu odklonění pozornosti od uživatele služby směrem k nezbytnosti vynakládat zvýšené úsilí na získávání finančních prostředků, riziku snížení pracovních úvazků a vůbec otázky provozuschopnosti služeb. Dalším důsledkem může být regrese v poskytování služby pouze do základního rozsahu bez možnosti efektivně aktivizovat uživatele směrem k sociální produktivitě.

Personální zázemí: Statutárním zástupcem a ředitelkou o.p.s. PETRKLÍČ je od listopadu 2010 paní Kamila Nekolová, DiS. Na činnost ředitelky o.p.s. dohlíží dozorčí a správní rada. Nepřetržitý provoz služby ve dvanáctihodinových směnách zajišťuje pět sociálních pracovníc a jedna vedoucí sociální pracovníce.

Bydlení: Budova soc. služby má dvě podlaží, kdy bytové jednotky jsou rozmístěny v přízemí i prvním patře. V azylovém domě se nachází osm bytových jednotek, které poskytují matkám s dětmi naprosté soukromí a domácí zázemí. V každé bytové jednotce je plně vybavená kuchyně s jídelním koutem, obytná místnost a koupelna se sociálním zařízením. Byty jsou vybaveny kompletně včetně nábytku, lůžkovin, ručníků a základních elektrospotřebičů (lednice s mrazničkou, rychlovarná konvice, mikrovlnná trouba), a jsou tak připraveny k okamžitému ubytování uživatelky v kteroukoli denní či noční hodinu. V případě potřeby je možnost bytovou jednotku doplnit vybavením pro kojence a batolata počínaje dětskou postýlkou a konče autosedačkou. V zařízení je respektováno soukromí uživatelky, bytové jednotky jsou tedy uzamykatelné, a sociální pracovníce nevstupují do bytových jednotek uživatelky bez ohlášení. Uživatelky mají ve vstupní chodbě azylového domu k užívání také poštovní schránku, od které mají, stejně jako od svého bytu, klíč.

Do společných prostor azylového domu, patří prádelna, dále hrací místnost pro děti vybavená rozličnými hračkami, sedacími pytlí, pohovkou, rádiem, televizorem a DVD přehrávačem, kterou s oblibou využívají nejen děti. Kromě toho mají uživatelky k dispozici také společnou kuchyňku, ve které je pečící trouba a vybavení k zapůjčení (mixéry, kuchyňský robot, elektrický mlýnek na maso, aj.) sloužící k přípravě pokrmů. Uživatelky mohou také využívat prostory zahrady k relaxaci. Na zahradě se nachází také několik herních prvků a relaxačních zón, mezi které patří posezení pod pergolou a je to současně jediný prostor vyhrazený ke kouření.

Uživatelky mají možnost využívat osobní počítač s přístupem na internet, který jim slouží pro vyhledávání informací různého druhu i komunikaci.

Bydlení v azylovém domě poskytuje uživatelkám vysoké pohodlí, není však přepychové. Domnívám se však, že v mnoha případech skýtá vyšší komfort a je vybavenější, než původní domovy uživatelék.

Bezpečnost: Pozemek azylového domu je oplocen, bezpečnost okolí azylového domu monitoruje kamerový systém. Celkem čtyři kamery s funkcí vidění ve tmě se nacházejí u každého vchodu do budovy vč. prostor zahrady, vchody se zamykají i v denních hodinách.

Podmínky pobytu: uživatelka spadající do cílové skupiny, uhrazení prvních 14 dní pobytu a vratné kauce a následné pravidelné hrazení nájmu, bezinfekčnost, dodržování domovního řádu, ze kterého zejména vyplývá aktivní řešení své situace a zpracovávání individuálních plánů se soc. pracovníci.

Platby: v souladu s vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách je ubytování v ADMD PETRKLÍČ poskytováno za úplatu. Cena ubytování vč. energií se počítá pro matky s dětmi 70,- Kč za dospělou osobu, 40,- Kč za první dítě a 30,- Kč za každé další dítě/ den. Zpoplatněno je také užívání praček a sušičky cenou 20,-Kč/použití. Pro matku s jedním dítětem tak vychází úhrada pobytu zde v průměru na 3.300,- Kč za měsíc.

6.2 Žadatelé o službu a proces výběru

Podat žádost do azylového domu má možnost kterákoli žena starší 18 let nezávisle na místě trvalého i aktuálního pobytu. Muži nebo otcové pečující o dítě nespádají do cílové skupiny ADMD PETRKLÍČ.

6.2.1 Kontakt zájemce o službu a možnosti podání žádosti

Žadatelé o pobyt v ADMD PETRKLÍČ mohou kontaktovat soc. službu a podat žádost o přijetí k pobytu několika způsoby:

1. **Telefonicky** – žadatelka kontaktuje soc. službu telefonicky na pevnou linku ADMD PETRKLÍČ. Nejčastěji hovoří se službu konající sociální pracovníci, která je odborně způsobilá k přijímání žádostí a s žadatelkou vede rozhovor týkající se její nepříznivé sociální pracovníce. Veškeré získané informace získané od žadatelky soc. pracovníce zapisuje do elektronické evidence žádostí o přijetí do ADMD. Žadatelka může vznést dotaz na ubytování i anonymně, v tomto případě

sociální pracovnice zapisuje do evidence také tento kontakt spolu s veškerými získanými informacemi o žadatelce. Všem žadatelkám, které využijí telefonický kontakt je doporučována osobní návštěva ADMD a vypsání písemné žádosti o přijetí, nebo vyplnění webového formuláře žádosti o přijetí do ADMD PETRKLÍČ,

2. **E-mailem** – žadatelka kontaktuje soc. službu pomocí e-mailové pošty. Korespondence s žadatelkou je vytištěna a založena do evidence písemných žádostí o ubytování. Žadatelka je kontaktována zpětně, pokud neuvede jiné spojení, na svou e-mailovou adresu. Výhodu podání žádosti přes internet spatřuji v rychlosti a cenové dostupnosti pro žadatelku o ubytování,
3. **Poštou** – žadatelka zasílá žádost o přijetí do azylového domu formou dopisu. Nedostatky tohoto způsobu podání žádosti spatřuji v omezené možnosti vést s žadatelkou rozhovor a získat více potřebných informací pro zahájení přijímacího řízení, neboť žadatelky zapomínají uvádět zpáteční adresu či jakýkoli jiný kontakt na svou osobu,
4. **Přes internetové stránky organizace** – žadatelka vyplní žádost o přijetí v elektronické podobě ve formě webového formuláře, který je dostupný na internetových stránkách organizace. Tato žádost je považována za plnohodnotnou a obsahuje všechny potřebné informace k procesu výběru žadatelky k pobytu v ADMD,
5. **Osobní** – tento způsob podání žádosti je nejvíce doporučován. Žadatelka osobně navštíví ADMD a vyplní tištěný formulář žádosti o přijetí do azylového domu na základě osobního rozhovoru se sociální pracovnící. Je seznámena s podmínkami pobytu v ADMD PETRKLÍČ, domovním řádem a provedena po prostorách zařízení. Tištěný formulář s žádostí o přijetí pak vypisuje každá žadatelka, která kontaktovala ADMD také kteroukoli jinou formou.

Po podání žádosti o ubytování v ADMD některou z výše uvedených forem probíhá proces výběru žadatelky k pobytu, který je podmíněn splněním podmínek zavedených ve vnitřním řádu organizace, Standardech kvality sociální služby a metodice přijetí uživatele k pobytu.

6.2.2 Cílová skupina ADMD PETRKLÍČ

Pro přijetí k pobytu v ADMD PETRKLÍČ splňuje žadatelka některé z těchto kritérií:

- oběť domácího násilí,
- bytová tíseň,
- nevyhovující rodinné prostředí,
- nevyhovující bytové a hygienické podmínky,
- nutnost sociálně-právní ochrany dětí,
- žadatelka vyžadující pomoc a podporu při zvládnání a řešení obtížné životní situace.

Pro rozhodnutí o přijetí zájemce o službu k pobytu v sociální službě je třeba, aby bylo posouzeno také, zda žadatelka zároveň nesplňuje některé z kritérií viz. níže.

Kritéria pro odmítnutí žadatelky k pobytu v ADMD PETRKLÍČ:

- naplněná kapacita ADMD,
- žadatelka nespadá do cílové skupiny, tj.:
 - o *užívá byt konfliktním způsobem* (osoba neplní závazky vyplývající z nájemní smlouvy; osoby, kterým bylo soudně nařízeno vystěhování z bytu).

Z analýzy dokumentů vyplývá, že v průběhu roku 2010 byla v ADMD PETRKLÍČ ubytována 1 osoba, která užívala byt konfliktním způsobem. Jedna z uživatelů před přijetím do soc. služby užívala se svým druhem a dětmi městský byt neoprávněně bez nájemní smlouvy, nehradila tedy nájemné ani energie, byla soudně vystěhována. Dalších 20% z celkového počtu ubytovaných uživatelů v roce 2010 neplnilo podmínky nájemní smlouvy, nehradily řádně nájemné vč. poplatků za energie a byly vystěhovány majitelem bytu bez nařízení soudu (tj. 42% uživatelů v bytové tísní).

Z důvodu vysokého množství žadatelek o pobyt s tímto problémem a zároveň jeho nedodržování stran poskytovatele služby doporučuji organizaci přehodnocení tohoto kritéria a jeho úplné vynechání.

- o *osoba s mentálním nebo tělesným postižením* (neplatí pro zdravotně postižené děti, kterým zajistí dospělá osoba s nimi žijící celodenní péči, a pro osoby nevyžadující zvláštní péči a pomůcky) nebo *osoba vyžadující celodenní zdravotnickou péči*,

- *osoba trpící závažným infekčním onemocněním,*
- *osoby ohrožené v důsledku zneužívání návykových látek,*
- *osoby vyhýbající se výkonu trestu,*
- *osoby, které odmítnou aktivně spolupracovat při řešení své situace,*
- *osoby vyžadující jiný typ služby.*

Rozhodnutí o přijetí je podmíněno shodou o přijetí uživatelky k pobytu v ADMD ředitelkou ADMD, vedoucí sociální pracovnící a sociální pracovnící.

6.2.3 Proces přijetí žadatelky k pobytu

Pro to, aby uživatelka mohla být přijata k pobytu v ADMD PETRKLÍČ, je třeba, aby prošla procesem přijetí žadatelky k pobytu v tomto zařízení. Ve většině případů zájemci o službu nejprve mapují terén a kontaktují službu s dotazem na volné místo. Tyto kontakty nejčastěji probíhají telefonicky, dále také pomocí e-mailové pošty, minimálně se vyskytují kontakty pomocí poštovní korespondence. Mezi zájemce o tuto sociální službu spadají také zájemci anonymní nebo ti, kteří i přes zájem o poskytnutí soc. služby nespádají do cílové skupiny uživatelů soc. služby ADMD.

Některé z uskutečněných kontaktů byly opakované. Z kontaktů následně vzešli žadatelé, u kterých byl patrný vážný zájem o ubytování v ADMD PETRKLÍČ. Tito vážní žadatelé o službu podali žádost o přijetí písemně buď přes webový formulář nebo vyplněním tištěné žádosti o přijetí k pobytu do ADMD při jeho osobní návštěvě.

Oficiálně podané žádosti jsou následně postoupeny k výběru žadatelky, který provádí společně ředitelka zařízení, vedoucí sociální pracovníce a sociální pracovníce. Pro vydání rozhodnutí o přijetí žadatelky k pobytu je zapotřebí shody všech tří pracovníků. Tento způsob výběru je zaveden v zařízení od ledna 2011.

Proces přijetí žadatelky k pobytu do sociální služby azylový dům pro matky s dětmi PETRKLÍČ nezapočíná dříve, než v případě výskytu volné bytové jednotky v zařízení nebo písemném příslibu některé u uživatelek o ukončení pobytu a uvolnění bytové jednotky do pěti kalendářních dní.

Výběr žadatelky pro ubytování v ADMD PETRKLÍČ závisí na těchto faktorech:

- žadatelka spadá do cílové skupiny,
- akutnost případu společně s druhem sociálně nepříznivé situace,
- doporučení pro pobyt z instituce (nejvíce OSPOD),

- platební schopnost – je posuzováno na základě prohlášení žadatelky, zda bude schopna uhradit prvních 14 dní pobytu v ADMD včetně uhrazení vratné kauce.

V případě, že žadatelka není schopna uhradit počáteční pobyt v ADMD PETRKLÍČ z vlastních prostředků, je s ní předběžně řešena možnost získání finančních prostředků pomocí dávek hmotné nouze nebo mimořádné okamžité pomoci, případně z finančního daru některé dobročinné organizace.

V případě, že žadatelka o pobyt nemá možnost podání webové žádosti či dostavit se osobně k podání žádosti do ADMD, existuje výjimečná možnost (děje se tak i v akutních případech) vyplnění žádosti těsně před započítím přijímacího pohovoru.

Po vydaném stanovisku o přijetí žadatelky k pobytu je žadatelka pozvána k osobnímu pohovoru. Při její další návštěvě je uskutečněn přijímací pohovor a na jeho základě jsou pak s žadatelkou vyřízeny formální záležitosti. S uživatelkou je sepsána smlouva o poskytnutí sociální služby na dobu určitou a vyřízena další dokumentace (souhlas se zpracováním osobních údajů, vyplněn dokument „Záznam o přijetí“ uživatelky k pobytu, předána bytová jednotka vč. inventáře). Součástí dokumentu „Záznam o přijetí“ je zápis z rozhovoru žadatelky a sociální pracovnice tematicky zaměřený na sociálně nepříznivou situaci, která žadatelku vedla k ubytování v ADMD a možnosti jejího řešení (tj. cíle uživatelky).

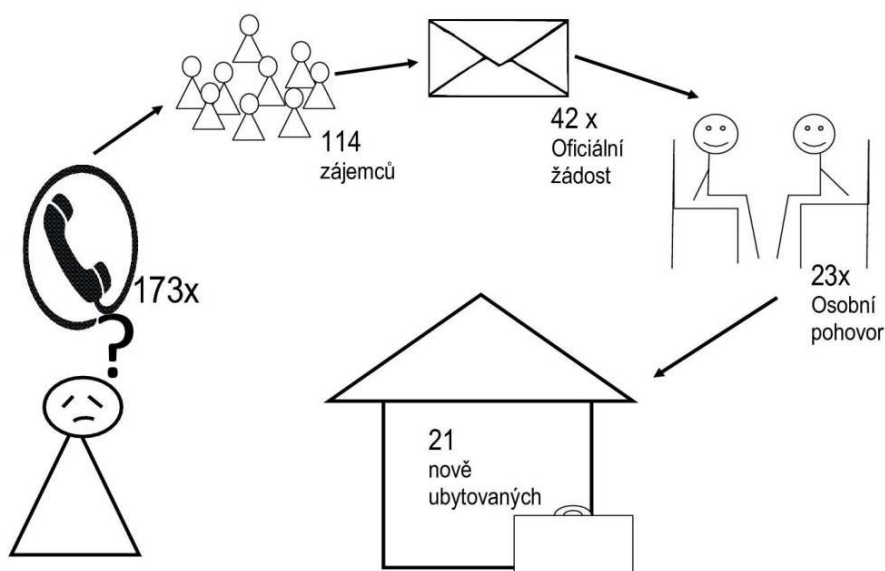

6.3 Cílová skupina respondentů

Do cílové skupiny respondentů v rámci explorativního použití obsahové analýzy u výzkumu spadali všichni zájemci o poskytnutí sociální služby za rok 2010. Jednalo se převážně o ženy, mezi žadateli se vyskytl také jeden muž pečující o dítě. V roce 2010 zájemci o poskytnutí ubytování kontaktovali sociální službu ADMD PETRKLÍČ celkem 173x. Evidence kontaktů žadatelů o službu tedy čítá 173 záznamů těchto spojení včetně opakovaných kontaktů. Mezi ně jsou zařazeny i kontakty uskutečněné ve prospěch uživatele jiné sociální služby (zejména jiné pobytové služby či sociální služby některé dobročinné organizace) nebo jednotlivých oddělení městských úřadů (OSPOD, oddělení sociální pomoci a hmotné nouze).

Unicitních žadatelů o službu bylo v roce 2010 celkem 114. Oficiální žádost o ubytování v azylovém domě podalo celkem 42 žadatelek, kdy schválených žádostí z tohoto počtu bylo celkem 23. Těchto 23 žadatelek bylo pozváno k osobnímu pohovoru, kterého se zúčastnilo 21 žadatelek. Všechny žadatelky, které se zúčastnily přijímacího pohovoru, byly přijaty k pobytu v ADMD.

Obrázek 2: Cesta zájemců o ubytování v ADMD PETRKLÍČ

V průběhu roku 2010 bylo v ADMD PETRKLÍČ ubytováno celkem 25 matek s dětmi, kdy 4 uživatelky nastoupily k pobytu v roce 2009 a část roku 2010 zde pobývali a 21 uživatelky bylo nově přijato. Mezi respondenty u kvalitativní části výzkumu byly zařazeny všechny uživatelky, které byly ubytovány v ADMD v roce 2010, tedy i ty, jejichž pobyt započal v roce 2009. Z těchto uživatelky jsem záměrně vyselektovala ty, které v ADMD pobývaly minimálně 3 měsíce. Uživatelky s délkou pobytu 3 a více měsíců bylo v roce 2010 celkem 13, z těchto jsem losem vybrala 3 uživatelky, u nichž jsem provedla biografický výzkum kvalitativním způsobem. S cílovou skupinou respondentek kvalitativního výzkumu jsem jako sociální pracovníce v průběhu celého roku 2010 přicházela do vzájemné interakce, což mi poskytlo možnost vyšší míry náhledu a pochopení jejich životního příběhu.

6.4 Popis průběhu realizace výzkumu

Výzkum probíhal metodou analýzy a studia dokumentů, proto nebylo potřeba vytvoření žádných speciálních podmínek a postupů pro samotné zrealizování výzkumu.

Po získání souhlasu ředitelky o.p.s. PETRKLÍČ pí. Kamily Nekolové s uskutečněním výzkumu v zařízení a potvrzení mlčenlivosti, která trvá i po ukončení spolupráce na výzkumu na dobu neurčitou, jsem dostala přístup k využití osobních složek (spisů) uživatelky a další interní dokumentace ADMD pro účely výzkumu. Všechny získané údaje jsem interpretovala s ohledem na ochranu osobních údajů respondentů.

6.4.1 Obsahová analýza dokumentů

V rámci obsahové analýzy dokumentů jsem zpracovávala dokumenty týkající se přijetí žadatelky o službu k pobytu do ADMD PETRKLÍČ. Jednalo se o tyto dokumenty: Evidence kontaktů zájemců o službu (celkem 46 stran), Žádosti o přijetí (84 stran) spolu se Záznamem o přijetí žadatelky k pobytu (21 stran). Z důvodu velkého množství analyzovaného materiálu jej neuvádím do přílohy diplomové práce, kde uvádím až zpracovaná a redukována data. Na základě analýzy evidence kontaktů zájemců o službu jsem vytvořila přehlednou tabulku obsahující informace o zájemcích o poskytnutí sociální služby, viz. Příloha P1. Tato tabulka byla podkladem pro statistické zpracování získaných dat týkajících se zájemců o službu a udávajících výtah informací o sociální situaci žadatelek.

U statistického zpracování těchto dokumentů jsem použila znázornění zjištěných dat v grafech. Vzhledem k tomu, že zájemci o službu mohou dotaz na poskytnutí ubytování vznést i anonymně, nebo se při kontaktu nepodaří zjistit všechny potřebné informace,

vykazují některé z těchto grafů vysoké procento chybějících informací. Grafy, u nichž bylo nejspíše více než 40% zkoumaných informací, uvádím v Příloze P IV mé diplomové práce.

Abych zamezila možné identifikaci respondentů, záměrně neuvádím v této tabulce k jednotlivým žadatelkám významové jednotky vztahující se k sociálně nepříznivé situaci každé z žadatelek, žadatelky mají přiřazena jiná pořadová čísla, než jaká uvádím u přehledu identifikovaných významových jednotek sociálně nepříznivých situací viz. Příloha P2. Jednotlivým významovým jednotkám byly přiřazeny kódy obsahující informaci u jejich umístění. Zkratky jsou ve tvaru pro záznam kontaktu „ZKpořadové číslo kontaktu_pořadové číslo jednotky“, pro záznam jednotky z písemné žádosti o přijetí „PZPpořadové číslo žádosti_pořadové číslo jednotky“, a pro záznam jednotky z přijímacího rozhovoru „RPpořadové číslo rozhovoru_pořadové číslo jednotky“. Seznam jednotlivých významových jednotek s odkazem na jejich umístění uvádím v Příloze PIII.

Pro významové jednotky jsem vytvořila tematicky zaměřené kategorie, které obsahují několik subkategorií zahrnující obsahově blízké významové jednotky (více v kapitole Interpretace výsledků výzkumu). U kategorií sociálně nepříznivých situací jsem našla vztahy, které jsem znázornila v grafické podobě v kapitole Interpretace výsledků výzkumu.

Při identifikování sociálně nepříznivých situací jsem předpokládala, že nejvíce žadatelek kontaktuje sociální službu na základě (hrozící) ztráty bydlení, tedy bytové tísně. Tento předpoklad byl podkladem k vytvoření hypotézy, jejíž platnost jsem následně zjišťovala pomocí testu dobré shody chí-kvadrát.

6.4.2 Biografický výzkum

Podklady pro realizaci biografického výzkumu jsem sbírala po celý rok 2010, kdy sběr těchto dat neprobíhal záměrně s cílem realizace tohoto výzkumu, ale probíhal jako spontánní interakce a komunikace s uživatelkou služby. V rámci realizace biografického výzkumu jsem pak zpracovávala záznamy „Průběhu pobytu“ uživatelky sociální služby. Záznamy sem byly prováděny od počátku pobytu uživatelky v ADMD po ukončení pobytu v průběhu roku 2010 celkem šesti sociálními pracovníci a jednou pracovnící v sociálních službách (v různém časovém období). Tento záznam obsahuje také záznamy provedené mou osobou. U respondentek čítaly záznamy „Průběhu pobytu“ více než 70 stran A4 textu zaznamenaného v elektronické podobě, z toho důvodu nebylo reálné jejich umístění do přílohy mé diplomové práce. Při studiu těchto dokumentů jsem se

zaměřila na konkrétní informace o sociální realitě uživatelky, které jsem zaznamenávala na stránku vpravo. Dále jsem se zaměřila také na analýzu konání uživatelky, kde jsem pomocí otevřeného kódování zjišťovala strategie jednání a interakcí, které mohou souviset se vznikem sociálně nepříznivé situace. Tyto kódy jsem zaznamenávala na stránku vlevo a následně je zařadila do kategorií, o tyto kategorie jsem doplnila konečnou verzi realistické biografie uživatelky. Vytvořená biografie jednotlivých uživatelky se opírá také o mé osobní zkušenosti s uživatelkami a vzpomínky na některé z osobních rozhovorů, které nebyly zaznamenávány do průběhu pobytu, neboť se nevztahovaly k aktuálnímu řešení SNS uživatelky.

7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

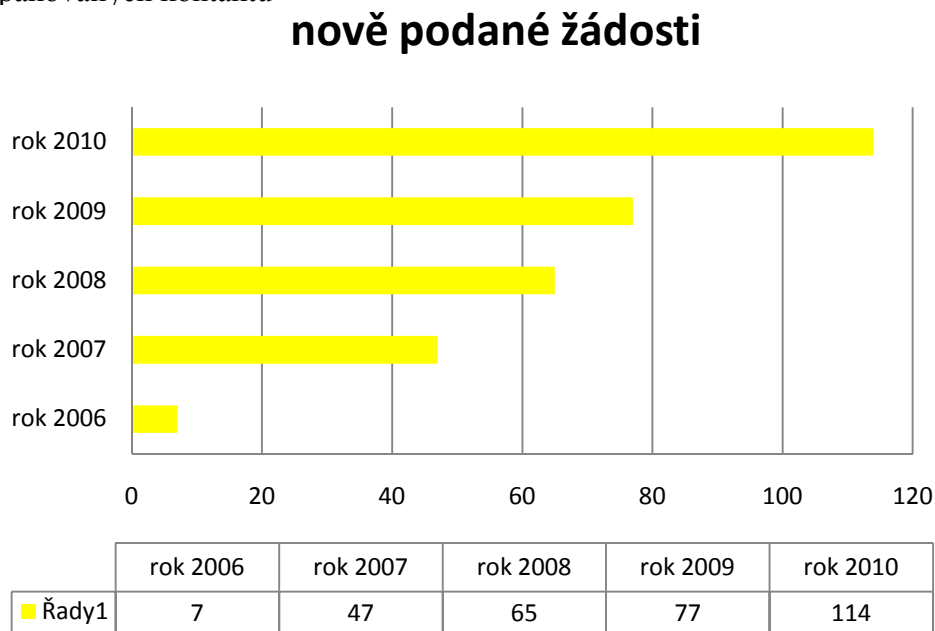
Při interpretaci výsledků výzkumu se zaměřuji nejprve na obecné informace zahrnující poznatky o sociální realitě zájemců o službu a následně na identifikaci sociálně nepříznivých situací u cílové skupiny žadatelek o službu a uživatelék sociální služby ADMD PETRKLÍČ.

7.1 Ukazatele sociální reality u zájemců o soc. službu

V roce 2010 byly pracovníci ADMD PETRKLÍČ kontaktováni celkem 173x s dotazem na poskytnutí ubytování v tomto zařízení, z čehož 59x se jednalo o kontakt opakovaný, kdy celkem 35 zájemců o službu vykazovalo zvýšenou aktivitu při řešení své bytové situace a s žádostí o poskytnutí ubytování se obrátili na toto zařízení více než jednou.

V roce 2010 byl v ADMD PETRKLÍČ počet kontaktů zájemců o poskytnutí sociální služby od počátku jeho provozu v roce 2006 zaznamenán jako nejvyšší (viz. Graf č. 2).

Graf 2: Grafické znázornění počtu nově podaných žádostí v roce 2010 bez opakovaných kontaktů

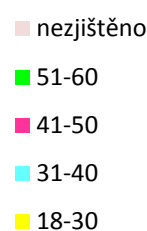

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Mezi zájemci o poskytnutí sociální služby se nacházelo nejvíce žadatelů (31 % viz. Graf 1) ve věkovém rozpětí 18-30 let (podíl mladých matek ve věku 18-25 let činil 14 %), 27 % žadatelek o poskytnutí sociální služby bylo ve věku 31-40 let. Skupinu žadatelek ve věkovém rozpětí 41-50 let zastupovalo 11% zájemců o službu a 3% zájemců o službu bylo starší 51 let. U 28 %

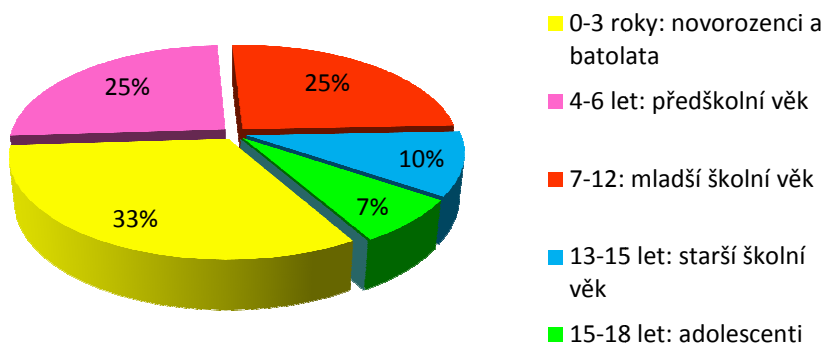
žadatelek se nepodařilo věk zjistit. Žadatelky o službu byly v roce 2010 ve věkovém průměru 32,8 let, kdy medián věku žadatelek je 36 let a modus u žadatelek se zjištěným věkem činí 35 let.

Ile věku

Většinu žadatelek tvořily matky s dětmi, mezi zájemci o poskytnutí sociální služby se objevilo také několik osob, které nespádaly do cílové skupiny uživatelů ADMD PETRKLÍČ. Zájemkyně spadající do cílové skupiny byly matky s dětmi, tj. ženy, kterým bylo svěřeno nezpl. dítě do péče. 114 matek žádalo o službu společně se svými 176 dětmi, jejichž věkový průměr činil 6,4 let a nejpočetnější skupina nezpl. dětí (33%) byla ve věku 0-3 roky, takže těchto 33% žadatelek o pobyt bylo na mateřské nebo rodičovské dovolené

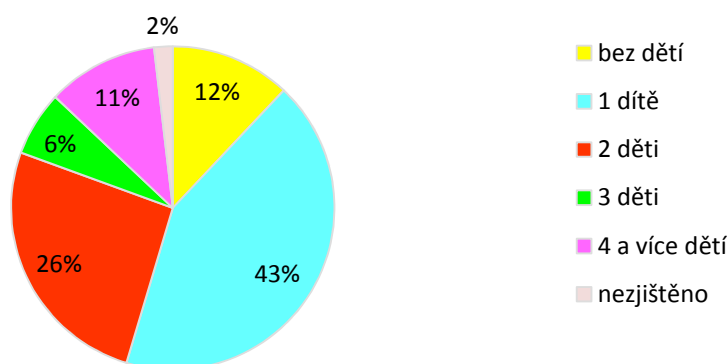
Věková struktura dětí žadatelek

Matky, které měly zájem o poskytnutí sociální služby pečovaly nečastěji o jedno dítě (ve 43%), v závěsu za nimi byly matky se dvěma dětmi. Nejedná se tedy o mnohočetné rodiny, pro něž kapacitně ADMD nedostačuje a jak by mnozí mohli očekávat. Na první pohled by mohl být patrný vztah mezi životním obdobím matky samoživitelky na své první mateřské nebo rodičovské dovolené (procentuelní poměry jsou nejvyšší), kterou její aktuální sociální status spojený s nepříznivou ekonomickou situací dovedl až k podání žádosti do ADMD, tento však nebyl předmětem výzkumu. Problém zvládnání životní situace u matek samoživitelek na mateřské nebo rodičovské dovolené by tak mohl být podnětem pro další zkoumání.

o ubytování v ADMD

Pocet dětí v rodině

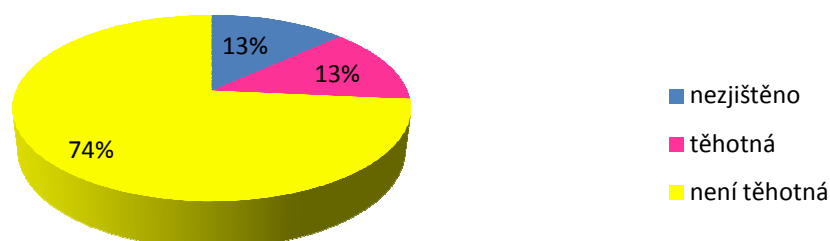

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

U 13% žadatelek o službu byla zjištěna gravidita, přičemž polovina z těchto gravidních žadatelek bylo těhotných poprvé. Rodinný stav žadatelek nebyl zjištěn u vysokého množství zájemců o službu, proto toto grafické znázornění uvádím v příloze P IV.

žadatelek o ubytování

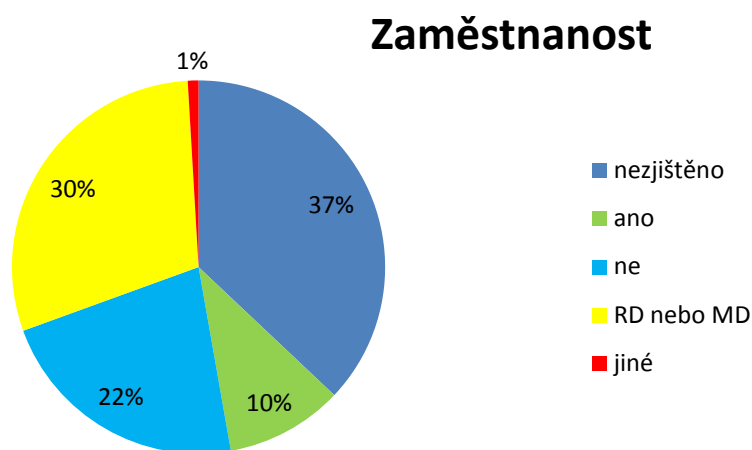
Těhotenství u žadatelek o soc. službu

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Jak již bylo dříve nastíněno, nejvyšší počet matek samoživitelek při ucházení se o ubytování v ADMD PETRKLÍČ žádal o ubytování společně se svými dětmi, které byly v nejpočetnější věkové struktuře (33%) ve věku 0-3 let. U 30% žadatelek pak byla potvrzena mateřská nebo rodičovská dovolená. Zaměstnanost byla potvrzena u 10% žadatelek o službu, nezaměstnanost u 22% žadatelek a u 37% nebyl aktuální stav spojený se stavem zaměstnanosti zjištěn. Do 1% žadatelek s označením „jiné“ jsou zahrnuty všechny ty, které mají pracovní omezení a pobírají invalidní důchod.

Graf 7: Grafické znázornění stavu zaměstnanosti u žadatelek o ubytování

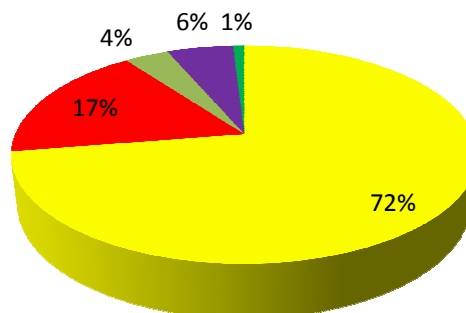
Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

Necelé tři čtvrtiny zájemců o službu v době podání žádosti o ubytování v ADMD PETRKLÍČ pobývaly na území Zlínského kraje. 17% z uskutečněných kontaktů zájemců o službu přišlo z regionu Jihomoravského kraje, 4% z Olomouckého kraje a 6% z jiných krajů České republiky. 1% kontaktů zájemců o ubytování přišlo ze zahraničí – Slovensko.

pobytu žadatelek

D PETRKLÍČ

Aktuální místo pobytu žadatelek

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření

7.2 Identifikace sociálně nepříznivých situací u žadatelek o sociální službu ADMD PETRKLÍČ

V jednotlivých dokumentech vztahujících se k přijetí zájemce o službu k pobytu bylo nalezeno množství významových jednotek (Σ 392, viz. Příloha PIII), které jsem na základě shody významu zařadila do těchto kategorií, které uvádím s odkazy na jednotlivé významové jednotky a jejich umístění v analyzovaných dokumentech. U zájemců o službu nebylo výjimkou nalezení několika významových jednotek vztahujících se k odlišným druhům sociálně nepříznivých situací najednou. Výskyt SNS tak byl provázaný a sociálně nepříznivé situace spolu souvisely.

1. Kategorie: Narušená bio-psychologická stabilita,

Subkategorie: psychická zátěž, hospitalizace v psychiatrické léčebně, silná potřeba podpory (nesamostatnost),

ZK80_10_1, ZK101_10_2, ZK101_10_1, PZP33_1, PZP37_1, ZK107_10_1, ZK12_10_3, ZK91_10_1, ZK107_10_1, ZK12_10_3, ZK91_10_1, ZK31_10_2, ZK98_10_2, PZP18_2, ZK80_10_2, PZP13_1, ZK2_10_2, ZK56_10_2, ZK21_10_1, RP14_3, ZK44_10_2, ZK94_10_1, ZK33_10_2, ZK94_10_2.

2. Kategorie: Potřeba sociálně-právní ochrany dětí,

Subkategorie: nevhodné podmínky pro péči o dítě, nedostatečná péče o dítě, svěřeni dětí do péče,

ZK11_10_3, ZK5_10_3, RP9_1, ZK81_10_1, PZP14_1, RP14_1, PZP27_2, ZK92_10_1, ZK86_10_3, PZP9_2, PZP22_4, PZP4_2, PZP9_1, ZK69_09_1, PZP14_2, PZP16_1, RP18_1, RP19_1, ZK41_10_3, ZK42_10_1, ZK50_10_1, ZK51_10_1, ZK52_10_4, ZK53_10_1, ZK55_10_4, ZK69_10_1, ZK83_10_2, ZK104_10_2, ZK107_10_2, ZK108_10_3, ZK110_10_4, ZK84_10_6, PZP1_1, RP1_2, K14_10_3, ZK106_10_2, ZK1_10_3, ZK17_10_1, ZK26_10_1, ZK77_10_4, ZK86_10_1, ZK11_10_2, ZK14_10_2, ZK19_10_3, ZK33_10_3, ZK32_10_1, ZK18_10_2, RP9_2, ZK97_10_1, ZK69_09_3, PZP1_2, ZK52_10_2, ZK26_10_2, ZK57_10_1, PZP24_4, ZK41_10_2, ZK74_10_2, ZK17_10_2, ZK55_10_3, ZK25_10_1, ZK30_10_1, ZK43_10_2, ZK84_10_7, ZK66_09_1, ZK52_10_1, K90_10_1, PZP5_2, ZK110_10_1

3. Kategorie: Bytová tíseň,

Subkategorie: konec pobytu v ADMD, nedodržení podmínek nájmu a vystěhování, vystěhování partnerem, šance pro získání městského nebo sociálního bytu,

PZP4_1, PZP12_1, ZK13_10_1, ZK83_10_1, ZK109_10_1, ZK98_10_1, ZK26_20_3, PZP34_2, ZK80_10_3, PZP28_3, PZP21_2, PZP30_2, ZK25_10_2, ZK93_10_2, ZK91_10_2, ZK49_10_4, ZK108_10_2, ZK56_10_5, ZK6_10_2, ZK7_10_1, ZK9_10_1, PZP15_1, ZK24_10_1, PZP25_1, PZP31_1, ZK37_10_1, PZP38_1, ZK28_10_2, ZK44_10_1, ZK56_10_1, ZK59_10_1, ZK64_10_1, ZK66_10_1, ZK67_10_1, ZK89_10_1, ZK94_10_3, ZK102_10_1, ZK106_10_1, ZK88_10_1, ZK85_10_1, PZP41_1, PZP18_1, PZP39_1, ZK111_10_3, ZK27_10_1, ZK2_10_3, ZK1_10_2, ZK112_10_1, PZP17_3, RP8_2, ZK8_10_2, PZP6_3, ZK4_10_3, PZP19_1, ZK27_10_2, PZP35_3, ZK45_10_3, ZK46_10_3, ZK74_10_4, PZP31_1, ZK36_10_2, PZP29_1, PZP3_2, PZP7_1, RP7_4, ZP11_1, ZP27_6, ZK34_10_2, ZK104_10_1, ZK110_10_2, PZP22_2, ZK100_10_1, ZK40_10_1, ZK102_10_3, ZK1_10_1, ZK15_10_3, ZK19_10_1, ZK41_10_1, ZK54_10_2, ZK55_10_2, ZK58_10_1, ZK84_10_2, ZK111_10_2, ZK96_10_2, ZK72_10_1, PZP40_2, ZK97_10_3, PZP13_2, RP11_3

4. Kategorie: Sociální patologie v rodině,**Subkategorie: alkohol, domácí násilí, kriminální činnost (partner ve VTOS)**

PZP5_1, RP6_1, PZP10_2, ZK43_10_1, ZK91_10_4, RP20_2, ZK110_10_3, ZK75_10_2, ZK84_10_5, ZK6_10_1, RP6_4, PZP10_1, RP10_1, PZP16_2, PZP20_1, RP20_1, PZP21_1, PZP30_1, PZP42_2, ZK55_10_1, ZK62_10_1, ZK63_10_1, ZK84_10_4, ZK91_10_3, ZK10_10_2, ZK105_10_1, ZK79_10_2, RP11_2, ZK12_10_2, RP3_2, RP15_1, ZK49_10_3, ZK78_10_2, PZP28_2, ZK15_10_2, ZK57_10_2, ZK4_10_1, ZK66_10_3, ZK77_10_2, ZK33_10_4, ZK9_10_4, RP10_2, ZK76_10_3, ZK105_10_2, ZK63_10_2, ZK79_10_3, ZK114_10_1, ZK76_10_1, ZK47_10_1

5. Kategorie: Neuspokojivé finanční a majetkové poměry**Subkategorie: nevhodné hospodaření, nízké příjmy, zadluženost,**

ZK54_10_1, ZK62_10_2, PZP17_4, ZK42_10_2, ZK77_10_3, ZK84_10_3, ZK70_10_1, ZK39_10_4, ZK5_10_4, RP7_2, PZP27_4, PZP36_2, ZK96_10_1, PZP6_2, RP6_3, ZK66_09_3, PZP27_1, ZK11_10_1, ZK14_10_4, ZK66_09_2, ZK9_10_3, ZK60_10_3, RP11_4, PZP17_1, ZK95_10_1, ZK97_10_2, ZK74_10_5, PZP23_2, PZP19_2, ZL61_10_3, ZK46_10_1, PZP24_3, RP12_4, PZP24_2, ZK84_10_1, RP3_3, ZK56_10_4, ZK48_10_1, RP3_4, ZK5_10_1, RP7_3, RP12_3, PZP27_5, ZK34_10_1, ZK74_10_3, ZK98_10_4, ZK95_10_2, PZP3_1, PZP35_1, ZK60_10_2, ZK90_10_2, ZK96_10_3, ZK45_10_1, ZK19_10_2, ZK61_10_1, ZK56_10_3, PZP6_1, PZP35_2, ZK39_10_2, ZK33_10_1, ZK39_10_3, ZK102_10_2, PZP15_2, PZP17_2, ZK70_10_2, ZK98_10_3, ZK38_10_1, PZP38_2, PZP22_3, PZP4_3, ZK31_10_3, ZK5_10_2, PZP3_3, RP3_1, ZK4_10_2, RP4_1, RP11_1, RP12_2, ZK14_10_1, RP15_2, PZP22_1, PZP31_2, PZP38_3, PZP40_1, PZP42_1, ZK57_10_3, ZK58_10_2, ZK60_10_1, ZK61_10_2, ZK72_10_2, ZK74_10_1, ZK77_10_1, ZK93_10_1, ZK100_10_2, ZK103_10_2, ZK66_10_2, ZK86_10_2, ZK79_10_1, ZK48_10_2, ZK23_10_3, PZP23_1, ZK77_10_5, ZK74_10_6, ZK23_10_2, ZK31_10_1, ZK13_10_2, ZK106_10_3, PZP36_1, ZK31_10_4, RP7_1, ZK9_10_2, ZK46_10_2, ZK108_10_1, ZP27_3, ZK45_10_2, ZK36_10_1, ZK100_10_3, ZK2_10_1

6. Kategorie: Narušené interpersonální vztahy,**Subkategorie: narušené rodinné vztahy, narušené partnerské vztahy, rozpad vztahu,**

RP7_5, PZP11_2, PZP27_7, ZK31_10_5, RP2_2, ZK12_10_1, PZP21_3, ZK39_10_1, ZK48_10_3, ZK62_10_3, ZK87_10_1, ZK103_10_1, PZP10_3, ZK65_10_1, ZK8_10_1, PZP13_3, ZK87_10_2, ZK73_10_1, ZK49_10_1, ZK111_10_1, PZP24_1, ZK92_10_2, ZK69_09_2, ZK52_10_3, RP21_1, RP14_2, ZK3_10_1, RP2_1, ZK82_10_1, RP8_1, RP12_1, PZP16_3, RP1_1, PZP5_3, PZP28_1, ZK49_10_2, PZP34_1, RP4_2, ZK15_10_1, PZP8_1, RP6_2, ZK3_10_2, ZK10_10_1, PZP42_3, ZK23_10_1, ZK18_10_1, ZK78_10_1

Pro identifikaci sociálně nepříznivých situací vedoucích k využití soc. služby ADMD PETRKLÍČ jsem zvolila, jak jsem již uvedla, obsahovou analýzu dokumentů, které se vztahují k přijetí zájemce o službu k pobytu do zařízení. Vycházela jsem z předpokladu, že nejvíce zájemců přichází s problémem bytové tísně, který je vede k podání žádosti do tohoto druhu sociální služby.

Výzkumný problém:

Jaké sociálně nepříznivé situace vedou k podání žádosti o ubytování v sociální službě ADMD?

Hypotéza:

Nejčastějším důvodem pro podání žádosti o ubytování je bytová tíseň žadatele.

Nezávisle proměnná: bytová tíseň

Závisle proměnná: podání žádosti o ubytování

H_0 : *Nejčastějším důvodem pro podání žádosti o ubytování je bytová tíseň žadatele.*

H_1 : *Nejčastějším důvodem pro podání žádosti o ubytování je jiná sociálně nepříznivá situace.*

Tabulka 1: Výpočet Testu dobré shody Chí-Kvadrát

Test dobré shody Chí-kvadrát

kategorie	pozorovaná četnost P	očekávaná četnost O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
narušená bio-psychologická rovnováha	21	10	11	121	12,1
potřeba SPOD	68	60	8	64	1,066
bytová tíseň	89	120	-31	961	8,008
sociální patologie v rodině	49	42	7	49	1,166
neuspokojivé majetkové a finanční poměry	118	100	18	324	3,24
narušené interpersonální vztahy	47	60	-13	169	2,81
Suma Σ	Σ 392	Σ 392			Σ 28,39

hodnota $\chi^2_{0,01}(5) = 15,086 < 28,39$

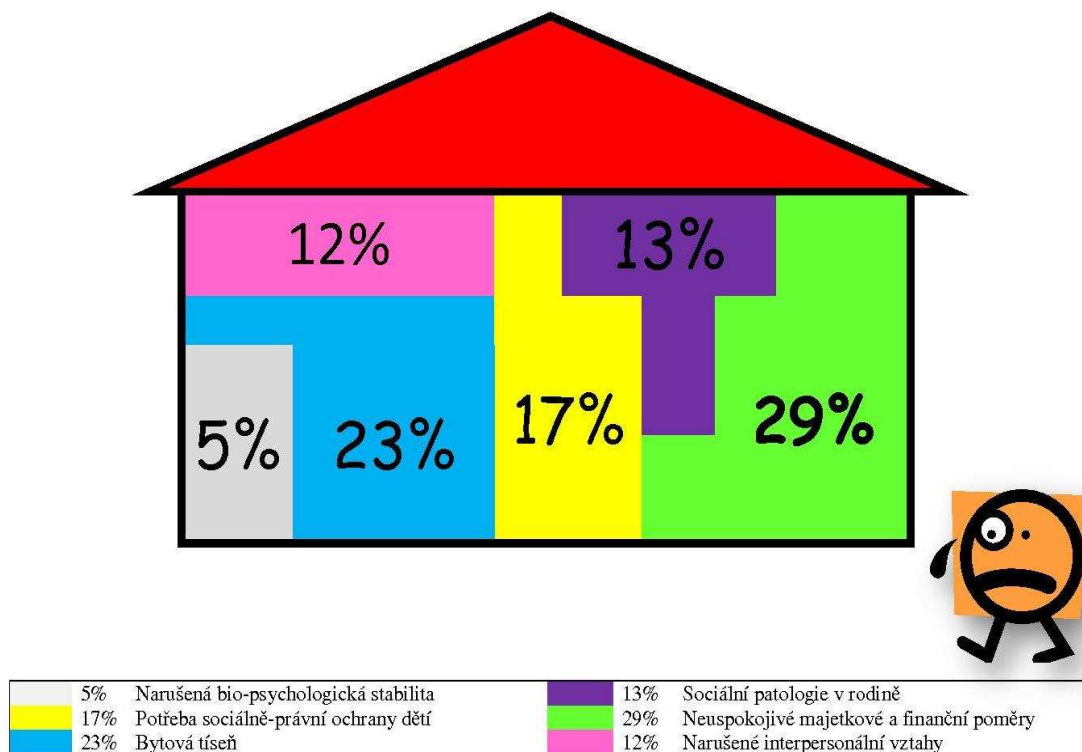
Hodnota chí při hladině významnosti 0,01 v 5 stupních významnosti je menší, než vypočítaná hodnota chí, proto zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme alternativní hypotézu H1.

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření.

V tabulce 1 je uveden výpočet pro potvrzení hypotézy, že nejčastějším důvodem pro podání žádosti do ADMD PETRKLÍČ je bytová tíseň. Jak můžeme na výpočtu vidět, hodnota chí při hladině významnosti 0,01 a 5 stupních významnosti je menší, než vypočítaná hodnota chí, proto zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme alternativní hypotézu H1, že nejčastějším důvodem pro podání žádosti o ubytování v ADMD PETRKLÍČ je jiná sociálně nepříznivá situace.

Z tabulky pozorovaných četností je zřejmé, že nejvíce zájemců o službu uvádělo jako hlavní nebo paralelní důvod pro podání žádosti o ubytování v ADMD neuspokojivé majetkové a finanční poměry. Na následujícím obrázku je uvedeno procentuelní zastoupení jednotlivých kategorií sociálně nepříznivých situací, které byly prezentovány zájemci o službu při popisu své sociálně nepříznivé situace.

Obrázek 3: Sociálně nepříznivé situace vedoucí k podání žádosti o ubytování v ADMD PETRKLÍČ

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření.

Z kvalitativního pohledu na jednotlivé druhy uvedených sociálně nepříznivých situací v analyzovaných dokumentech je možno nalézt mezi nimi vztahy. Vznik nebo výskyt sociálně nepříznivé situace často je spojen s výskytem odlišné SNS, neboť nadpoloviční většina z žadatelek o službu za rok 2010 neuvádí jako důvod pro ubytování pouze jednu sociálně nepříznivou situaci, ale vždy několik souběžně se vyskytujících SNS (na sobě závislých).

Nejpřekvapivějším nálezem plynoucím z výzkumu bylo nalezení dvou speciálních skupin pohnutek pro využití sociální služby ADMD a zjištění, že jednotlivé důvody pro ubytování žadatelky v azylovém domě lze rozdělit na:

- a. Technické: důsledky výskytu SNS (narušené rodinné vztahy, ztráta bydlení pro nízké příjmy, zadluženost, domácí násilí, atd.),
- b. Motivační: cíle přinášející žadatelce zisk (např. v podobě získání dětí zpět do péče nebo zvýšení šance na přidělení městského nebo sociálního bytu).

Pokud by se konkrétní sociálně nepříznivá situace nevyskytla v průběhu života matky samoživitelky, žádost o ubytování v ADMD by neměla důvod podávat. Sociálně nepříznivá situace však změnila natolik okolnosti sociální reality matky samoživitelky, kdy pobyt v ADMD vidí jako možné řešení této situace. První skupina technických důsledků výskytu SNS v sobě zahrnuje také cíle pro řešení těchto SNS, během pobytu v zařízení by tak probíhala „léčba“ těchto důsledků a prevence vzniku dalších.

U druhé skupiny důvodů motivačních, které přinášejí žadatelce určitý zisk a užitek (a jsou tedy prostředkem k dosažení cíle), vycházíme z předpokladu, že žadatelka nemá žádný zásadní problém s dosavadním způsobem života, ale ubytování v ADMD volí na přechodnou dobu pro dosažení určitého cíle, nebo za účelem získání výhodnějších podmínek. Uveďme si to na příkladu: motivačním důvodem pro podání žádosti do ADMD může být touha matky po získání dětí zpět do své péče. Dosavadní způsob bydlení jí osobně sice vyhovuje a nic by na něm neměnila, je na něj zvyklá, ale pracovníce oddělení SPOD toto prostředí shledaly za nevhodné pro výchovu dětí. Aby matka mohla děti získat zpět do své péče, bylo jí doporučeno vytvoření vhodného (a pracovníci SPOD schváleného) zázemí pro výchovu dětí a matka tak nejrychlejší (nejméně namáhavou, levnou) možnou cestu při zajištění vhodných podmínek vidí v ubytování v ADMD. Domnívám se, že v průběhu pobytu v zařízení by pak uživatelka vyvíjela nízkou aktivitu na řešení SNS (pouze plynoucí z podmínek smlouvy) a čekala na dosažení zisku. Potvrzení této hypotézy by mohlo být dalším výzkumným šetřením.

7.3 Biografie

V rámci interpretace výsledků výzkumu představím 3 životní příběhy uživatelky ADMD PETRKLÍČ ubytovaných zde v roce 2010. V životních příbězích se zaměřuji na zjištění sociální reality (anamnéza) a vyhledání sociálně nepříznivých situací, také na základě identifikovaných vzorců chování pomocí otevřeného kódování na opakující se vzorce chování každé z žen, jež mohly mít souvislost se vznikem SNS.

7.3.1 Paní Petra

Paní Petra je sdílná subtilní žena, má 40 let. V ADMD PETRKLÍČ byla ubytována 1 rok společně s nezl. synem Pavlem.

V průběhu svého života prožila mnoho nedobrého a o některých věcech nechce ani hovořit. Dětství díky nestabilnímu rodinnému zázemí prožila v dětském domově, kde pobývala až

do své zletilosti a vyučila se kuchařkou. O otci nehovoří vůbec, uvádí jen, že již nežije, stejně jako matka. O matce paní Petry se dozvídám jen informaci, že měla problémy s alkoholem a zemřela před 6 roky. Paní Petře zanechala dědictví v podobě dluhů, které teď musí za zemřelou matku splácet. Splátky však nezvládala posílat včas, pak dluh přestala splácet úplně a paní Petře byla nařízena exekuce na bankovní účet. Z toho důvodu svůj účet přestala používat, aby nepřicházela o finanční prostředky a jediné rodinné příjmy, které by na něj byly zasílány.

Paní Petra je rozvedená, vdávala se velmi brzo a z prvního manželství má čerstvě zletilou dceru. Dcera s matkou nežije, byla svěřena do péče své babičky (matka otce), studuje učební obor. O svém bývalém manželovi paní Petra uvádí, že má problémy s alkoholem a při společném soužití napadal ji i dceru, proto vztah skončil. Uvádí, že s dcerou má vztahy dobré, ale stýkají se málo vzhledem k velké vzdálenosti jejich místa pobytu. Dokud si byly místem pobytu blíže, jejich kontakt byl častější. Z nejnovějších informací o dceři, které získala od známých, uvádí, že je dcera ve druhém měsíci těhotenství. Tuto informaci mi sdělila s hrdostí v hlase. Za celou dobu pobytu v ADMD PETRKLÍČ však nebyla patrná jakákoli probíhající komunikace mezi paní Petrou a její dcerou.

Paní Petra není ubytována v ADMD poprvé. Je to její již třetí pobyt v zařízení tohoto typu, kdy poslední skončil téměř před rokem. Každý azylový pobyt proběhl v jiném regionu z důvodu častého stěhování rodiny. První pobyt v ADMD nastoupila paní Petra před 3,5 lety těsně před porodem syna Pavla. V době těhotenství a před porodem žila s partnerem celoročně ve stanu a tak azylové bydlení vyhledala proto, aby nepřišla po porodu o dítě. Otec dítěte pan Filip pak po celou dobu pobytu matky žil jako osoba bez přístřeší. Druhý pobyt trval pouze několik měsíců a byl v jiném městě, poté se rodina stěhovala společně do bytu, ze kterého byli nyní vystěhováni.

V současné době je paní Petra stále v partnerském vztahu s panem Filipem. S panem Filipem je paní Petra 8 let a z tohoto vztahu se narodil před 3,5 lety syn Pavel. Nad rodinou je stanoven dohled OSPOD z důvodu podezření na alkohol v rodině a nevhodné výchovné působení. Pan Filip je mladší o několik let, je vyučen zedníkem a v současné době je nezaměstnaný, jediné jeho příjmy jsou z práce na černo, z tzv. fušek. Před příchodem do ADMD žil společně s paní Petrou a jejich synem ve společném nájemném bytě na nedalekém sídlišti, které je známo velmi nevhodným prostředím, ale bydlení zde vychází levně. Paní Petra byla přijata z důvodu, který uvedla jako akutní ztrátu bydlení, kdy byla majitelem bytu v rámci jednoho dne vystěhována bez jakéhokoli předchozího

upozornění. Matka s dítětem se tak ocitla v odpoledních hodinách bez střechy nad hlavou. S sebou do ADMD si přinesla jen věci základní potřeby, ostatní majetek zůstal v uzamčeném bytě. Proč majitel bytu paní Petru vystěhoval bez upozornění, neví. Jako možný důvod vidí neuhrazení nedoplatku energií za havárii plynu v domě. Po určité době se pak sociální pracovníce dozvídají, že pravým důvodem, proč byla paní Petra s rodinou vystěhována z bytu, bylo nezaplacení nájmu vč. energií za 3 měsíce. Po uhrazení poloviny dlužné částky měla možnost se nastěhovat zpět. Tuto informaci nikomu nesdělila a místo ní uvedla nepravdivé informace.

Paní Petra tak ubytováním v ADMD získala zázemí, pan Filip se se vzniklou situací vyrovnal po svém. Paní Petru se synem navštěvuje v ADMD téměř každý den, zde se stravuje a také provádí osobní hygienu, tráví s rodinou maximální možnou dobu, večer odchází a přespává ve spacáku na nedalekém hřišti. Bydlení AD pro muže nebo na ubytovně, nevyhledává, tento způsob nocování mu vyhovuje, je zdarma a cítí se volný. Přes zimu si přechodně nachází ubytování u nových známých. Sociální pracovníce provádějí intervence i s otcem dítěte, kdy se jej snaží motivovat pro změnu situace rodiny a nalezení zaměstnání. Dozvídají se, že pan Filip byl sankčně vyřazen z ÚP před několika lety, má dluh na sociálním a zdravotním pojištění, o jehož výši nemá představu. Oficiální zaměstnání proto nevyhledává z obavy, že by pak o většinu výdělků mohl přijít exekučně. O řešení této situace nemá zájem. Přivýdělků tak v průběhu roku probíhají formou „fušek“ a sběrem železa, partnerce stanovené výživné na syna neplatí.

Pan Filip často požívá alkoholické nápoje a ve stavu opilosti navštěvuje syna a partnerku v azylovém domě. Na Velikonoce šel společně se synem koledovat na pomlázku, v poledních hodinách byl nezl. Pavel dovezen hlídkou městské policie, neboť v blízké obci našli opilého otce bezvládně ležícího v blátě a kolem něj pobíhající dítě. Nezl. Pavel uvedl, že mu tatínek také vzal všechny peníze, které dostal. Po tomto incidentu uživatelka paní Petra ustanovila zákaz návštěv otce v azylovém domě, který trval 1 měsíc. V této době styku otce s dítětem nezabraňovala, probíhal mimo prostory azylového domu. Dále např. dne 17.5. otec syna vyzvedl z mateřské školy, do azylového domu jej přivedl silně podnapilý. Z pohledu sociálně-právní ochrany dítěte je tak vystavováno ohrožení, neboť takto podnapilý otec není schopen zabezpečit potřebný dohled dítěte, které je také svědkem nevhodného chování otce. Po této poslední situaci se p. Filip rozhodl dobrovolně podstoupit protialkoholní léčbu, byly mu poskytnuty kontakty na PL v Kroměříži a měl zde domluvenou informační schůzku, na kterou se nikdy nedostavil.

Nezl. syn navštěvuje MŠ, kde od měsíce února 2010 zůstává do odpoledních hodin. Mateřskou školku navštěvuje nepravidelně s ohledem na jeho přání. Přestože dítě s udržením základní hygieny nemívá problém, několikrát se stalo, že i v mateřské škole se Pavel samovolně pomočil nebo pokálel. Péče matky o dítě je dostačující. U uživatelky je však potřebný dohled nad výživou dítěte, matka nepravidelně vaří teplé pokrmy, jež ovšem často neodpovídají svou skladbou pokrmům vhodným pro dítě tohoto věku (smažený salám, čínské polévky ze sáčku, apod.). Matka dítěti podává jednotvárné pokrmy, složené zejména z krajíce chleba a přílohy (pouze sůl nebo pepř, česneková pasta nebo paštika). Ovoce a zeleninu dítěti servíruje minimálně, uvádí, že po nich dítě zvrací (toto se nepotvrdilo). Potřebný dohled je také nad denním režimem dítěte. Dítě chodí nepravidelně spát, bývá viděno nejen v pozdních večerních hodinách v prostorách azylového domu bez dozoru matky. Po stránce psycho-motorické je Pavel na dobré úrovni. Je zvědavý, hodně komunikuje a bezprostředně s kýmkoliv navazuje kontakt. Rychle se učí a hodně si pamatuje. Taktéž vývoj řeči a slovní zásoba je na velmi dobré úrovni. Vyjadřování dítěte je prokládáno nevybíravými výrazy, jejichž význam dítě zná. Je pravděpodobné, že je slýchá ve svém okolí od osob blízkých. Je patrný vyvinutý silný citový vztah mezi oběma rodiči a dítětem. Uživatelce paní Petře bylo v ADMD PETRKLÍČ uděleno napomenutí za porušování domovního řádu v těchto bodech: poškozování majetku azylového domu a zanedbání dohledu nad synem.

V rámci pobytu v ADMD PETRKLÍČ s uživatelkou paní Petrou byly řešeny zejména cíle týkající se nalezení vhodného bydlení a zaměstnání. V současné době si uživatelka přivydělává na brigádě v místním pohostinském zařízení, kam třikrát týdně na dvě hodiny denně dochází provádět úklidové práce. Paní Petra je téměř celou dobu pobytu na rodičovské dovolené, kterou má ve čtyřleté variantě. Za svůj život byla zaměstnána pouze několikrát a na krátkou dobu. Před posledním těhotenstvím paní Petra nepracovala, pobírala dávky sociální pomoci. I nyní kromě rodičovského příspěvku využívá dávek sociální pomoci, zejména hmotné nouze, ze kterých je jí každý měsíc hrazeno ubytování v ADMD PETRKLÍČ, osobní finanční podíl je minimální nebo žádný. Paní Petra má také problémy s hospodařením, zejména rozložením výdajů v průběhu měsíce a rozpoznáním potřeby výdajů na ty nezbytně nutné a nadstandardní (paní Petra v průběhu pobytu v ADMD např. vystřídalala několik značek mobilních telefonů).

Cílů týkajících se hledání ubytování v průběhu pobytu v ADMD nebývá dosaženo. Přestože uživatelka prezentuje svoje hledání ubytování jako aktivní, tak i přes intenzivní

intervence ze strany sociálních pracovníků často vyčkává s kontaktováním inzerujících, nebo je nekontaktuje vůbec. Jako další alternativu svého dalšího pobytu po uplynutí smlouvy o ubytování v ADMD PETRKLÍČ viděla v ubytování v jiném azylovém domě v okolí.

Během spolupráce s uživatelkou bylo po více než půl roce pobytu v azylovém domě zjištěno, že paní Petra je celostátně hledanou osobou (důvod neznámý, Policie předvolání k výslechu neuskutečnila) a byla jí v minulých letech těsně před posledním těhotenstvím uložena povinnost vykonat obecně prospěšné práce v rozsahu 400 hodin za majetkovou trestnou činnost. Byla navázána spolupráce uživatelky s Probační a mediační službou v Uherském Hradišti, po projednání bylo ustanoveno, že uživatelka tyto práce bude vykonávat v tomto městě. Uživatelka k výkonu obecně prospěšných prací nastoupila, odpracovala za dobu pobytu v ADMD necelou čtvrtinu trestu vzhledem k náhlým častým onemocněním jí nebo syna.

Existuje možnost, že u paní Petry je již vypěstovaná závislost na systému sociální pomoci, na který bezprostředně spoléhá a v jejím postoji k tomuto životnímu stylu, i přes důkladné intervence soc. pracovníků, není zřetelný žádný posun ani u paní Petry nebo pana Filipa, se kterým pracovníci také pracovali.

U paní Petry také není patrná motivace pro získání zaměstnání, po ukončení rodičovské dovolené nabídky práce aktivně nevyhledává. V zápisech průběhu pobytu uživatelky sociální služby je možno pozorovat, že paní Petra ráda vyhledává cestu „za málo práce, hodně koláčů“, tedy cestu nejmenšího úsilí. V jednání paní Petry je velmi zjevné, že na základě zkušeností z období, kdy byla ubytována v pobytových službách, má zmapovány možnosti pomoci a dobře se přizpůsobuje podmínkám provozu služby. Její výroky jsou v souladu s očekávaným jednáním uživatelky stran sociálních pracovníků (vyjadřují aktivitu a snahu pracovat na změně svojí situace), ale rozcházejí se s reálným jednáním uživatelky. V blízkosti „autority“ sociální pracovníci přizpůsobuje své fungování očekávaným normám a řeší problémy až „na tlak okolí“, ale postupem času její aktivita při „povinnostech“ opadá. Sociální pracovníci oslovuje „paní vychovatelko“. Potřeba podpory ze strany pracovníků ADMD je značná, uživatelka má silnou potřebu sdílení, a tak si chodí často popovídat do kanceláře sociálních pracovníků nebo sem posílá syna. Chybějící denní režim u dítěte je možno přičíst chybějícímu rodinnému vzoru z původní rodiny, syn nemá téměř hranice, paní Petra je submisivní a synovi nechává velkou volnost. Paní Petra je také velmi důvěřivá. Nemá jasnou představu o směřování své budoucnosti,

často ji mění a nebývá v souladu s reálnými možnostmi. Splňuje spíše znaky snění, než reálného plánování cesty svého života. Žije ze dne na den. U obou z partnerů lze pozorovat v případě jejich selhání svalování zodpovědnosti na vnější okolnosti nebo druhé osoby („nešlo to, protože...“), chybí sebekritické hodnocení, které být podnětem k uchopení otěží pro řízení svého života.

Paní Petře a panu Filipovi se podařilo na samém konci pobytu v ADMD PETRKLÍČ nalézt v mnoho kilometrů vzdálené vesnici společné bydlení mimo zařízení sociálních služeb. Panu Filipovi přes značný okruh přišla nabídka „práce na černo“ spolu s velmi skromným ubytováním pro sebe i rodinu v malém rodinném domku, kterou využil a kde jsou nyní ubytováni ještě společně s jinou rodinou. Z posledních informací o uživatelce paní Petře víme, že partner vytrvává v pracovním nasazení, paní Petře se doposud zaměstnání nalézt nepodařilo a nepokračuje ve výkonu trestu veřejně prospěšných prací a dítěti se daří dobře.

7.3.2 Paní Květa

Paní Květa, plachá třicetiletá žena, přišla do azylového domu na doporučení pracovnice OSPOD spolu se svými dvěma dcerami.

Paní Květa pochází z rozvětvené rodiny. Její matka spolu s otcem tvořili manželský pár téměř třicet let, v minulém roce se rozvedli. Nyní žije matka s novým přítelem a otec žije v azylovém domě pro muže. Paní Květa má ještě bratra, o kterém příliš nemluví, nemají dobré vztahy. Dětství prožila hezké, vzpomíná na spoustu rodinných návštěv, které často přicházeli k nim do domu. Popisuje svůj pokoj, ve kterém dominoval obraz Panny Marie. Paní Květa je silně věřící, hlásí se k církvi Ježíše Krista posledních dní, do které vstoupila během pobytu v ADMD PETRKLÍČ (jejich zásad však pevně nedbá). Když vzpomíná na své dětství, mluví spíše o své matce, která byla dominantní, otce téměř nezmiňuje. Po základní škole studovala na internátní praktické škole obor sanitářka, protože se matce po ní stýskalo a finanční situace rodiny v tom roce nebyla dobrá, matka ji ze školy vzala zpět domů, a tak paní Květa školu nedokončila.

Svého muže poznala jako velmi mladá. Pana Miloše poprvé potkala v situaci, kdy se cítila bezradná a on jí v nelehké chvíli pomohl, byla mu vděčná. Pak se potkali až za několik let, kdy zjistila, že je pan Miloš dávným rodinným přítelem a rozpomněla si na situaci, kdy ji zachránil. Toto považovala za znamení a tak po projevení prvních sympatií započal vztah s o mnoho let starším panem Milošem. S Milošem nikdy nebyla Květa sezdána, přestože se jim po čase narodily dvě dcery. Nejmladší dcera nemá svého otce uvedeného v rodném

listu. Pan Miloš se o svou rodinu staral dle slov paní Květy, jak nejlépe mohl. Pravidelné příjmy domů nenosil, ale dokázal rodinu uživit, obstarával rodinu drobou trestnou činností – krádežemi. Po čase se tato trestná činnost začala stupňovat až po vykrádání chatek, za které byl také odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody (VTOS). Paní Květa hrdě dodává, že o něm byla reportáž dokonce v televizi. V této době pak byla paní Květa poprvé ubytována v ADMD. Po uplynutí VTOS se druh vrátil zpět k rodině a našel jim bydlení v nájemním bytě. Tento byt byl městský. V městském bytě žili několik let, uváděla, že činži platili právoplatné nájemníci bytu, ale ta si peníze ponechávala pro svou osobu a nájem neplatila. Díky vzniklému dluhu se přišlo na to, že byt neuzívá oficiální nájemnice, ale cizí osoby, paní Květa s rodinou. Bylo tedy zahájeno soudní řízení a následně byla paní Květa soudně vystěhována z městského bytu, který neoprávněně obývala a musela jej neprodleně opustit. V rozsudku byla také stanovena povinnost splatit městu celou částku za dlužné nájemné, která je ve výši několika set tisíc. Její partner, pan Miloš, byl vzhledem k dřívější trestné činnosti a porušené podmínce, odsouzen znovu k výkonu trestu odnětí svobody.

Paní Květa přišla do ADMD PETRKLÍČ se třemi igelitovými taškami a dětským kočárkem. S sebou měla pouze nejnnutnější věci, dokumenty a základní ošacení pro dcery. Ihned se zajímala o možnosti pomoci ADMD (finanční a materiální) uživatelkám. Přestože s sebou měla finanční hotovost, nájemné v ADMD bylo uhrazeno z dávek Hmotné nouze. Paní Květa byla velmi otevřená a sdílná již od počátku pobytu v ADMD a měla jasno v tom, čeho by ráda dosáhla. Chtěla by si najít práci kvůli vylepšení příjmů a pak sehnat bydlení, na partnera se již spoléhat nechce, zklamal ji. Uvedla, že je si vědoma svého problému s hospodařením a od počátku požádala o pomoc s ním a uložení finančních prostředků do trezoru, jako prevenci pro nerozvážné utrácení.

Paní Květa se po materiální stránce pečlivě stará o své děti, v bytové jednotce měla vždy uklizeno a děti chodily čistě oblečené. Cítila však, že má nedostatky při přípravě pokrmů, a tak se aktivně zapojila do fakultativní činnosti Vaření a vedení domácnosti v ADMD PETRKLÍČ. Paní Květa se svými dětmi trávila aktivně volný čas velmi výjimečně. Jako důvod uváděla svůj špatný zrak, ovšem situace se nezměnila ani po korekci vady brýlemi. Starší dcera, šestiletá Monika, pomáhala s dohledem o svou mladší, skoro tříletou, sestru Janu a spolu si také hrávaly. Obě dcery jsou zdravé, zvědavé a komunikují na dobré úrovni. Moniku se podařilo zapsat do základní školy v Uherském Hradišti a Janu do mateřské školy koncem pobytu uživatelky v ADMD PETRKLÍČ.

Uživatelka v průběhu pobytu v azylovém domě náležitě plnila všechny podmínky smlouvy o poskytnutí soc. služby, dodržovala domovní řád, aktivně participovala na individuálním plánování a zlepšení své sociální situace. Nájemné v ADMD jí bylo hrazeno z dávek Hmotné nouze a paní Květa byla rozčarována, když byla nucena se v posledních pár měsících pobytu v PETRKLÍČI na platbě nájmu částečně podílet. Jejími příjmy byly rodičovský příspěvek a dávky sociální pomoci. Při neočekávaných výdajích užívala dávky Mimořádné okamžité pomoci nebo finančních darů ze sbírek charitativní organizace. V rámci individuálního plánování uživatelky byla patrná snaha o zlepšení rodinného hospodaření, řešení dluhů, zájem o získání zaměstnání a samostatného bydlení. U paní Květy byla patrná potřeba podpory při řešení své situace ze strany soc. pracovníků, mimo soc. služby azylového domu pro matky s dětmi spolupracovala také se sociálně aktivizační službou Uherské Hradiště. V rámci motivace uživatelky pro získání zaměstnání uživatelka od září 2010 začala navštěvovat v rodinném centru kurz zaměřený na cestu správným směrem k zaměstnání. Uživatelka prokazovala velkou snahu i o zvýšení svých osobních kompetencí, a tak využívala dostupné nabídky volnočasových aktivit i v ADMD, zejména měla zájem o získání dovedností v obsluze osobního počítače, to se jí podařilo.

Z okruhu svých známých udržovala v době pobytu v ADMD kontakt jen s rodinným přítelem panem Jakubem, který jí dodával psychickou i materiální podporu, a svou matkou.

O kamarádkách paní Květa nikdy nemluvila.

V oblasti zajištění samostatného bydlení uživatelka hledala finančně dostupnou variantu, a mimo žádosti o městský byt v místě trvalého bydliště si podala také žádost o přidělení bytu pro příjmově vymezené osoby v Uherském Hradišti. Na základě rozhodnutí bytové komise byla uživatelka informována o přidělení bytu pro příjmově vymezené osoby v Uherském Hradišti, kam se přestěhovala. Základní vybavení nového bytu získala z darů.

U paní Květy byl patrný problém s finančním plánováním a hospodařením s dostupnými prostředky. V době, kdy bylo peněz dost, paní Květa nehleděla na výši výdajů, několikrát se stalo, že jí finanční prostředky před novým výplatním termínem zcela chyběly, přestože si peníze ukládala do trezoru u sociálních pracovníků. I přes jasnou domluvu vycházející z přání a návrhu samotné paní Květy dohled nad výběry z uložených peněz (s cílem vytvoření úspor), uživatelka často jednala impulzivně a chtěla vybírat vysoké částky najednou. V mnoha případech pomohla rozmluva s pracovníci nad nutnými výdaji, poté částku výběru snižovala. Stávalo se však také, že se paní Květa pevně a rychle rozhodla

vybrat větší částku peněz (ta jí musela být vydána), kterou také rychle utratila. Až peníze došly, s odstupem času svého činu litovala, ale situace se stejným scénářem se po určité době opakovala. Paní Květa často spoléhala na pomoc druhých, potřeba podpory byla silná od podpory psychické po pomoc s jednoduššími úkony (např. vypsání složenky). Paní Květa byla také velmi důvěřivá, ale ve chvílích, kdy cítila nejistotu, zmatkovala. Ze záznamů Průběhu pobytu uživatelky je patrná opakující se impulzivita v rozhodování, která je často spojena s negativními následky. Impulzivita se projevuje i v chování a mezilidských vztazích, kde se stupňuje při vzniklém konfliktu až k agresivitě. Paní Květa uvádí, že je si své impulzivity vědoma, ale není schopna ji ovládnout.

Paní Květa nyní žije v bytě pro příjmově vymezené osoby, dcery navštěvují školská zařízení, starší dcera Monika se dobře učí a má samé jedničky. Matce se podařilo najít práci uklízečky. O ni brzy přišla, neboť fyzicky napadla kolegyni. Také rozvázala spolupráci se sociálně aktivizační službou, o čemž uvažovala již za dobu pobytu v ADMD. Je nám známo, že v nově získaném bytě neoprávněně ubytovává osoby na dobu od několika dní po měsíce. Na dotaz jak se má, uvádí, že ne moc dobře, nestačí jí finance. Paní Květa se i nyní nepravdělně na ADMD obrací s různými dotazy nebo žádostmi o podporu (např. poskytnutí darovaného oblečení pro dcery) a účastní se některých akcí.

7.3.3 Paní Běta

Paní Bětě, tiché matce tří dětí, je 45 let. Přišla do azylového domu na doporučení lékaře v psychiatrické léčebně.

O dětství paní Běty bohužel nic nevíme, byla ubytována v ADMD PETRKLÍČ 3 měsíce, kdy mnoho času trávila mimo zařízení. Paní Běta přišla do ADMD přímo po ukončení hospitalizace v psychiatrické léčebně (PL), kde se léčila s depresemi, dle vyjádření z PL ve stabilizovaném stavu. Pro dlouhodobé deprese má také invalidní důchod již několik let. Paní Běta mluví velmi pomalu a tiše, vyhledává klid.

Jako příčinu svého zhoršeného psychického stavu uvádí rozvrácený partnerský vztah a narušené rodinné vztahy, proto jí bylo ošetřujícím lékařem doporučeno se do tohoto prostředí nevracet. O pobyt v ADMD žádala společně se svým nejmladším synem Adamem, žákem základní školy. Ostatní dvě děti jsou dospělé a nejstarší syn má již svou domácnost. O svých dvou dospělých dětech uživatelka také mnoho nevypráví. Uvádí, že její starší děti s ní téměř nekomunikují, někdy má dokonce pocit, že ji ignorují.

Paní Běta je rozhodnuta podat žádost o rozvod manželství a vytvořit pro sebe a nejmladšího syna nové zázemí. Při příchodu do ADMD nevidí žádnou možnost obnovy manželského svazku, manžel má dle vyjádření uživatelky velké problémy s alkoholem, kdy je denně opilý a nedá se s ním komunikovat, na čem se domluví, to neplatí, zajímá se pouze o alkohol. Je zaměstnán, ale paní Běta si myslí, že jeho alkoholismus mu v zaměstnání dlouho tolerovat nebudou. Manžel se o syna zajímá, přispívá paní Bětě na jeho výživu a platí Adamovi obědy ve školní jídelně. Paní Běta chce požádat o vyloučení ze společné domácnosti a v rámci příprav na rozvodové řízení se velmi zajímá o možnosti majetkoprávního vyrovnání a možnost vyplácení výživného na manželku. Spekuluje, jak dosáhnout nejvyšších zisků. Podává si žádost o svěření Adama do své péče a požaduje výživné na syna ve výši 2.500,- Kč.

Paní Běta i přes závažnost situace narušených vztahů v rodině, jakou uvádí, po krátké době začne dojíždět do místa trvalého bydliště, kde občas pobývá i přes noc. Jezdí sem vařit a poklízet.

V rámci sociální práce s užívatelkou služby paní Bětou je řešeno rozvodové řízení a zadluženost. U paní Běty se postupně vynořují stále nové a nové pohledávky, které se sice nepohybují ve vysokých částkách, ale ve vysoké četnosti. Postupem času začíná být zřejmý problém s hospodařením a finančním plánováním. Paní Běta nakupuje často a ve velkém množství drahé potraviny a další věci denní potřeby a koncem měsíce jí nezbyývají prostředky ani na financování dopravy syna do školy. O nabídku podpory při plánování hospodaření neprojevila zájem. Vždy, kdy jí dojdou peníze, obrací se o pomoc na manžela a ten jí vychází vstříc. Sociální pracovnice postupem času mají podezření na to, že paní Běta také tajně popíjí. Toto podezření se však nikdy nepotvrdilo.

Péče o syna je na dobré úrovni, matka synovi pravidelně vaří teplé pokrmy, v bytové jednotce má vždy čistě uklizeno, syn je vždy upraven. Paní Běta se aktivně zajímá o školní prospěch Adama, který má podprůměrné výsledky, ale soustavné přípravě syna na vyučování se nevěnuje. Syn Adam je velmi neklidné dítě, roztěkané dítě, pozornost zvládá udržet jen krátkou dobu. Matka se často přizpůsobuje Adamovým přáním. Rád se obléká do oblečení s vojenskými znaky a jeho hra vykazuje znaky militantního chování. Nebylo neobvyklé, že při hře někoho „zabil“. Jeho chování je často impulzivní, Adam se rozčiluje. V průběhu pobytu v ADMD dokonce jeden večer utekl z domova po rozepři s matkou, kdy mu nechtěla vyhovět. Po pár hodinách je nalezen v blízkosti ADMD

a zklidněn sociální pracovníci. Při intervenci sděluje obavu: „mám strach, že jsem tady zblblnul“.

Po 3 měsících pobytu v ADMD PETRKLÍČ paní Běta přichází a oznamuje, že se vrací zpět domů do místa trvalého bydliště. Důvody pro své rozhodnutí nevedla. Z ADMD odchází rychle a zanechává dluh ve formě neuhrazeného nájmu. Dlužnou částku zaplatí až po několika měsících urgency. Po necelém roce se ozývá s dotazem o ubytování ve prospěch paní Běty pracovnice SPOD, situace doma se znovu vyostřila a ona chce odejít.

7.4 Shrnutí

Sociálně nepříznivé situace, které ovlivňují život matky samoživitelky do té míry, že je rozhodnuta využít sociální službu azylového domu pro matky s dětmi PETRKLÍČ, vznikají v různých oblastech sociální reality, chcete-li sociálního života. Většina sociálně nepříznivých situací vedoucích k využití této sociální služby se nevyskytuje osamoceně, ale jsou vázány na přítomnost jiné SNS nebo podporují její vznik. Z výzkumu je zřejmé, že zájem o sociální službu ADMD PETRKLÍČ se zvyšuje. Nejvíce matek samoživitelek, které žádaly o pobyt v ADMD PETRKLÍČ, pobývalo v době podání žádosti ve Zlínském kraji, byly ve věku 18-30 let s jedním dítětem stářím do 3 let, takže jejich ekonomická aktivita byla vázána na péči o dítě a matky pobíraly rodičovský příspěvek. Jako nejčastější důvod, který vedl k rozhodnutí podat si žádost do ADMD PETRKLÍČ, byl oproti mému předpokladu spojený s majetkovými a finančními poměry rodiny. Bytová tíseň pak byla druhým nejčastějším důvodem pro podání žádosti v ADMD PETRKLÍČ (viz. Obrázek 1).

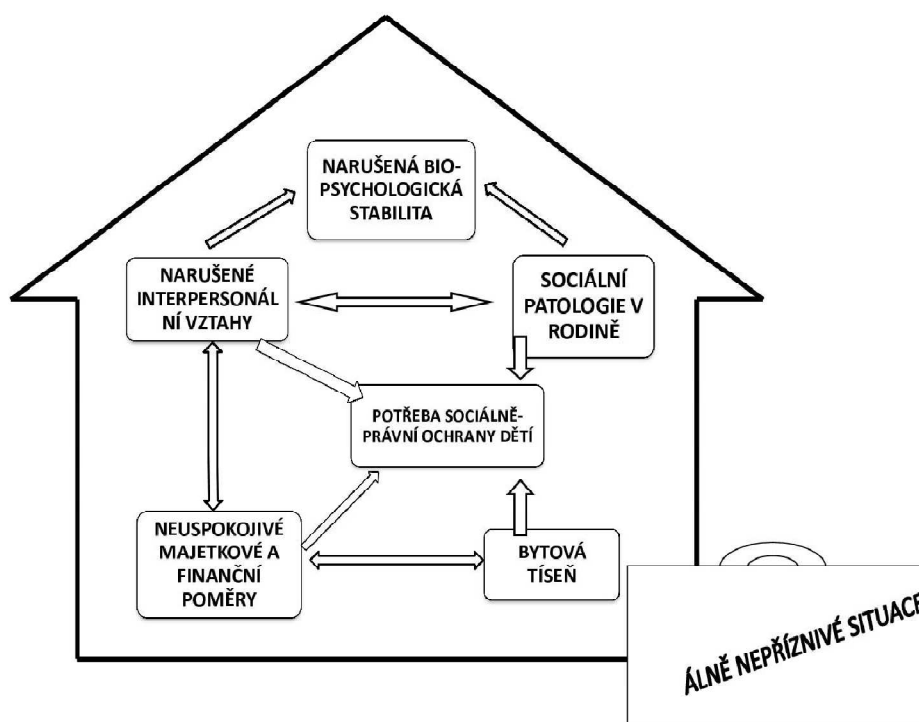
Hlavní SNS, které jsem identifikovala, se týkají oblasti vztahů, bydlení, financí, ochrany práv dítěte, výskytu sociálně patologických jevů a osobnostních předpokladů člověka. Z výzkumu z kvalitativního pohledu vyplynulo, že narušené interpersonální vztahy v rodinách nebo mezi partnery jsou spojeny s přerušením nebo ukončením těchto vztahů, také jsou ve vztahu s výskytem sociálně patologických jevů v rodinách, jako je domácí násilí, trestná činnost a její důsledky, nebo alkohol v rodině. Narušené interpersonální vztahy a především pobyt v takovém prostředí může výrazně ovlivnit psychický stav matky a dětí, který může vést ke zhoršení zdravotního stavu nebo sociální adaptace ve smyslu vytvoření závislosti na „autoritě“ spojené s nesamostatností. Další sociálně nepříznivou situací, jejímž důsledkem mohou být také narušené interpersonální vztahy, jsou neuspokojivé majetkové a finanční poměry, za jejichž vznikem stojí nízké příjmy, nevhodný způsob hospodaření nebo zadluženost. Tato kategorie úzce souvisí s bytovou

tísni. Špatná finanční situace může zapříčinit ztrátu bydlení. Výskyt sociálních patologií, neuspokojivé majetkové a finanční poměry, narušené interpersonální vztahy a bytová tíseň jsou faktory, které mohou ovlivnit péči o dítě, jeho výchovu a výživu. Rodiny, kde některá z těchto složek selhává do té míry, že jejich výskyt ovlivňuje právě péči o dítě, spadají do cílové skupiny Oddělení sociálně-právní ochrany dětí.

Všechny sociálně nepříznivé situace, které dovedly matku samoživitelku k pobytu v ADMD, jsou spojeny s hrozbou ohrožení dítěte a tak se hlavním smyslem fungování azylového domu pro matky s dětmi stává ochrana dítěte.

Na následujícím obrázku jsem znázornila vzájemné ovlivňování jednotlivých zjištěných kategorií při výskytu sociálně nepříznivých situací u žadatelek o ubytování v ADMD PETRKLÍČ z kvalitativního hlediska.

Obrázek 4: Vztahy mezi kategoriemi SNS uváděnými žadatelkami o ubytování v ADMD PETRKLÍČ

Zdroj: Vlastní výzkumné šetření.

Ze studia životních příběhů uživatelky ADMD PETRKLÍČ vyplývá, že příčinami, které souvisí se vznikem sociálně nepříznivých situací a nehrají malou roli, jsou osobnostní rysy každé z žen. Tyto osobnostní rysy a vzorce chování přebrané z původních rodin, do velké míry ovlivňují běh jejich života. Jsou buď zdrojem jejich problémů, nebo zamezují účinné léčbě těchto problémů. Identifikované osobnostní rysy, které mohou souviset se vznikem

SNS, vidím jako nejzřetelnější u uživatelky tyto: u paní Květy nadměrná impulzivita a zkratovitost v jednání, u paní Petry je to návyk na institucionální způsob života, kdy se systém o ni vždy postaral, u paní Běty je to konzumní způsob života spojený s duševním onemocněním. U paní Petry a Květy hraje roli také další faktor míry vzdělanosti a socio-ekonomického statusu, který je ovlivňoval již v původní rodině. Rys, který vidím jako společný pro všechny tyto matky, je nedomýšlení následků svých činů, kdy matky žijí dneškem a „zítra“ je ve hvězdách.

ZÁVĚR

Teoretická část diplomové práce poskytla informační základnu pro získání povědomí o sociálně nepříznivých situacích osamocených matek, matek samoživitelek. Přes vývoj obraz matky samoživitelky v historickém kontextu, který se zaměřoval také na pomoc této skupině rodičů, jsme se dostali popisu obrazu matky samoživitelky z pohledu současné společnosti. Obraz matky samoživitelky se vždy odvíjel od aktuálních požadavků kultury a koreloval s ním. Například křesťanský pohled na rodinu a mateřství v době středověku podléhal přísným morálním a náboženským kodexům, v současné době je pozice matky samoživitelky ve společnosti tolerována, přijímána a přichází se s řešeními pro zlepšení jejich sociálního statusu.

Pohled, který jsem nabídla k získání přehledu o sociálně nepříznivých situacích, úzce souvisí s kulturou současné české společnosti, s problémy které s sebou nese naše kultura nese včetně legislativních ukotvení pro jejich řešení a ochranu člověka. Studium odborné literatury přispělo k vytvoření uceleného souboru nejčastěji skloňovaných sociálně nepříznivých situací, které prožívají matky samoživitelky. Jedná se zejména o problémy spojené s krizí rodinných vztahů a násilí v rodině, s krizí ekonomie rodiny a na ni navazující problémy bytové tísně. Všechny tyto sociálně nepříznivé situace v rodině osamocené matky podporují možnost vzniku problémů spojených s výchovou a péčí o dítě a jeho právy. Z tohoto důvodu výskyt a řešení sociálně nepříznivých situací u matek samoživitelek úzce souvisí se sociálně-právní ochranou dítěte.

V teoretické části diplomové práce jsem se zaměřila na jejich podrobnější identifikaci pomocí dvou výzkumných metod – explorativního použití obsahové analýzy textu a biografii tří žen, u nichž se vyskytly sociálně nepříznivé situace realizovanou na půdě azylového domu pro matky s dětmi PETRKLÍČ v Uherském Hradišti. Výzkum byl zaměřen na cílovou skupinu matek samoživitelek, u nichž působení sociálně nepříznivé situace vedlo k úvaze nad možností ubytování v azylovém domě pro matky s dětmi a tuto pobytovou sociální službu kontaktovali se záměrem získat zde „přechodný domov“. Cíle diplomové práce, tedy zjištění, jaké sociálně nepříznivé situace vedou k využití sociální služby azylový dům pro matky s dětmi, bylo dosaženo. Mé očekávání, že matky samoživitelky, které chtějí být ubytovány v tomto zařízení, trpí nejčastěji bytovou tísní, se nepotvrdilo. Výzkumem bylo prokázáno, že bytová tíseň není hlavním důvodem vedoucím k ubytování v ADMD. Nejvyšší četnost identifikovaných sociálně nepříznivých situací se

prokázala v kategorii neuspokojivých majetkových a finančních poměrů. Mezi další identifikované kategorie patřil výskyt sociálně patologických jevů v rodině (zejména trestná činnost člena rodiny a nástup partnera do výkonu trestu odnětí svobody), potřeba sociálně právní ochrany dítěte v rodině, narušené interpersonální vztahy (partnerské i vztahy z nukleární rodiny) a narušená bio-psychologická rovnováha.

Při kvalitativním pohledu na zjištěná data a jejich významové jednotky zjištěné pomocí obsahové analýzy textů dokumentů spojených s žadatelkami o službu jednoznačně vyplynulo, že podněty, které vedou matku samoživitelku k podání žádosti o ubytování v ADMD se dají rozdělit do dvou hlavních toků na důsledky sociálně nepříznivé situace a na motivy s cílem zisku, které by pro matku samoživitelku vzešly ze statusu uživatelky této sociální služby.

Díky kvalitativnímu pohledu na již ubytované žadatelky sociální služby ADMD PETRKLÍČ jsem porozuměla skutečnosti, že vznik sociálně nepříznivé situace je živen a vyplývá z osobnostních předpokladů každé jednotlivé uživatelky, kdy roli hrají jak naučené chování z původní rodiny a získané dalšími sociálními předpoklad, pak také osobnostní a povahové rysy každé z žen. Mezi zjištěné ty, které přispěly ke vzniku jejich sociálně nepříznivé situace patří impulzivnost v chování, silná potřeba podpory a nesamostatnost nebo psychická porucha.

Každou z matek, která se zajímala o ubytování v ADMD, provázela jiná situace, ve většině případů se jednalo o kombinaci různých druhů sociálně nepříznivých situací na poli jejich osobnostních předpokladů a rysů. Velkou roli při vzniku sociálně nepříznivých situací hrál roli socio-ekonomický status osamělé matky a také její informovanost o možnostech řešení situace a získání pomoci a podpory. Matky, u nichž se vyskytlo prolínání mnoha problémů plynoucích ze sociálně nepříznivých situací většinou neměly povědomí o možnostech jejich řešení. Matky přicházely do zařízení ADMD PETRKLÍČ s cílem řešit tyto situace. Nutno podotknout, že při jejich řešení se vždy dbalo na ochranu práv dítěte, což je jednou z hlavních funkcí ADMD PETRKLÍČ při řešení SNS, jak vyplynulo z výzkumu.

Jako praktický výstup vyplývající z výzkumu navrhuji zařízení ADMD PETRKLÍČ vytvoření informační brožury orientované na cílovou skupinu potencionálních žadatelek o ubytování v azylovém domě pro matky s dětmi, jejímž předmětem by bylo poskytnutí informací o identifikovaných sociálně nepříznivých situacích a možnostech jejich řešení tak, aby matky dokázaly samostatně vyčerpat souhrn možností řešení a pobyt v azylovém

domě pro matky s dětmi se mohl stát poslední a krátkodobě přechodnou možností řešení jejich situace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BAŠTECKÁ, B. Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0708-X.
- BECHYŇOVÁ, V., KONVIČKOVÁ, M. Sanace rodiny. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-392-5.
- BUSKOTTE, A. Z pekla ven: žena v domácím násilí. Praha: Computer press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.
- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. 1. vyd. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- HAUSER, M., ed. Sociální stát a kapitalismus. Praha: Svoboda Servis, 2007.. ISBN 978-80-86320-48-9.
- KAHOUN, V., KOZLOVÁ, L., TÓTHOVÁ, V. a kol. Sociální práce. Praha: TRITON, 2003. ISBN 80-7254-138-2.
- KREBS, V. a kol. Sociální politika. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-276-1
- LUX, M. a kol. Bydlení - věc veřejná: Sociální aspekty bydlení v České republice a zemích Evropské unie. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2002. ISBN 80-96429-12-1.
- MATOUŠEK, O. PAZLAROVÁ, H. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-739-8.
- MATOUŠEK, O. a kol. Sociální práce v praxi: specifika cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- MATOUŠEK, O. a kol. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-331-4.
- MATOUŠEK, O. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, O. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368.
- MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P. KOLÁČKOVÁ, J. Sociální práce v praxi.: specifika cílových skupin s nimi. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- MATOUŠEK, O., KOLDINSKÁ, K. Trendy v historickém vývoji sociálních služeb. In MATOUŠEK, O. Sociální služby. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-310-9.

MATOUŠEK, O., ŠUSTOVÁ, J. Vývoj sociální práce jako oboru v západním světě. In MATOUŠEK, O. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-331-4.

NOVÁK, T., PRŮCHOVÁ, B. Předrozvodové a rozvodové poradenství. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1149-3.

ŠPATENKOVÁ, N., a kol. Krize: psychologický a sociologický fenomén. Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0888-4.

ŠRAJER, J., MUSIL, L. Etické kontexty sociální práce s rodinou. Praha: Albert, 2008. ISBN 978-80-7326-145-0.

elektronické zdroje:

Arcidiecézní Charita Olomouc (ACHO) [online]. 2011 [cit. 2011-04-27]. Z historie Charity. Dostupné z WWW:

<http://www.acho.charita.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=2>.

KALINOVÁ, L. Sociální kontext politické reformy v 60. letech 20. století. Acta Oeconomia Pragensia : Vědecký časopis Vysoké školy ekonomické v Praze [online]. 2007, roč. 15, č. 7, [cit. 2011-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=198.pdf>>.

Národní zpráva o rodině. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2004, [cit. 2011-04-28]. Dostupný z WWW:

<http://www.mpsv.cz/files/clanky/899/zprava_b.pdf>.

ZELINKA, P. Diecézní Charita Brno [online]. 2011 [cit. 2011-04-27]. Historie Charity před rokem 1990. Dostupné z WWW: <<http://dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/historie-charity-pred-rokem-1990/>>.

Legislativa

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se upravují některá ustanovení zákona o sociálních službách

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o právu rodinném č. 265/1949 Sb.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ADMD Azylový dům pro matky s dětmi

MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí

SNS Sociálně nepříznivá situace

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Grafické znázornění složek hlavních funkcí rodiny s dětmi.....	22
Obrázek 2: Cesta zájemců o ubytování v ADMD PETRKLÍČ	51
Obrázek 3: Sociálně nepříznivé situace vedoucí k podání žádosti o ubytování v ADMD PETRKLÍČ.....	64
Obrázek 4: Vztahy mezi kategoriemi SNS uváděných žadatelkami o ubytování v ADMD PETRKLÍČ.....	76

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výpočet Testu dobré shody Chí-Kvadrát	63
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: TABULKA INFORMACÍ O ZÁJEMCÍCH O SLUŽBU ZA ROK 2010

PŘÍLOHA P II: TABULKA IDENTIFIKOVANÝCH VÝZNAMOVÝCH JEDNOTEK PŘI ANALÝZE DOKUMENTŮ O PŘIJETÍ

PŘÍLOHA P III: SEZNAM VÝZNAMOVÝCH JEDNOTEK S ODKAZEM NA JEJICH UMÍSTĚNÍ

PŘÍLOHA P IV: GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ DALŠÍCH UKAZATELŮ SOCIÁLNÍ REALITY ŽADATELEK O SLUŽBU

PŘÍLOHA P I: TABULKA INFORMACÍ O ZÁJEMCÍCH O SLUŽBU ZA ROK 2010

poř. Č.	věk	děti	věk dětí	těhotenství	město trvalé	město skutečné	okres	zaměstnání/MD,RD/ ID	evidence UP	dávky SP	rodinný stav	rozvod bude?
1	1987/23	1	2	ano	?	Uh. Brod	UH	RD		ANO	?	?
2	1981/29	/	/	ne	UH	Brno	Brno	NE	ANO	ANO	?	?
3	1959/51	2	6,7	NE	Brno	Zlín	Zlín	?	?	?	?	?
4	1969/41	2	??	NE	?	Zlín	Zlín	?	?	?	?	?
5	1978/32	3	12,7,6	NE	UH	UH	UH	NE	ANO	NE	vdaná	ano
6	1981/29	2	6,2	ANO	Uh. Ostroh	Uh. Ostroh	UH	RD	NE	ANO	svobodná	/
7	1989/20	/	/	ANO	UH	UH	UH	NE		ANO	svobodná	/
8	1986/24	1	3	ANO	UH	UH	UH	RD	NE	ANO	svobodná	/
9	1990/20	1	1 m	NE	Buchovice	Mistřice	UH	MD	NE	ANO	vdaná	?
10	1981/29	2	7,1	NE	Mistřice	Ostrožská Lhota	UH	RD	NE	ANO	rozvedená	/
11	1986/24	2	3,1	ANO	Bezděkov, okr. Havlíčkův Brod	Nivnice	UH	RD	NE	NE	svobodná	/
12	1974/36	2	14,5	NE	Staré Město	UH, Jarošov	UH	ANO	NE	NE	rozvedená	/
13	1980/30	3	11,8,4	NE	Bílovice	Topolná	UH	NE	NE	ANO	rozvedená	/
14	1974/36	3	17,15,4	NE	UH	UH	UH	ANO	NE	ANO	rozvedená	/
15	1961/49	1	9	NE	Zlín	Zlín	Zlín	NE	ANO	ANO	rozvedená	/
16	1977/33	2	2,1	NE	Mistřice	Mistřice	UH	RD	NE	ANO	vdaná	?
17	1973/37	4	18,14,13,7	NE	Podolí	Ostrožská nová Ves	UH	ANO	NE	ANO	vdaná	ano
18	1955/55	1	16	NE	UH	UH	UH	NE	ANO	ANO	rozvedená	/
19	1988/22	0	0	ANO	UH	UH	UH	NE	ANO	NE	svobodná	/
20	1976/34	2	12,4	NE	Vyškov	Otrokovice	Zlín	NE	ANO	ANO	svobodná	/
21	1985/25	2	6,3	NE	Vyškov	Vyškov	Vyškov	RD	NE	ANO	svobodná	/
22	1984/26	/	/	NE	Kroměříž	Kroměříž	Kroměříž	NE	?	ANO	svobodná	/
23	1987/23	0	0	ANO	Bzenec	Bzenec	Hodonín	NE	ANO	?	svobodná	/
24	1977/33	1	16	NE	Polešovice	Hušťonovice	UH	NE	NE	ANO	rozvedená	/
25	1979/31	2	4,2	NE	Seč	Ostrožská	UH	RD	NE	ANO	vdaná	?

poř. Č.	věk	děti	věk dětí	těhotenství	město trvalé	město skutečné	okres	zaměstnání/MD,RD/ ID	evidence UP	dávky SP	rodinný stav	rozvod bude?
26	?	3	8,5,2	NE	Bučovice	nová Ves Zlín	Zlín	RD	NE	ANO	vdaná	?
27	1975/35	/	/	NE	Nedachlebice	Kroměříž	Kroměříž	NE	?	?	rozvedená	/
28	1986/24	1	2	NE	Úholičky	Praha	Praha	RD	NE	ANO	svobodná	/
29	1983/27	1	4měs	NE	Uničov	Kunovice	UH	MD	NE	ANO	vdaná	?
30	?	5	16,14,13,8,4	NE	Brno	Brno	Brno	?	?	?	?	/
31	1978/32	1	3	ANO	Zlín	Zlín	Zlín	RD	NE	ANO	svobodná	/
32	1975/35	1	13	NE	Místřice	Místřice	UH	ANO	NE	ANO	vdova	/
33	1976/34	3	10,4,2	NE	Uherský Ostroh	Staré Město	UH	NE	ANO	ANO	vdaná	?
34	1975/35	1	10	NE	Javorník	Javorník	Hodonín	NE	ANO	ANO	rozvedená	/
35	1969/41	1	15	NE	Brno	Vyškov	Vyškov	NE	ANO	ANO	rozvedená	/
36	1979/31	2	4, 10měs	NE	Brno	Brno	Brno	RD	NE	ANO	vdaná	ano
37	1964/46	1	10	NE	Zlechov	Zlechov	UH	PID	NE	ANO	vdaná	ano
38	1968/42	2	16, 13	NE	Strání	Podolí	UH	NE	NE	NE	vdaná	?
39	1971/39	1	4	NE	Jindřichův Hradec	Kunovice	UH	RD	NE	ANO	rozvedená	/
40	1985/25	1	4	NE	Nedakonice	Nedakonice	UH/SR	NE	ANO	NE	svobodná	/
41	1980/30	1	0měs	NE	Ořechov	Ořechov	UH	MD	NE	ANO	svobodná	/
42	1976/34	2	9, 6	NE	Velehrad	Velehrad	UH	ANO	NE	NE	vdaná	ano
43	1980/30	2	7,3	NE	Brno	Brno	Brno	MD	NE	ANO	svobodná	/
44	1984/36	1	4	NE	Trnava	UH	UH	ANO	ANO	NE	svobodná	/
45	1975/35	1	7	NE	Veselí nad Moravou	Veselí n.Moravou	Hodonín	ANO	NE	ANO	rozvedená	/
46	1989/21	1	2	NE	Veselí n. Moravou	Veselí n.Moravou	Hodonín	RD	NE	ANO	svobodná	/
47	1977/33	2	2,1	NE	Hranice	Zlín	Zlín	RD	NE	ANO	vdaná	?
48	1987/23	1	4	NE	UH	UH	UH	RD	NE	NE	svobodná	/
49	1981/29	1	2	NE	UH	UH	UH	NE	ANO	ANO	svobodná	/

poř. č.	věk	děti	věk dětí	těhotenství	město trvalé	město skutečné	okres	zaměstnání/MD,RD/ ID	evidence UP	dávky SP	rodinný stav	rozvod bude?
50	1975/35	4	14,9,7,4	NE	Uh.Brod	Havčice	UH	NE	ANO	ANO	vdaná	?
51	1966/44	5	11,10,9,6,1	NE	Přerov	Uh. Brod	UH	ANO	NE	ANO	vdaná	?
52	1973/37	2	9,1	NE	UH	UH	UH	RD	NE	?	?	?
53	?	?	?	?	Přerov	Přerov	Přerov	?	?	?	?	?
54	1972/38	3	13,7,4	NE	Dalešice	?	Třebíč	?	?	?	?	?
55	1990/20	1	2	NE	Kyjov	Kyjov	Hodonín	RD	NE	?	?	?
56	?	?	?	?	Kyjov	Kyjov	Hodonín	?	?	?	?	?
57	?	3	?	?	Blansko	Kojetín	Přerov	?	?	?	?	?
58	1969/41	1,00	17	NE	Přerov	Uh. Brod	UH	?	?	?	?	?
59	?	1	?	?	?	UH	UH	?	?	?	?	?
60	?	0	0	ANO	Morkovice - Slížany	Morkovice - Slížany	Kroměříž	?	?	?	svobodná	/
61	?	2	?	?	?	Valmež	Vsetín	?	?	?	?	?
62	1965/45	1	16	NE	UH	UH	UH	?	?	?	?	?
63	?	2	?	?	UH	UH	UH	?	?	?	?	?
64	1983/27	2	N	NE	Pardubice	Pardubice	Pardubice	NE	ANO	ANO	rozvedená	/
65	1975/35	4	10,8,6,5	NE	Uh. Brod	Uh. Brod	UH	NE	NE	NE	vdaná	?
66	?	?	?	?	Otrokvice	Otrokvice	Zlín	?	?	?	?	?
67	1983/23	1	2	ANO	SR	Holešov	Kroměříž	RD	NE	ANO	vdaná	?
68	?	1	2	ANO	?	Otrokvice	Zlín	RD	NE	ANO	?	?
69	1984/26	1	4	NE	?	?	UH	?	?	?	?	?
70	1978/32	1	9	NE	Zlín	Zlín	Zlín	?	?	?	?	?
71	1980/30	2	?,1	ANO	Uh. Ostroh	Uh. Ostroh	UH	RD	NE	ANO	?	?
72	?	1	9	NE	Zlín	Zlín	Zlín	?	?	?	rozvedená	/
73	?	6	?	?	?	Valmež	Vsetín	?	?	?	?	?
74	1984/26	2	1,2	NE	Veselí n. Moravou	Veselí n. Moravou	UH	RD	NE	ANO	svobodná	/

poř. č.	věk	děti	věk dětí	těhotenství	město trvalé	město skutečné	okres	zaměstnání/MD,RD/ ID	evidence Up	dávky SP	rodinný stav	rozvod bude?
75	?	1	2	NE	Světlá n. Sázavou	Veselí n.Moravou	UH	RD	NE	ANO	?	?
76	1973/37	4	18,14,12,6	NE	Podolí	Podolí	Uh	ANO	NE	NE	vdaná	ano
77	?	1	4	NE	Zlín	Zlín	Zlín	?	?	?	?	?
78	?	5	?	?	?	Valašské Klobouky	Zlín	?	?	?	?	?
79	?	2	?	NE	zahraničí	?	?	?	?	?	?	?
80	1988/22	0	0	ANO	UH	UH	UH	NE	ANO	ANO	svobodná	/
81	1982/28	2	2,1	NE	Huštěnovice	Uh. Brod	UH	NE	NE	ANO	?	?
82	?	2	17,9	NE	UH	Budějovice	České Budějovice	?	?	?	?	?
83	?	2	6,5	NE	Zlín	Zlín	Zlín	?	?	?	?	?
84	1978/32	1	4	NE	Nivnice	Nivnice	UH	NE	ANO	ANO	?	?
85	1983/27	2	6,4	NE	SR	SR	SR	?	?	?	vdaná	?
86	1978/32	2	8,4	NE	Košiky	Košiky	UH	ANO	NE	NE	vdaná	?
87	1986/24	1	3měs	NE	?	Opatovice	Vyškov	MD	NE	ANO	?	?
88	1972/38	4	6, 5, 2, 1	NE	Olomouc	Opatovice	Vyškov	RD	NE	ANO	?	?
89	?	?	?	NE	?	Zlín	Zlín	?	?	?	?	?
90	?	?	?	NE	?	Otrokovice	Zlín	?	?	?	?	?
91	?	4	?	?	Brno	Brno	Brno	?	?	?	?	?
92	1951/59	?	?	NE	Prostějov	Kroměříž	Kroměříž	?	?	?	?	?
93	1980/30	1	10	NE	UH	UH	UH	?	?	?	vdaná	?
94	1986/24	0	0	ANO	Dolní Životice	Opava	Opava	?	?	?	?	?
95	?	2	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
96	1984/26	1	?	ANO	Olomouc	Olomouc	Olomouc	NE	NE	ANO	?	?
97	?	1	2měs	?	Zlín	Zlín	Zlín	MD	NE	ANO	svobodná	/
98	?	1	7	NE	cizinka -	Lipník nad	Přerov	?	?	?	?	?

PŘÍLOHA PII: TABULKA IDENTIFIKOVANÝCH VÝZNAMOVÝCH JEDNOTEK PŘI ANALÝZE DOKUMENTŮ O PŘIJETÍ

Číslo kontaktu	kontakt	z instituce	hesla ze záznamu kontaktu - důvody pro přijetí - ZK	Číslo žádosti	hesla z písemné žádosti o přijetí - PZP	hesla ze záznamu rozhovoru při přijetí - RP
1_10	tel. PS		ztráta bydlení, paní nemá kam jít, těhotenství			
59_09	osobní		odkaz na písemnou žádost	1	svěření dětí do péče, 2 zajištění bytových podmínek	rozvod, svěření dětí do péče
2_10	tel.		závislost na soc. systému?, patrná silná potřeba podpory, nemá kam jít	2	chybí	po rozvodu rodina již odmítá pomoc, konflikty
3_10	tel.		problémy s partnerem, špatné rodinné vztahy	3	neplacení nájmu a vystěhování z bytu, dávky HN, SSP, ÚP	samoživitelka, manžel VTOS, nedostatečné příjmy a nehrázení nájmu
4_10	tel. MěÚ		partner VTOS, samoživitelka, vystěhování z bytu	4	akutní ztráta bydlení, SPOD	samoživitelka, rozvrat manželství, omezení fin. Prostředků stran manžela
5_10	tel. SS		nehrazení nájmu, problémy s hospodařením, gravidní, drahý nájem	5	alkohol a nevhodné podmínky pro dítě, rozvod	chybí
6_10	tel. PS		domácí násilí, konec pobytu v AD	6	nezaměstnanost a fin. Závislost na partnerovi, vyhazuje z domu	alkohol, rozvrat partnerství, fin.závislost na partnerovi, DN
7_10	tel. PS		konec pobytu v AD	7	vystěhování z bytu	zadluženost a exekuce, nehrázení nájmu, vystěhování z bytu, bez rodinného zázemí
8_10	tel. SPOD		narušené partnerský vztah, vyhazuje ji z domu	8	rozvrat partnerství	rozpad partnerství, přítel vyhazuje z bytu
9_10	tel. PS		konec pobytu v AD, zadluženost, finanční negramotnost, TČ manžela	9	SPOD, nevhodné bytové podmínky pro péči o dítě	hygienické podmínky, vytvoření návyků v péči o dítě
10_10	tel.		špatné rodinné vztahy, DN (otec)	10	DN, alkohol, narušené rodinné vztahy	DN, úkryt
11_10	tel. SPOD		finanční gramotnost, výkon SPOD - (nedostatečná) péče o dítě	11	vystěhování z bytu, bez rodinného zázemí	samoživitelka, druh VTOS, neleg. Bydlení, finanční situace
69_09	tel., os.		SPOD, děti v blízkém DD - obnovení rodinných vztahů, vytvoření podmínek pro péči o děti	12	akutní ztráta bydlení	rozpad partnerství, samoživitelka, nehrázení nájmu - hospodaření s penězi
12_10	tel. PLKM, SPOD		narušené rodinné vztahy, manžel alkohol, psych. Potíže	13	přechodná stanice a zvýšení šance získat soc. byt, nefunkční partnerství	chybí

Číslo kontaktu	Kontakt	z instituce	hesla ze záznamu kontaktu - důvody pro přijetí - ZK	Číslo žádosti	hesla z písemné žádosti o přijetí - PZP	hesla ze záznamu rozhovoru při přijetí - RP
13_10 tel.		MěÚ	akutní ztráta bydlení, špatné hospodaření,	14	nevhodné bytové podmínky, SPOD	nevhodné bytové podmínky, pevné rodinné soužití, nesamostatnost
14_10 tel.		SPOD	samoživitelka, výkon SPOD, špatná péče o děti, finanční gramotnosti	15	konec pobytu v AD, nízké příjmy	manžel VTOS, samoživitelka
66_09 tel.			získání dětí zpět do péče (PO), finanční hospodaření, partner závislý finančně na matce	16	SPOD, DN, rozpad vztahu	chybí
15_10 tel.		SPOD	rozvrat manželství, násilí v rodině, ztráta bydlení	17	finanční situace, nízké příjmy, ukončení podnájmu , hledání cenově výhodného bydlení	finanční situace, nízké příjmy, ukončení podnájmu , hledání cenově výhodného bydlení
17_10 tel.		SPOD	těhotenství, zajištění podmínek pro péči o dítě (výkon SPOD)	18	konec smlouvy v podnájmu, znevýhodnění původem	SPOD
18_10 web		PS	vdaná, výkon SPOD kvůli bytové situaci	19	vystěhování, hospodaření	SPOD
19_10 tel.		SPOD	ztráta bydlení, nevytvoření podmínek, výkon SPOD	20	DN	DN, alkohol manžela
20_10 tel.		SPOD	neuv.	21	DN, bydlení u rodičů , narušené rodinné vztahy	opakované konflikty
21_10 tel.			osamostatnění se	22	samoživitelka, vystěhování z domu pro neplacení nájmu, omezené příjmy, pokročilé těhotenství,	
22_10 tel.		SPOD	neuv.	23	snížení příjmů, hledání cenově dostupného bydlení	
23_10 tel.		PS	udržení rodinných vztahů, špatná finanční situace, snížení nákladů pro živobytí	24	neshody v rodině, malý příjem a hospodaření s ním, zajištění podmínek pro dítě	
24_10 tel.			konec pobytu v AD	25	ukončení pronájmu	
25_10 tel.		PS	zajištění podmínek pro výchovu (SPOD), bytová situace,	26	konec pobytu v AD	
26_10 tel.			těhotenství, zajištění podmínek pro péči	27	finanční závislost partnera, nevhodné	zadluženost a exekuce, nehrazení nájmu,

číslo kontaktu	kontakt	z instituce	hesla ze záznamu kontaktu - důvody pro přijetí - ZK	číslo žádosti	hesla z písemné žádosti o přijetí - PZP	hesla ze záznamu rozhovoru při přijetí - RP
			o dítě (výkon SPOD), bez zázemí		bytové podmínky, omezování	vystěhování z bytu, bez rodinného zázemí
27_10	tel.	PS	neuv.	28	rozvod, násilí stran partnera, zázemí partnerovo	
28_10	tel.	SPOD	neuv.	29	vystěhování z bytu	
29_10	tel.	SPOD	nedodržení podmínek smlouvy u pronájmu městského bytu, vystěhování zajištění vhodných podmínek pro péči o dítě	30	DN, byt partnera	
30_10	tel.	SPOD	finanční situace a hospodaření, zdravotní stav, pracovní neschopnost vedla ke sníženému příjmu, zadlužení, konec vztahu	31	konec pobytu v AD, samoživitelka	
31_10	tel., os.		výkon SPOD - zajištění vhodných podmínek pro výchovu	32	vystěhování pro nedodržení podmínek nájmu	
32_10	web.		nizká finanční gramotnost, důležitá pomoc státu, výkon SPOD - zajištění podmínek pro výchovu a péči, soc. patologie	33	konec hospitalizace v PL	
33_10	tel.	SPOD	nehrazení nájmu, hospodaření a vystěhování z bytu	34	rozvod s přítelem, bez zázemí	
34_10	tel.	MěÚ	zadluženost rodiny, vystěhování z bytu pro neplacení nájmu	35	neplacení nájmu, nezaměstnanost, vystěhování	
35_10	tel.	MěÚ	konec pobytu v AD	36	zadluženost, exekuce	
36_10	tel.	MěÚ	nízké příjmy pro zajištění bydlení, konec pobytu v AD	37	konec pobytu v PL	
37_10	tel.	PS		38	konec pobytu v AD, nízký příjem, samoživitelka	
38_10	tel.	PS		39	manžel vyhodil z domu	

číslo kontaktu	kontakt	z instituce	hesla ze záznamu kontaktu - důvody pro přijetí - ZK	číslo žádosti	hesla z písemné žádosti o přijetí - PZP	hesla ze záznamu rozhovoru při přijetí - RP
39_10	osobní, tel.		narušené rodinné vztahy, nezaměstnanost a fin. Gramotnost, cenově výhodné bydlení	40	samoživitelka, ztráta bytu	
40_10	tel., os.		zajištění bydlení po ukončení podnájmu	41	konec smlouvy v AD	
41_10	tel., os.		ztráta bydlení, zajištění podmínek pro péči o dceru, SPOD	42	samoživitelka, DN, špatné rodinné vztahy	
42_10	tel.	SPOD	SPOD, cenově dostupné bydlení			
43_10	tel.		alkohol, zajištění vhodných podmínek pro péči o dítě			
44_10	tel.	PS	konec pobytu v AD, mnohočetná rodina			
45_10	tel.		nevhodné hospodaření a zadluženost, vystěhování			
46_10	tel.		hospodaření a zadluženost, vystěhování		vc	
47_10	tel.	SPOD	zajištění bydlení po konci VTOS			
48_10	web., osobní		nedostatek finančních prostředků - samoživitelka, narušené rodinné vztahy			
49_10	tel., web., os.		neshody s manželem vedou k rozvodu, napadení, hrozí ztráta bydlení, (drobné rozpory ve výpovědi)			
50_10	tel.	SPOD	neuv.			
51_10	e	SPOD	neuv.			
52_10	tel., os.	SPOD	získání dětí zpět do péče, zajištění podmínek, obnovení rodiny, SPOD			
53_10	tel.	SPOD	neuv.			
54_10	e-mail		bez finančních prostředků, ztráta bydlení			
55_10	os., tel.	SPOD	DN, ztráta bydlení, zajištění podmínek pro dítě a matku po porodu, SPOD			

číslo kontaktu	Kontakt	z instituce	hesla ze záznamu kontaktu - důvody pro přijetí - ZK	číslo žádosti	hesla z písemné žádosti o přijetí - PZP	hesla ze záznamu rozhovoru při přijetí - RP
56_10	web., tel.	PS	konec pobytu v AD, podpora státu, nezaměstnaná, nedostatek financí, konec náj. smlouvy			
57_10	tel.		zajištění bydlení a podmínek pro děti, partner VTOS, samoživitelka			
58/10	tel., os.	SPOD	ztráta bydlení, samoživitelka			
59/10	tel.	PS	konec pobytu v AD			
60_10	tel., os.	SPOD	samoživitelka, neplacení nájmu, finanční opora ve stát.			
61_10	tel.	SPOD	nezaměstnaná samoživitelka, hospodaření			
62_10	tel., os.	SS	DN, bez peněz, narušení rodinné vztahy			
63_10	tel.		DN, úkryt před agresorem			
64_10	tel.	PS	konec pobytu v AD			
65_10	tel.		narušený partnerský vztah			
66_10	tel.	PS	konec pobytu v AD, samoživitelka, partner VTOS			
67_10	tel.	PS	konec pobytu v AD			
68_10	tel.	SS	neuv.			
69_10	tel.	SPOD	neuv.			
70_10	tel.	MěÚ	cenově přijatelné bydlení, nízké příjmy			
71_10	tel.	MěÚ	neuv.			
72_10	e-mail, tel, osob.,		ztráta bydlení pro nedodržení podmínek smlouvy, samoživitelka,			
73_10	tel.		narušení partnerské vztahy			
74_10	tel, web.,	PS	samoživitelka, zajištění podmínek pro sebe a dítě (SPOD), nehrazení nájmu vede k vystěhování, finanční stránka			

číslo kontaktu	kontakt	z instituce	hesla ze záznamu kontaktu - důvody pro přijetí - ZK	číslo žádosti	hesla z písemné žádosti o přijetí - PZP	hesla ze záznamu rozhovoru při přijetí - RP
			hospodaření, spoléhá na pomoc státu			
75_10	tel.					
76_10	tel.	SPOD	neuv.			
			vyostřené DN, alkohol partnera, úkryt samoživitelka, partner-VTOS, cenově dostupné bydlení, pro těhotenství spoléhá na fin.pomoc - stát, Charita, vyhnutí se konfliktům v PS, napadena			
77_10	e-mail.	PS				
78_10	tel.	PS	ovdovělá samoživitelka, DN stran rodičů, útěk			
79_10	os.		konec hospitalizace, soc. rehabilitace, bez zázemí			
80_10	pís.	PLKIM				
81_10	tel.		lepší podmínky pro děti			
82_10	tel.	SPOD	rozpad manželství			
83_10	tel.	MěÚ	akutní ztráta bydlení, SPOD			
			minimální příjmy z dávek, ztráta bydlení, cenově nedostupné jiné bydlení, DN a alkohol partnera, SPOD získání dcery zpět do péče			
84_10	web., tel.					
85_10	tel.		konec podnájmu			
			těhotenství, samoživitelka, nevhodné bytové podmínky (SPOD)			
86_10	tel.		narušené rodinné vztahy, kde soužití není možné			
87_10	web.	SS				
			konec pobytu v AD pro nedodržení podmínek			
88_10	tel.	PS				
89_10	tel.	PS	konec pobytu v AD			
90_10	tel.	SPOD	nevhodné podmínky, neplacení nájmu			

číslo kontaktu	Kontakt	z instituce	hesla ze záznamu kontaktu - důvody pro přijetí - ZK	Číslo žádosti	hesla z písemné žádosti o přijetí - PZP	hesla ze záznamu rozhovoru při přijetí - RP
91_10	tel.	SS	špatný zdravotní stav, dlouhodobě bez bydlení, DN a alkohol			
92_10	tel.	SPOD	nevhodné bytové podmínky, neshody v rodině			
93_10	tel.	SPOD	samoživitelka, bytové podmínky			
94_10	tel.	PS	malá aktivita žadatelky, dlouhodobě nepříznivá situace, konec pobytu v AD			
95_10	tel.	SS	finanční situace, nemá na celý nájem finanční gramotnost, ztráta bydlení, neplacení nájmu			
96_10	os.		vytvoření podmínek pro dítě (SPOD), finanční situace, ztráta bytu			
97_10	tel.		bez vlastního zázemí, získání soběstačnosti, nízké příjmy, nehrazení nájmu v			
98_10	e-mail, os., telef.		vystěhování z nájmu, samoživitelka, závislá osoba na samoživiteli			
100_10	tel., os.		konec hospitalizace, invalidita			
101_10	pís.	PLKM	konec pobytu v AD, nízké fin. Příjmy, zajištění dostupného bydlení pro samoživitelku			
	tel., web.	PS	narušené rodinné vztahy, samoživitelka			
102_10	web.		vystěhování z bytu, SPOD			
103_10	tel.		DN na ženě i dětech, úkryt			
104_10	tel.		konec pobytu v SD, špatné bytové podmínky, hospodaření			
105_10	tel.		konec pobytu v PLKM, SPOD			
106_10	tel.	SPOD	zadluženost, hrozí ztráta bydlení, SPOD			
107_10	tel.	SS				
108_10	tel.	SPOD				

číslo kontaktu	kontakt	z instituce	hesla ze záznamu kontaktu - důvody pro přijetí - ZK	číslo žádosti	hesla z písemné žádosti o přijetí - PZP	hesla ze záznamu rozhovoru při přijetí - RP
109_10 tel.		SS	bez domova			
110_10 tel.		SPOD	nevhodné podmínky pro výchovu, vystěhování z domova, alkohol matky i partnera, SPOD			
111_10 e-mail, web.			neshody s manželem, ztráta bydlení, manžel vyhodil z bytu			
112_10 pís.			špatná bytová situace			
113_10 tel.		MěÚ	neuv.			
114_10 e-mail.			útek před agresorem - drogy, DN			

PŘÍLOHA P III: SEZNAM VÝZNAMOVÝCH JEDNOTEK S ODKAZEM NA JEJICH UMÍSTĚNÍ

Významové jednotky	umístění	Významové jednotky	umístění
ztráta bydlení	ZK1_10_1	konec pobytu v AD	ZK7_10_1
paní nemá kam jít	ZK1_10_2	vystěhování z bytu	PZP7_1
těhotenství	ZK1_10_3	zadluženost	RP7_1
svěření dětí do péče	PZP1_1	exekuce	RP7_2
zajištění bytových podmínek	PZP1_2	nehrazení nájmu	RP7_3
rozvod	RP1_1	vystěhování z bytu	RP7_4
svěření dětí do péče	RP1_2	bez rodinného zázemí	RP7_5
závislost na soc. systému?	ZK2_10_1	narušený vztah	ZK8_10_1
potřeba podpory	ZK2_10_2	vyhazuje z domu	ZK8_10_2
nemá kam jít	ZK2_10_3	rozvrat partnerství	PZP8_1
rodina odmítá pomoci	RP2_1	rozpad partnerství	RP8_1
konflikty v rodině	RP2_2	vyhazuje z bytu	RP8_2
problémy s partnerem	ZK3_10_1	konec pobytu v AD	ZK9_10_1
špatné rodinné vztahy	ZK3_10_2	zadluženost	ZK9_10_2
neplacení nájmu	PZP3_1	finanční negramotnost	ZK9_10_3
vystěhování z bytu	PZP3_2	TČ manžela	ZK9_10_4
příjem z dávek HN, SSP,	PZP3_3	SPOD	PZP9_1
samoživitelka	RP3_1	nevhodné bytové podmínky pro	
manžel VTOS	RP3_2	dítě	PZP9_2
nedostatečné příjmy	RP3_3	hygienické podmínky	RP9_1
nehrazení nájmu	RP3_4	vytvoření návyků pro péči o dítě	RP9_2
partner VTOS	ZK4_10_1	špatné rodinné vztahy	ZK10_10_1
samoživitelka	ZK4_10_2	DN (otec)	ZK10_10_2
vystěhován z bytu	ZK4_10_3	DN	PZP10_1
SPOD	PZP4_2	alkohol	PZP10_2
akutní ztráta bydlení	PZP4_1	narušené vztahy	PZP10_3
samoživitelka	RP4_1	DN	RP10_1
rozvrat manželství	RP4_2	úkryt	RP10_2
omezení fin. prostředků stran		finanční gramotnost	ZK11_10_1
manžela	RP4_3	výkon SPOD	ZK11_10_2
nehrazení nájmu	ZK5_10_1	(nedostatečná) péče o dítě	ZK11_10_3
problémy s hospodařením	ZK5_10_2	vystěhování z bytu	PZP11_1
drahý nájem	ZK5_10_4	bez rodinného zázemí	PZP11_2
gravidita	ZK5_10_3	samoživitelka	RP11_1
alkohol	PZP5_1	druh VTOS	RP11_2
nevhodné podmínky pro dítě	PZP5_2	nelegální bydlení	RP11_3
rozvod	PZP5_3	finanční situace	RP11_4
DN	ZK6_10_1	SPOD	ZK69_09_1
konec pobytu v AD	ZK6_10_2	obnovení rodinných vztahů	ZK69_09_2
nezaměstnanost	PZP6_1	vytvoření podmínek pro péči o děti	ZK69_09_3
fin. Závislost na manželovi	PZP6_2	akutní ztráta bydlení	PZP12_1
vyhozena z bytu	PZP6_3	rozpad partnerství	RP12_1
alkohol	RP6_1	samoživitelka	RP12_2
rozvrat partnerství	RP6_2	nehrazení nájmu	RP12_3
fin. Závislost na partnerovi	RP6_3	hospodaření s penězi	RP12_4
DN	RP6_4	narušené rodinné vztahy	ZK12_10_1

Významové jednotky	umístění	Významové jednotky	umístění
manžel alkohol	ZK12_10_2	výkon SPOD	ZK19_10_3
psychické potíže	ZK12_10_3	DN	PZP20_1
přechodná stanice	PZP13_1	DN	RP20_1
zvýšení šance získat soc. byt	PZP13_2	alkohol manžela	RP20_2
nefunkční partnerství	PZP13_3	DN	PZP21_1
akutní ztráta bydlení	ZK13_10_1	bydlení u rodičů	PZP21_2
špatné hospodaření	ZK13_10_2	narušené rodinné vztahy	PZP21_3
nevhodné bytové podmínky	PZP14_1	opakované konflikty	RP21_1
SPOD	PZP14_2	osamostatnění se	ZK21_10_1
nevhodné bytové podmínky	RP14_1	samoživitelka	PZP22_1
pevné rodinné soužití	RP14_2	vystěhování z domu pro neplacení nájmu	PZP22_2
nesamostatnost	RP14_3	omezené příjmy	PZP22_3
samoživitelka	ZK14_10_1	pokročilé těhotenství	PZP22_4
výkon SPOD	ZK14_10_2	snížení příjmů	PZP23_1
špatná péče o děti	ZK14_10_3	hledání cenově dostupného bydlení	PZP23_2
finanční gramotnost	ZK14_10_4	udržení rodinných vztahů	ZK23_10_1
konec pobytu v AD	PZP15_1	špatná finanční situace	ZK23_10_2
nízké příjmy	PZP15_2	snížení nákladů na bydlení	ZK23_10_3
manžel VTOS	RP15_1	neshody v rodině	PZP24_1
samoživitelka	RP15_2	malý příjem	PZP24_2
získání dětí do péče (PO)	ZK66_09_1	hospodaření s malým příjmem	PZP24_3
finanční hospodaření	ZK66_09_2	zajištění podmínek pro dítě	PZP24_4
finančně závislý partner	ZK66_09_3	konec pobytu v AD	ZK24_10_1
SPOD	PZP16_1	zajištění podmínek pro výchovu (SPOD)	ZK25_10_1
DN	PZP16_2	bytová situace	ZK25_10_2
rozpad vztahu	PZP16_3	konec pobytu v AD	PZP25_1
rozvrat manželství	ZK15_10_1	těhotenství	ZK26_10_1
násilí v rodině	ZK15_10_2	zajištění podmínek pro děti (SPOD)	ZK26_10_2
ztráta bydlení	ZK15_10_3	bez zázemí	ZK26_20_3
finanční situace	PZP17_1	finančně závislý partner	PZP27_1
nízké příjmy	PZP17_2	nevhodné bytové podmínky	PZP27_2
ukončení podnájmu	PZP17_3	zadluženost	PZP27_3
cenově dostupné bydlení	PZP17_4	exekuce	PZP27_4
těhotenství	ZK17_10_1	nehrazení nájmu	PZP27_5
zajištění podmínek pro péči o dítě (výkon SPOD)	ZK17_10_2	vystěhování z bytu	PZP27_6
konec smlouvy v podnájmu	PZP18_1	bez rodinného zázemí	PZP27_7
znevýhodnění původem	PZP18_2	rozvod	PZP28_1
SPOD	RP18_1	násilí stran partnera	PZP28_2
vdaná	ZK18_10_1	bydlení u partnera	PZP28_3
výkon SPOD kvůli bytové situaci	ZK18_10_2	vystěhování z bytu	PZP29_1
vystěhování	PZP19_1	nedodržení podmínek pronájmu	
hospodaření	PZP19_2	městského bytu	ZK27_10_1
SPOD	RP19_1	vystěhování	ZK27_10_2
ztráta bydlení	ZK19_10_1	DN	PZP30_1
nevytvoření podmínek	ZK19_10_2		

Významové jednotky	umístění	Významové jednotky	umístění
byt partnera	PZP30_2	zajištění bydlení po ukončení podnájmu	ZK40_10_1
zajištění vhodných podmínek pro dítě	ZK30_10_1	konec smlouvy v AD	PZP41_1
konec pobytu v AD	PZP31_1	ztráta bydlení	ZK41_10_1
samoživitelka	PZP31_2	zajištění podmínek pro péči o dceru	ZK41_10_2
špatná finanční situace a hospodaření	ZK31_10_1	SPOD	ZK41_10_3
zdravotní stav	ZK31_10_2	samoživitelka	PZP42_1
pracovní neschopnost vedla ke snížení příjmu	ZK31_10_3	DN	PZP42_2
zadlužení	ZK31_10_4	špatné rodinné vztahy	PZP42_3
konec vztahu	ZK31_10_5	SPOD	ZK42_10_1
vystěhování pro nedodržení podmínek nájmu	PZP31_1	cenově dostupné bydlení	ZK42_10_2
výkon SPOD - zajištění vhodných podmínek pro výchovu	ZK32_10_1	alkohol	ZK43_10_1
konec hospitalizace v PL	PZP33_1	zajištění vhodných podmínek pro dítě	ZK43_10_2
nízká finanční gramotnost	ZK33_10_1	konec pobytu v AD	ZK44_10_1
důležitá pomoc státu	ZK33_10_2	mnohočetná rodina	ZK44_10_2
výkon SPOD - zajištění podmínek pro výchovu a péči	ZK33_10_3	nevhodné hospodaření	ZK45_10_1
soc. patologie v rodině	ZK33_10_4	zadluženost	ZK45_10_2
rozvod s manželem	PZP34_1	vystěhování	ZK45_10_3
bez zázemí	PZP34_2	hospodaření	ZK46_10_1
nehrazení nájmu	ZK34_10_1	zadluženost	ZK46_10_2
vystěhování z bytu	ZK34_10_2	vystěhování	ZK46_10_3
neplacení nájmu	PZP35_1	zajištění bydlení po konci VTOS	ZK47_10_1
nezaměstnanost	PZP35_2	nedostatek finančních prostředků	ZK48_10_1
vystěhování	PZP35_3	samoživitelka	ZK48_10_2
zadluženost	PZP36_1	narušené rodinné vztahy	ZK48_10_3
exekuce	PZP36_2	neshody s manželem	ZK49_10_1
zadluženost rodiny	ZK36_10_1	rozvod	ZK49_10_2
vystěhování pro neplacení nájmu	ZK36_10_2	napadení	ZK49_10_3
konec pobytu v PL	PZP37_1	hrozí ztráta bydlení	ZK49_10_4
konec pobytu v AD	ZK37_10_1	SPOD	ZK50_10_1
konec pobytu v AD	PZP38_1	SPOD	ZK51_10_1
nízký příjem	PZP38_2	získání dětí zpět do péče	ZK52_10_1
samoživitelka	PZP38_3	zajištění podmínek	ZK52_10_2
nízké příjmy pro zajištění bydlení	ZK38_10_1	obnovení rodiny	ZK52_10_3
konec pobytu v AD	ZK28_10_2	SPOD	ZK52_10_4
manžel vyhodil z bytu	PZP39_1	SPOD	ZK53_10_1
narušené rodinné vztahy	ZK39_10_1	bez finančních prostředků	ZK54_10_1
nezaměstnanost	ZK39_10_2	ztráta bydlení	ZK54_10_2
nízká finanční gramotnost	ZK39_10_3	DN	ZK55_10_1
cenově výhodné bydlení	ZK39_10_4	ztráta bydlení	ZK55_10_2
samoživitelka	PZP40_1	zajištění podmínek pro péči o dítě a matku po porodu	ZK55_10_3
ztráta bytu	PZP40_2	SPOD	ZK55_10_4
		konec pobytu v AD	ZK56_10_1
		potřebná podpora státu	ZK56_10_2

Významové jednotky	umístění	Významové jednotky	umístění
byt partnera	PZP30_2	zajištění bydlení po ukončení podnájmu	ZK40_10_1
zajištění vhodných podmínek pro dítě	ZK30_10_1	konec smlouvy v AD	PZP41_1
konec pobytu v AD	PZP31_1	ztráta bydlení	ZK41_10_1
samoživitelka	PZP31_2	zajištění podmínek pro péči o dceru	ZK41_10_2
špatná finanční situace a hospodaření	ZK31_10_1	SPOD	ZK41_10_3
zdravotní stav	ZK31_10_2	samoživitelka	PZP42_1
pracovní neschopnost vedla ke snížení příjmu	ZK31_10_3	DN	PZP42_2
zadlužení	ZK31_10_4	špatné rodinné vztahy	PZP42_3
konec vztahu	ZK31_10_5	SPOD	ZK42_10_1
vystěhování pro nedodržení podmínek nájmu	PZP31_1	cenově dostupné bydlení	ZK42_10_2
výkon SPOD - zajištění vhodných podmínek pro výchovu	ZK32_10_1	alkohol	ZK43_10_1
konec hospitalizace v PL	PZP33_1	zajištění vhodných podmínek pro dítě	ZK43_10_2
nízká finanční gramotnost	ZK33_10_1	konec pobytu v AD	ZK44_10_1
důležitá pomoc státu	ZK33_10_2	mnohočetná rodina	ZK44_10_2
výkon SPOD - zajištění podmínek pro výchovu a péči	ZK33_10_3	nevhodné hospodaření	ZK45_10_1
soc. patologie v rodině	ZK33_10_4	zadluženost	ZK45_10_2
rozvod s manželem	PZP34_1	vystěhování	ZK45_10_3
bez zázemí	PZP34_2	hospodaření	ZK46_10_1
nehrazení nájmu	ZK34_10_1	zadluženost	ZK46_10_2
vystěhování z bytu	ZK34_10_2	vystěhování	ZK46_10_3
neplacení nájmu	PZP35_1	zajištění bydlení po konci VTOS	ZK47_10_1
nezaměstnanost	PZP35_2	nedostatek finančních prostředků	ZK48_10_1
vystěhování	PZP35_3	samoživitelka	ZK48_10_2
zadluženost	PZP36_1	narušené rodinné vztahy	ZK48_10_3
exekuce	PZP36_2	neshody s manželem	ZK49_10_1
zadluženost rodiny	ZK36_10_1	rozvod	ZK49_10_2
vystěhování pro neplacení nájmu	ZK36_10_2	napadení	ZK49_10_3
konec pobytu v PL	PZP37_1	hrozí ztráta bydlení	ZK49_10_4
konec pobytu v AD	ZK37_10_1	SPOD	ZK50_10_1
konec pobytu v AD	PZP38_1	SPOD	ZK51_10_1
nízký příjem	PZP38_2	získání dětí zpět do péče	ZK52_10_1
samoživitelka	PZP38_3	zajištění podmínek	ZK52_10_2
nízké příjmy pro zajištění bydlení	ZK38_10_1	obnovení rodiny	ZK52_10_3
konec pobytu v AD	ZK28_10_2	SPOD	ZK52_10_4
manžel vyhodil z bytu	PZP39_1	SPOD	ZK53_10_1
narušené rodinné vztahy	ZK39_10_1	bez finančních prostředků	ZK54_10_1
nezaměstnanost	ZK39_10_2	ztráta bydlení	ZK54_10_2
nízká finanční gramotnost	ZK39_10_3	DN	ZK55_10_1
cenově výhodné bydlení	ZK39_10_4	ztráta bydlení	ZK55_10_2
samoživitelka	PZP40_1	zajištění podmínek pro péči o dítě a matku po porodu	ZK55_10_3
ztráta bytu	PZP40_2	SPOD	ZK55_10_4
		konec pobytu v AD	ZK56_10_1
		potřebná podpora státu	ZK56_10_2

Významové jednotky	umístění	Významové jednotky	umístění
nezaměstnaná	ZK56_10_3	spoléhá na finanční pomoc - stát,	
nedostatek financí	ZK56_10_4	charita	ZK77_10_5
konec nájemní smlouvy	ZK56_10_5	vyhnutí se konfliktům v PS	ZK78_10_1
zajištění podmínek pro děti (SPOD)	ZK57_10_1	napadení	ZK78_10_2
parter VTOS	ZK57_10_2	samoživitelka vdova	ZK79_10_1
samoživitelka	ZK57_10_3	DN stran rodičů	ZK79_10_2
ztráta bydlení	ZK58_10_1	útěk	ZK79_10_3
samoživitelka	ZK58_10_2	konc hospitalizace	ZK80_10_1
konec pobytu v AD	ZK59_10_1	sociální rehabilitace	ZK80_10_2
samoživitelka	ZK60_10_1	bez zázemí	ZK80_10_3
neplacení nájmu	ZK60_10_2	lepší podmínky pro děti	ZK81_10_1
finanční opora ve stát.	ZK60_10_3	rozpad manželství	ZK82_10_1
nezaměstnaná	ZK61_10_1	akutní ztráta bydlení	ZK83_10_1
samoživitelka	ZK61_10_2	SPOD	ZK83_10_2
hospodaření	ZL61_10_3	minimální příjmy z dávek	ZK84_10_1
DN	ZK62_10_1	ztráta bydlení	ZK84_10_2
bez peněz	ZK62_10_2	cenově nedostupné jiné bydlení	ZK84_10_3
narušené rodinné vztahy	ZK62_10_3	DN	ZK84_10_4
DN	ZK63_10_1	alkohol partnera	ZK84_10_5
úkryt před agresorem	ZK63_10_2	SPOD	ZK84_10_6
konec pobytu v AD	ZK64_10_1	získání dcery zpět do péče	ZK84_10_7
narušený partnerský vztah	ZK65_10_1	konec podnájmu	ZK85_10_1
konec pobytu v AD	ZK66_10_1	těhotenství	ZK86_10_1
samoživitelka	ZK66_10_2	samoživitelka	ZK86_10_2
partner VTOS	ZK66_10_3	nevhodné bytové podmínky (SPOD)	ZK86_10_3
konec pobytu v AD	ZK67_10_1	narušené rodinné vztahy	ZK87_10_1
SPOD	ZK69_10_1	není možné soužití s rodinou	ZK87_10_2
cenově přijatelné bydlení	ZK70_10_1	konec pobytu v AD pro nedodržení	
nízké příjmy	ZK70_10_2	podmínek	ZK88_10_1
ztráta bydlení pro nedodržení		konec pobytu v AD	ZK89_10_1
podmínek smlouvy	ZK72_10_1	nevhodné podmínky	ZK90_10_1
samoživitelka	ZK72_10_2	neplacení nájmu	ZK90_10_2
nerušené partnerské vztahy	ZK73_10_1	špatný zdravotní stav	ZK91_10_1
samoživitelka	ZK74_10_1	dlouhodobě bez bydlení	ZK91_10_2
zajištění podmínek pro péči o děti		DN	ZK91_10_3
(SPOD)	ZK74_10_2	alkohol	ZK91_10_4
nehrazení nájmu	ZK74_10_3	nevhodné bytové podmínky	ZK92_10_1
vystěhování	ZK74_10_4	neshody v rodině	ZK92_10_2
finanční stránka hospodaření	ZK74_10_5	samoživitelka	ZK93_10_1
spoléhá na pomoc státu	ZK74_10_6	bytové podmínky	ZK93_10_2
vyostřené DN	ZK76_10_1	malá aktivita žadatelky	ZK94_10_1
alkohol partnera	ZK75_10_2	dlouhodobě nepříznivá situace	ZK94_10_2
úkryt	ZK76_10_3	konec pobytu v AD	ZK94_10_3
samoživitelka	ZK77_10_1	finanční situace	ZK95_10_1
partner VTOS	ZK77_10_2	nemá na celý nájem	ZK95_10_2
cenově dostupné bydlení	ZK77_10_3	finanční gramotnost	ZK96_10_1
těhotenství	ZK77_10_4	ztráta bydlení	ZK96_10_2

Významové jednotky	umístění	Významové jednotky	umístění
neplacení nájmu	ZK96_10_3		
vytvoření podmínek pro dítě (SPOD)	ZK97_10_1		
finanční situace	ZK97_10_2		
ztráta bytu	ZK97_10_3		
bez vlastního zázemí	ZK98_10_1		
získání soběstačnosti	ZK98_10_2		
nízké příjmy	ZK98_10_3		
nehrazení nájmu	ZK98_10_4		
vystěhování z nájmu	ZK100_10_1		
samoživitelka	ZK100_10_2		
závislá osoba na samoživitelce	ZK100_10_3		
konec hospitalizace	ZK101_10_1		
invalidita	ZK101_10_2		
konec pobytu v AD	ZK102_10_1		
nízké finanční příjmy	ZK102_10_2		
zajištění dostupného bydlení pro samoživitelku	ZK102_10_3		
narušené rodinné vztahy	ZK103_10_1		
samoživitelka	ZK103_10_2		
vystěhování z bytu	ZK104_10_1		
SPOD	ZK104_10_2		
DN na ženě i dětech	ZK105_10_1		
úkryt	ZK105_10_2		
konec pobytu v AD	ZK106_10_1		
špatné bytové podmínky	ZK106_10_2		
špatné hospodaření	ZK106_10_3		
konec pobytu v PLKM	ZK107_10_1		
SPOD	ZK107_10_2		
zadluženost	ZK108_10_1		
hrozí ztráta bydlení	ZK108_10_2		
SPOD	ZK108_10_3		
bez domova	ZK109_10_1		
nevhodné podmínky pro výchovu	ZK110_10_1		
vystěhování z domova	ZK110_10_2		
alkohol matky i partnera	ZK110_10_3		
SPOD	ZK110_10_4		
neshody s manželem	ZK111_10_1		
ztráta bydlení	ZK111_10_2		
manžel vyhodil z bytu	ZK111_10_3		
špatná bytová situace	ZK112_10_1		
útěk před agresorem	ZK114_10_1		

**PŘÍLOHA P IV: GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ DALŠÍCH UKAZATELŮ
SOCIÁLNÍ REALITY ŽADATELEK O SLUŽBU**

Rodinný stav žadatelky

